

T. C.
İstanbul Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Özel Eğitim Anabilim Dalı
Üstün Zekalılar Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KAUFMAN KISA ZEKA TESTİ
(Kaufman Brief Intelligence Test – K-BIT)
15 - 16 YAŞ ÇOCUKLARI ÜZERİNDE
GEÇERLİK, GÜVENİRLİK VE ÖN NORM
ÇALIŞMALARI**

Adviye Yonus
2501040713

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Serap Emir

İstanbul, 2007

*ANNEM SAYIN ESRA YONUS,
BABAM SAYIN ORHAN YONUS,
AMCAM SAYIN MEHMET YONUS
VE SEVGİLİ ABİM ARBEN YONUS'A*

ÖZ

Bu araştırmanın amacı Alan S. Kaufman ve Nadeen L. Kaufman (1990) tarafından geliştirilmiş olan Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (Kaufman Brief Intelligence Test - K.BIT) 15-16 yaş Türk çocukları üzerinde geçerlik, güvenirlik ve ön norm çalışmalarının yapılmasıdır.

Bu araştırmanın örneklemini İstanbul ilindeki 20 farklı sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi temsil eden ve evrenden tabakalama örnekleme metodu ile rasgele olarak seçilen 15-16 yaş aralığındaki 441 öğrenciden oluşmaktadır. Denek olarak kullanılacak öğrencilere öncelikle araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu doldurularak, kronolojik yaş (kız-erkek sayısı eşit alınmıştır) ve sosyo-ekonomik durum aralıklarına göre eleme yapılmıştır; daha sonra Kaufman Kısa Zeka Testi (Kaufman Brief Intelligence Test - K.BIT) bireysel olarak uygulanmıştır.

Verilerin analizinde güvenirlik çalışmaları doğrultusunda test-tekrar-test güvenirlik katsayıları, iç tutarlılık katsayıları ve ölçmenin standart hata değeri belirlenmiştir. Geçerlik çalışmaları doğrultusunda ise kriter geçerliliği işlemleri yapılmıştır. Ayrıca demografik özelliklere ilişkin verilerin analizinde tek boyutlu varyans analizi, t-testi, Pearson Korelasyon Katsayısı, Cronbach Alpha katsayısı kullanılmıştır. Yapı geçerliliğinden elde edilen bulgulara göre K.BIT ve WISC-R puanlarının, istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif ilişkiler gösterdiği gözlemlenmiştir.

Araştırmanın sonucunda Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (Kaufman Brief Intelligence Test - K.BIT) Türk Toplumundaki çocuklar için güvenilir ve geçerli bir araç olduğu saptanmıştır.

ABSTRACT

The main purpose of this is to carry out the reliability, validity and the pre norm studies of Kaufman Brief Intelligence Test (K.BIT) that was developed by Alan S. Kaufman and Nadeen L. Kaufman in 1990, on Turkish children who are 15-16 years of age.

The sample of this research consisting of 441 children who are selected by stratified sampling method. The 441 children attends the schools that represent the 20 different socio-economical and cultural levels of İstanbul. Kaufman Brief Intelligence Test (K. BIT) has been applied to this 441 children individually.

In the data analysis, test-retest reliability coefficients, content validity coefficients and standart deviation have been calculated for the reliability studies. Content validity, criterion validity procedures have been carried out in the validity studies. Moreover, in the analysis of the data pertaining to demographic features, t-test, Pearson corelation analysis, Cronbach Alpha, ANOVA test were used. Results of construct validity study reveals that no significant differences were obtained between the Composite, Vocabulary, and Matrices means of the Kaufman Brief Intelligence Test (K.BIT) and the Full Scale, Verbal, and Performance means of the WISC-R.

The results of the research reveal that Kaufman Brief Intelligence Test (K. BIT) is a reliable and valid instrument for Turkish population.

ÖNSÖZ

Okullarda uygulanan programlara baktığımızda, programların öncelikle çocukların çoğunluğunun bulunduğu olağan yetenek grubuna hitap edecek şekilde hazırlandığı görülmektedir. Bu durum üstün yetenekli çocukların yeteneklerinin çok azını kullanarak eğitim hayatına devam etme sonucunu ortaya çıkartmaktadır. Bu çocuklar programlara ilgisiz kalmakta, edindikleri bilgi düzeyi, sahip oldukları zihinsel gücün çok gerisinde kalmaktadırlar.

Bu çocukların olağan üstü yetenekleri, anne babalar tarafından çoğu kez tespit edilememektedir. Öğretmenlerin de kimi zaman yanılıya düştükleri durumlar görülebilmektedir. Bu özellikler kimi zaman anormallik belirtisi olarak bile algılanabilmektedir.

Üstün zekalı ve yetenekli çocukların özel eğitim kapsamına alınarak, çok üst düzeyde zekaya sahip olanların özel programlar ve özel yetişmiş personel tarafından eğitilmesi bunun dışındakilerin ya olağan sınıf ortamında geliştirilecek ortam düzenlemeleri ve program zenginleştirme teknikleri ile eğitilmeleri ya da özellikle son on yıl içinde tüm çocukların sahip olduğu yetenek ve zeka alanlarını geliştirmeyi hedefleyen ve böylece üstün zekalı çocuğun da sınıftan dışlanmasını engelleyen hem de sahip oldukları yetenek alanlarında ki potansiyellerini en üst düzeyde geliştirmesine olanak sağlayacak çoklu zeka uygulamaları ile eğitilmeleri gerekmektedir.

Bu çocuklar tüm dünya için işlenmesi gereken bir cevher niteliğindedir. Bunların eğitimine verilen önemin giderek artırılması gerekmektedir. Aksi takdirde bu çocukların yetenekleri fark edilmeden yok olup gidecektir.

Bu doğrultuda, benim bu konuda çalışma yapmamı sağlayan kendini eğitime adanmış, tanımış olmayı şans kabul ettiğim, engin bilgisini bize aktarmakta cömert davranan, değerli bilim insanı, hocam, Sayın. **Prof. Dr. Ümit DAVASLIGİL'e**; tezimin hazırlanmasında emeğini harcayan, bana yol gösteren, hatalarımı düzelten, Tez Danışmanım, değerli hocam, Sayın **Yrd. Doç. Dr. Serap EMİR'e**; istatistiksel analizlerimi titizlikle hazırlayan, en zor anlarımda her türlü desteğini esirgemeyen hocam, Sayın **Dr. Demirali Yaşar ERGİN'e**; desteklerinden dolayı değerli hocam,

Sayın **Prof. Dr. Esra ASLAN'a**; tercüme işlerimde yardımcı olan Sayın **Yrd. Doç. Dr. Gül ÖZCAN ARICAN'a**; WISC-R testlerimi uygulayan değerli arkadaşım **Sevinç TUNALI FERİZCAN'a**; doğduğum günden beri yanımda olan, beni çalışmalarımında destekleyen, cesaretlendiren, aile bireylerim, annem, can yoldaşım, arkadaşım, koruyucu meleğim sevgili **Esra YONUS'a**; her şeyim, canım biricik babam sevgili **Orhan YONUS'a**; sevgili abim **Arben YONUS'a**; yardım sever insan, güvencem, çalışkanlığını, disiplinini örnek aldığım sevgili amcam **Mehmet YONUS'a**; dualarını hiçbir zaman eksik etmeyen teyzelerim **Havva ve Zeliha ARSLAN'a**; evimden uzaktayken bana aile sıcaklığını, ana, baba, kardeş şefkatini unutturmayan, evlerini açan sevgili teyzem **Zümrüt ŞENTÜRK'e**, eniştem **Adnan ŞENTÜRK'e**, kuzenlerim **Kübra ve Berna ŞENTÜRK'e**; beraber yola çıktığım kadim dostlarım **Aynur MİFTAR HÜRSEVER'e** ve **Sema ALİ EROL'a**; araştırmalarımızda birbirimize destek olup yardımlaşarak eğitimimizi başarıyla tamamladığımız dönem arkadaşlarım **Özlem ATALAY ve Derya Gülşen DEMİRKOL'a**, her zaman yanımda olan ve zor anlarımda beni destekleyen, cesaretlendiren canım arkadaşım **Mustafa ÖZCAN'a**; bizi kendi yeğeninden ayrı görmeyen Sayın **Tahir ALİ'ye**; tüm zaman arkamızda olup bize maddi, manevi destek veren **Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği'ne**; çalışmamın oluşmasında yardımlarını sunan Sayın Okul Müdürlerine ve testi uyguladığım değerli öğrencilerime; derin minnet duygularıyla sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Bana bu imkanı sağlayan modern Türkiye Cumhuriyeti'nin ve Üniversiteleri'nin kurucusu, aynı toprağın insanı olmakla gurur duyduğum ulu önder, eşsiz insan, yüce **MUSTAFA KEMAL ATATÜRK'ün** aziz hatırası önünde saygıyla eğiliyorum.

Adviye YONUS, İstanbul, 2007

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZİV	
ABSTRACT.....	V
ÖNSÖZ.....	Vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xv
GİRİŞ.....	16
Problem.....	16
Amaç.....	21
Önem.....	22
Sayıtlar.....	22
Sınırlılıklar.....	22
1. İLGİLİ LİTERATÜR.....	24
1.1 Zekanın Tanımı.....	24
1.2. Zeka Testlerinin Tarihiçesi.....	27
1.3. Zeka'nın Bilişsel Kuramları.....	29
1.3.1. İki Faktör Kuramı.....	30
1.3.2. Çoklu Faktörler Kuramı.....	31
1.3.3. Çoklu Zeka Kuramı.....	32
1.4. Zeka Testleri.....	34
1.4.1. Bireysel Olarak Uygulanan Zeka Testleri.....	34
1.4.1.1. Stanford-Binet Zeka Ölçeği.....	34
1.4.1.2. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R).....	35
1.4.1.3. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT).....	36
1.4.1.4. Bilişsel Değerlendirme Sistemi (Cognitive Assessment System-CAS).....	36
1.4.1.5. Bilişsel Yetenekler Araştırması (Cognitive Ability Search -CAS).....	37
1.4.2. Grup Olarak Uygulanan Zeka Testleri.....	38
1.4.2.1. Cattell Zeka Testi.....	38
1.4.2.2. Raven Standart Progresif Matrisler Testi (Raven Standart Progressive Matrices Test - RSPMT).....	38
1.5. Türkiye'de Uygulanan Zeka Testleri.....	39
1.5.1. Bireysel Zeka Testleri.....	39
1.5.1.1. Alexander Pratik Yetenek Testi.....	39
1.5.1.2. Chapuis Labirentler Testi.....	40
1.5.1.3. Goodenough-Harris Adam Çizme Testi.....	40
1.5.1.4. Healy Resim Tamamlama Testi II.....	40
1.5.1.5. K.I.T. Zeka Testi.....	40
1.5.1.6. Merrill-Palmer Ölçeği.....	41
1.5.1.7. Peabody Resim-Kelime Testi (Form B).....	41
1.5.1.8. Porteus Labirentler Testi.....	41
1.5.1.9. Stanford-Binet Zeka Testi.....	41
1.5.1.10. Yağmurda Dolaşan Kadın Resmi Çizme Testi.....	42
1.5.1.11. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC).....	42
1.5.1.12. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği-R (WISC-R).....	43
1.5.1.13. Wechsler Yetişkinler Zeka Ölçeği (WAIS).....	44
1.5.2. Grup Zeka Testleri.....	44
1.5.2.1. Analitik Zeka Testi (Form B).....	44

1.5.2.2. Cattell Zeka Testi 2A-2B.....	45
1.5.2.3. D 48 Zeka Testi	45
1.5.2.4. Mantıklı Düşünme Testi.....	45
1.5.2.5. Otis Beta Zihin Yeteneği Testi (DM Takımı).....	46
1.5.2.6. Otis Beta Zihin Yeteneği Testi	46
1.5.2.7. Progresif Matrisler Testi.....	46
2. ÜSTÜN ZEKA	47
2.1. Dünya' da ve Türkiye' de Üstün Zekalıların Tarihçesi	47
2.2. Üstün Zekalıların Tanımı.....	49
2.3. Üstün Zekalıların Özellikleri	52
2.3.1. Üstün Zekalıların Zihinsel Özellikleri.....	53
2.3.2. Üstün Zekalıların Fiziksel Özellikleri.....	53
2.3.3. Üstün Zekalıların Sosyal Gelişim Özellikleri	54
2.3.4. Üstün Zekalıların Kişilik Özellikleri.....	54
2.3.5. Üstün Zekalıların Ahlaki Özellikleri	55
3. KAUFMAN KISA ZEKA TESTİ (K.BIT)	56
3.1. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Tanımı	56
3.2. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Kullanımı	57
3.3. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Özellikleri.....	57
3.4. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Uygulama Süresi.....	63
3.5. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Uygulama Materyalleri	63
3.6. Alttestlerin Tanıtımı	64
3.6.1. Sözcük Bilgisi Alttesti.....	64
3.6.2. Matrisler Alttesti	65
3.7. Uygulama Esnasında İletişim.....	66
3.7.1. Pozitif İletişim Kurma	67
3.7.2. Pozitif İletişimi Sürdürme	69
3.8. Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K.BIT) Materyallerini Tanıtma ve Uygulama Öncesi Yapılması Gerekenler	70
3.8.1. Test Kitabını Kullanma.....	70
3.8.2. Uyarı Sayfası	70
3.8.3. Başlık Sayfası	71
3.8.4. Hatırlatma Sayfası	71
3.9. Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K- BIT) Uygulama Prosedürü	71
3.9.1. İtem Üniteleri.....	71
3.9.2. Testi Durdurma Kuralı.....	71
3.10. Kaufman Kısa Zeka Testlerinin (K.BIT) Uygulanma Sırası	74
3.11. Sözel İpuçları Kullanma	74
3.11.1. Sözel İpuçlarını Tekrarlama.....	75
3.12. Zaman Kısıtlaması Olan İtemler	76
3.13. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Puanlama Rehberi	76
3.13.1. İtem Puanlama.....	76
3.13.2. Şüpheli Cevaplar	77
3.13.3. Çoklu Cevaplar	77
3.13.4. Verilmemesi Gereken İtemler	77
4. ÇALIŞMAYA İLİŞKİN YÖNTEM	78
4.1. Araştırma Modeli.....	78
4.2. Evren.....	78
4.3. Örneklem.....	78
4.4. Verileri Toplama Araçları	81
4.4.1. Kişisel Bilgi Formu	82
4.4.2. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT)	82
4.4.2.1. Uygulama İçin Gerekli Olan Materyaller	83
4.4.2.2. Testin Süresi.....	83
4.4.2.3. Uygulayıcı Nitelikleri	84
4.4.3. Bireysel Zeka Ölçeği (WISC-R)	84
4.5. Verilerin Toplanması	85

4.6. Verilerin Çözümlemesi	87
5. BULGULAR	88
5.1. K.BIT Örnekleminin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular	88
5.2. K.BIT Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışmalarına Ait Bulgular	96
5.2.1. Güvenirlilik (Reliability)	96
5.2.2. Geçerlilik (Validity)	98
5.2.2.1. İçerik Geçerliği (Content Validity)	98
5.2.2.2. Yapı Geçerliği (Construct Validity).....	99
5.2.3. K.BIT Güvenirlilik Çalışmalarına Ait Bulgular	99
5.2.3.1. K.BIT Alttestlerin Madde Analizine İlişkin Bulgular.....	99
5.2.4. K.BIT Geçerlilik Analizleri	117
5.2.4.1. K.BIT ve WISC-R İlişkileri.....	117
5.2.5. Norm Çalışması	118
5.3. Karşılaştırma Bulguları.....	132
SONUÇ	158
K.BIT Alttestlerine Ait Bulguların Tartışılması.....	158
K.BIT Alttestleri Madde Analizi ve Güvenirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması	158
K.BIT Ölçeği Alttestlerinin Geçerliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	163
Öneriler	174
KAYNAKÇA.....	179
EK A KİŞİSEL BİLGİ FORMU.....	188
EK B K.BIT UYGULAMALARI İÇİN İZİN YAZISI ÖRNEKLERİ.....	191

TABLolar LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1.	Yaşlara göre Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) uygulama süresi63
Tablo 2.	Uygulama Yapılan İlçe ve Okullar80
Tablo 3.	Yaş Aralığı Dağılımı.....80
Tablo 4.	Gelir Düzeyi Aralığına Göre Gruplar.....81
Tablo 5.	K.BIT Norm Çalışma Takvimi86
Tablo 6.	Cinsiyet Değişkenine Göre K.BIT için Ortalama ve Sapmalar88
Tablo 7.	Cinsiyet Değişkenine Göre Aylık Yaş Dilimi için Frekans Dağılımı89
Tablo 8.	15 Yaş Grubu Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdesi89
Tablo 9.	16 Yaş Grubu Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdesi90
Tablo 10.	Cinsiyet Değişkenine Göre Ekonomik Durum için Frekans Dağılımı90
Tablo 11.	Cinsiyet Değişkenine Göre Anne Eğitim Düzeyi için Frekans Dağılımı91
Tablo 12.	Cinsiyet Değişkenine Göre Baba Eğitim Düzeyi için Frekans Dağılımı ve Yüzdesi91
Tablo 13.	Cinsiyet Değişkenine Göre Okul öncesi Eğitim Almış mı? için Frekans Dağılımı.92
Tablo 14.	Cinsiyet Değişkenine Göre Kaç Kardeş için Frekans Dağılımı92
Tablo 15.	Cinsiyet Değişkenine Göre Kendine ait odası var mı? için Frekans Dağılımı.....93
Tablo 16.	Cinsiyet Değişkenine Göre Aile Türü için Frekans Dağılımı93
Tablo 17.	Cinsiyet Değişkenine Göre Anne-baba Beraber mi? için Frekans Dağılımı94
Tablo 18.	Cinsiyet Değişkenine Göre Anne Mesleği için Frekans Dağılımı.....94
Tablo 19.	Cinsiyet Değişkenine Göre Baba Mesleği için Frekans Dağılımı.....95
Tablo 20.	K.BIT Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları100
Tablo 21.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları100
Tablo 21.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları (Devam)101
Tablo 21.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları (Devam)102
Tablo 22.	K.BIT Tanımlar Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları103
Tablo 23.	K.BIT Matrisler Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları104
Tablo 23.	K.BIT Matrisler Değişkeni için Madde Analizi Sonuçları (Devam)105
Tablo 24.	K.BIT için Cronbach Alpha Katsayıları105
Tablo 25.	K.BIT için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları106
Tablo 26.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....106
Tablo 26.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam).....107
Tablo 26.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam).....108
Tablo 26.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam).....109
Tablo 27.	K.BIT Tanımlar için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları109
Tablo 27.	K.BIT Tanımlar için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)110
Tablo 28.	K.BIT Matrisler için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları110
Tablo 28.	K.BIT Matrisler için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)111
Tablo 28.	K.BIT Matrisler için Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)112
Tablo 29.	K.BIT Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları.....113
Tablo 30.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları113
Tablo 30.	K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları (Devam)114
Tablo 31.	K.BIT Tanımlar Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları114
Tablo 31.	K.BIT Tanımlar Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları (Devam)115

Tablo 32.	K.BIT Matrisler Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları.....	115
Tablo 32.	K.BIT Matrisler Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları (Devam).....	116
Tablo 33.	WISC-R Değişkeni İle K.BIT İçin Pearson Korelasyon Matriksi.....	117
Tablo 34.	Alttest Standart Puanları 15-0 Yaş - 15-5 Yaş.....	118
Tablo 34.	Alttest Standart Puanları 15-0 Yaş - 15-5 Yaş (Devam).....	119
Tablo 34.	Alttest Standart Puanları 15-0 Yaş - 15-5 Yaş (Devam).....	120
Tablo 35.	Alttest Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş.....	120
Tablo 35.	Alttest Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş (Devam).....	121
Tablo 35.	Alttest Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş (Devam).....	122
Tablo 36.	Alttest Standart Puanları 16 Yaş.....	123
Tablo 36.	Alttest Standart Puanları 16 Yaş (Devam).....	124
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar.....	125
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	126
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	127
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	128
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	129
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	130
Tablo 37.	Bileşik Standart Puanlar (Devam).....	131
Tablo 38-A.	Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	132
Tablo 38-B.	Anne Eğitim Düzeyi KBIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları.....	132
Tablo 39-A.	Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	133
Tablo 40-A.	Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	133
Tablo 40-B.	Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları.....	134
Tablo 41-A.	Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	134
Tablo 41-B.	Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Matrisler İçin Tukey Testi Sonuçları.....	134
Tablo 42-A.	Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	135
Tablo 42-B.	Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları.....	135
Tablo 43-A.	Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	136
Tablo 43-B.	Baba Eğitim Düzeyi KBIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları.....	136
Tablo 44-A.	Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	137
Tablo 44-B.	Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Tanımlar İçin Tukey Testi Sonuçları.....	137
Tablo 45-A.	Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	138
Tablo 45-B.	Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları.....	138
Tablo 46-A.	Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	139
Tablo 46-B.	Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Matrisler İçin Tukey Testi Sonuçları.....	139
Tablo 47-A.	Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	140
Tablo 47-B.	Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları.....	140
Tablo 48-A.	Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	141
Tablo 48-B.	Ekonomik Durum KBIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları.....	141
Tablo 49-A.	Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	142
Tablo 50-A.	Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	142
Tablo 50-B.	Ekonomik Durum KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları.....	142
Tablo 51-A.	Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	143

Tablo 51-B. Ekonomik Durum KBIT-Matrislerİçin Tukey Testi Sonuçları	143
Tablo 52-A. Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	144
Tablo 52-B. Ekonomik Durum KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları	144
Tablo 53-A. Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	145
Tablo 54-A. Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	145
Tablo 55-A. Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	145
Tablo 56-A. Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Matrislerİçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	146
Tablo 57-A. Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	146
Tablo 58. Aile Türü Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	146
Tablo 59. Okul öncesi Eğitim Almış mı? Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	147
Tablo 60. Anne Mesleği Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	147
Tablo 61-A. Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	148
Tablo 62-A. Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	148
Tablo 63-A. Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	148
Tablo 64-A. Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Matrislerİçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	149
Tablo 64-B. Baba Mesleği KBIT-Matrislerİçin Tukey Testi Sonuçları.....	150
Tablo 65-A. Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	151
Tablo 66-A. Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	151
Tablo 67-A. Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	152
Tablo 68-A. Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	152
Tablo 69-A. Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Matrislerİçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	152
Tablo 70-A. Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	153
Tablo 71. Kendine ait odası var mı? Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları.....	153
Tablo 72. Cinsiyet Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları	153
Tablo 73-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları.....	154
Tablo 74-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	154
Tablo 75-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	154
Tablo 76-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Matrislerİçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	155
Tablo 77-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları	155
Tablo 78. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 10 (Davul - Trampet) İçin Frekans Dağılımı	156
Tablo 79. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 12 (Lamba - Abajur) İçin Frekans Dağılımı	156

Tablo 80.	K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 24 (Olta Çengeli - Kanca) İçin Frekans Dağılımı	157
Tablo 81.	K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 29 (Küre - Dünya) İçin Frekans Dağılımı	157
Tablo 82	K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 31 (Yazar Kasa - Kasa) İçin Frekans Dağılımı	157

ŞEKİLLER LİSTESİ

	Sayfa
Şekil.1. İki Faktör Kuramına İlişkin Korelasyon Modeli	30
Şekil.2. Thurstone'nin Çoklu Faktörler Modeli	31
Şekil 3. Test Kitapçığı	64
Şekil 4. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (18. Madde) çeşme (A) ve önerilen çeşme resmi (B).....	176
Şekil 5. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (24. Madde) çengel, olta çengeli (A) ve önerilen çengel, olta çengeli resmi (B).....	176
Şekil 6. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (27. Madde) eyer (A) ve önerilen eyer resmi (B).....	177
Şekil 7. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (39. Madde) can yeleği (A) ve önerilen can yeleği resmi (B).....	177
Şekil 8. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (42. Madde) priz (A) ve önerilen priz resmi (B).....	178

GİRİŞ

Problem

Türkiye'nin değişen dünya koşullarının beraberinde getirdiği sorunların karşısında, en az diğer ölkeler kadar; bilgiyi üretebilen ve kullanma yeteneğine sahip, problem çözücü ve uyum sorunlarını yaratıcılığı ile aşmış, üstün yetenekli gençlere ihtiyacı vardır.

İşte bu yüzden üstün yetenekli insan unsurunun bir millet ve devlet için önem ve faydasının farkında olan Osmanlılar, üstün zeka ve yetenekteki gençleri özenle seçip, Enderun Mektebi'nde özel bir eğitimden geçirip, devlet kadrolarında istihdam ediyorlardı (Akyüz, 1999: 788-81).

Öğrencilerin bireysel farklılıkları ne denli dikkate alınırsa eğitimdeki başarı, buna bağlı olarak ölkemizin gelişimi o derece yüksek olacaktır. Her bireye eşit eğitim olanaklarının sunulması ölkelerin temel prensiplerinden biri olmalıdır. Fakat eşit eğitim aynı eğitim fırsatları değildir. Üstün Zekalı ve Yetenekli öğrenciler ile diğer uçta bulunan zeka geriliği olan ve öğrenme güçlüğü olan öğrenciler eğitim ve öğretim açısından farklı özelliklere sahiptirler (Fox and Brody, 1983: 53-58). Üstün yetenekli çocukların hem kendi yaşlıtlarına benzer hem de kendilerine özgü farklı gereksinimleri bulunmaktadır. Bir ülkenin ve insanlığın geleceğinde, üstün zeka düzeyinde sahip bireylerin eğitimi tüm dünyada büyük önem taşımaktadır. Sadece zeka kriteri olarak ele alındığında toplumun % 0.1 gibi küçük bir bölümünü oluşturmalarına rağmen, ülke kalkınmasındaki önemleri çok büyük olan bu insanlar kendi farklılıklarını esas alan eğitim göremezlerse ya kapasiteleri körelmekte ya da psikolojileri bozulmaktadır. Bu nedenle üstün zekalı ve yetenekli çocuklar eğitimleri ile topluma kazandırılmaları için her öğretim kademesinde alınacak önlemler, ölkemizi ileriye götüreceğ en önemli yatırımlardan biridir. Elimizdeki olanaklarla daha fazla yol gitmemizi sağlayacak hedef eğitimde bireysel farklılıkların değerlendirilmesi gerekmektedir. Böyle bir eğitim düzeninin uygulanması öğrencilerin potansiyellerini tamamen gerçekleştirmeleri için vazgeçilmez bir unsurdur. Aksi halde yok olma tehlikesi içinde bulunabilirler (Davaslıgil, 2004a: 3).

Üstün yetenekli çocuğu ona uygun bir akademik eğitimden geçirip, zihin gücünü ve bireysel yeteneklerini üretkenliğe çevirmiş bir yetişkin haline gelmesini desteklemek ve ülke kalkınmasına katkısını sağlama hedefinin başarıya ulaşması, üstünün kişisel ve sosyal uyumunu sağlamış, ideal benliğine ulaşmış, ruh sağlığı yerinde bir yetişkin olmasıyla anlamlıdır.

Üstün yetenek, kendi başına ayrıcalıklı bir özellik değil yetenek düzeyi ne olursa olsun tüm insanlarda gözlenen özelliklerin var oluş derecesindeki, görülme sıklığındaki, ortaya çıkış zamanındaki ve bir araya gelişindeki özgünlükten kaynaklanan bir özelliktir. Üstün yetenekliler farklı türden insanlar değil, bazı özelliklerinin dağılımı, sıklığı, zamanlaması ve kompozisyonu açısından farklılık gösteren kişilerdir (Akarsu, 2001: 3). Yüksek enerji ve hareket düzeyi, geniş bilgi tabanı, yaratıcılık, soru sorma, tek düzenlikten sıkılma, yaşından büyüklerle arkadaşlık, merak, ilgi ve sürekli gelişme arzusu üstün yeteneklerin genel özellikleri arasındadır (Akarsu, 2001: 21).

Renzulli, Reis ve Smith (1981) üstün yetenekli çocukların: 1. yüksek yetenek (yüksek zeka), 2. yüksek yaratıcılık (yeni fikirler oluşturma ve bu fikirleri problemlerinin çözümü için kullanabilme), 3. yüksek görev sorumluluğu (yüksek motivasyon düzeyi) potansiyellerine sahip olmaları gerektiği görüşünü desteklemişlerdir. Çoklu kriter tanımlamasında kullanılan bu üç özellik yüksek yetenek, yüksek yaratıcılık, yüksek görev sorumluluğu bir çok alanda gerçek üstün yeteneklilik performansı için gerekli görülmektedir. Üstün yetenekli birey bu üç özelliği özel bir çaba ile performans için uyguladığında bu üç özelliğin birleşimi olarak tanımlanır (Hallahan & Kaufman, 1991: 122).

Üstün Zekalı ve Yetenekli öğrencilerin tanımlanabilmesi için en güçlü ölçüt zeka testleridir. Zeka tanımlanmasında uygulanacak teste ulaşılabilirlik, testin uygulama süresi, testin uygulanmasına yönelik eğitim görmüş kişiler tarafından da uygulanabilir olması öntanı amaçlı yönlendirmelerde zaman ve maddi kazançlara yol açar (Davaslıgil, 2004a: 6).

Üstün yetenekliliğin nesnel tanımlamaları bireysel olarak uygulanan zeka testleri, genel zekaya dayanmaktadır. Çocuklar zeka testlerinden belli bir seviyenin üstüne çıktıklarında üstün yetenekli oldukları düşünülür. Terman (1926), Stanford Binet ölçeğinden 140 ve daha yukarı puan alanları; Hollinworth 130, Wechsler ise 120 zeka bölümünü üstün yetenekli olarak kabul etmektedir. Bu zeka bölümlerinin

üstünde olanlar genel nüfusun yaklaşık olarak % 2'sini oluştururlar (Cansever, 1982 Akt: Mısırlı Taşdemir, 2003).

Üstün zekalı ve üstün yetenekliler neden sonuç ilişkileri ve benzerliklerini yaşitlarından daha çabuk ayırt ederler. Bir öykünün yada paragrafın ana fikrini yaşitlarından daha çabuk bulup çıkarırlar. Karmaşık ve zor problemlerden hoşlanırlar ve yaşitlarının çözemediği problemleri çözebilirler. Bir problemi kısa sürede çözüp, uygulamaya, analize, senteze, değerlendirmeye odaklanırlar. Aynı problemi farklı yöntemlerle çözebilirler. Yanlış ve doğruyu seçme güçleri fazladır. Üstün yetenekli ve üstün zekalılar genelleme yapma, sonuçları hissetme, soyut düşünme ve alternatifler üretme konusunda erken ve hızlı gelişim gösterirler. İlgisiz gibi görünen işlemler arasında ilgi kurarlar. Birbirini takip eden konular, olaylar dizisi karşısında sonraki adımı tahmin edebilirler.

Zekanın göstergesi olduğu söylenen çok çeşitli ve karmaşık davranış dizisi vardır. Duyulama, algılama, düşünme, problem çözme, anlama, iletişim kurma, reaksiyonda bulunma gibi davranışların pek çok yönü bir çeşit zekanın manifestosu gibi algılanır (Horn, 1986: 21). Zekanın tanımlanmasıyla ilgili zorluklara zekanın; çok geniş ve sürekli değişen bir şey olmasından ve insan zekasının tanımlanması çabalarının, davranışları bölümlere ayırmak ile daha da karmaşık bir hal alması sebep olmaktadır (Woodcock, 1990: 54).

Zeka; bilgiyi öğrenme, kaydetme, eski bilgilerle ilişkilendirerek yeniden yorumlama, akılda tutma ve geri getirme, akıl yürütme, çağırışım yapma, algılama ve sezebilme gibi işlevleri kapsayan bir kapasitedir. Zeka beyne ait bir niteliktir ve onu tanımlarken sonuçlarından yola çıkarak açıklama getirmek kaçınılmaz bir zorunluluk olmaktadır (Kulaksızoğlu, 2001: 45).

Gürpınar'ın (2006) aktardığına göre Stenberg'in (2000) de bir açıdan bakıldığında herkes zekanın ne olduğunu açıklayabilirken; başka bir bakış açısından bakıldığında ise kimse zekanın ne olduğunu bilmemektedir. Bireylerin zeka ile ilgili farklı anlayışları olmakla beraber, kimse zekanın tam olarak ne olduğunu ya da nasıl tanımlanabileceğini bilememektedir. Bununla birlikte, birçok kişi zekanın bir grup zihinsel yeteneğe karşılık geldiği konusunda aynı fikirdedir. Ancak yine de hangi yeteneklerin genel zekanın bileşenleri olduğu hakkında görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Bu nedenle farklı araştırmacılara göre zeka, farklı tanımlarla açıklanabilmektedir.

Zekanın değerlendirmesinde kullanılan zeka testleri, özellikle klinik ve eğitim ortamlarında tanı koyma, yordama, doğru bir tedavi ve uygun eğitim ortamını oluşturmak için birey güçlü ve zayıf yanlarını belirlemede önemli araçlardır. Testlerin geliştirilme çabaları ise bu amaçlara daha iyi hizmet edecek bilgiyi sağlamaya yöneliktir. Zeka terimi konusundaki anlaşmazlıklar kendilerini zekanın ölçümünde de göstermektedir. Farklı kişilerce farklı şekillerde tanımlanan bir olgunun ölçülmesi de bakış açısına göre değişiklikler gösterebilmektedir.

Akıl yürütmenin tanımlanabilir özelliği; hedefe yönelik bir bilişsel faaliyet olmasıdır. Hedef genel olabilir; bir şeyleri anlamak için sarf edilen çaba olabilir, belirsiz bir şeyi çözmek, karar vermek olabilir veya problem çözmeye olduğu gibi akıl yürütürken özel ve açık seçik şeyler hedeflenebilir. Akıl yürütme, verilen bir bilgiye ulaşmak için yeni bir karar vermenin, genelleştirmenin veya bir çözüm bulmanın ötesinde, esas olarak çıkarımda bulunmayı içerir (Kaufman & Kaufman, 1990: 22).

Günümüzde zeka testlerinde var olan eksiklikleri gidermek amacıyla pek çok alternatif zeka testlerinin geliştirilmesine rağmen yine de bu testler bazı uygulama amaçlarına tam olarak hizmet verememektedir. Kısa sürede alınmak istendiği sonuç, istenilen bilgiyi kısa sürede verememektedirler ve bu testler sadece ilgili kişilerce uygulanabilmektedir. Oysa ki bu eğitim şartlarında öğretmenlerin özel eğitime ihtiyaç duyan bireyleri belirlemek için ellerinin altında kısa sürede çocuk hakkında genel bir sonuç verecek bir teste ihtiyaçları vardır. Aynı şekilde hastanelerde, hapishanede ya da işe alınma durumlarında farklı bir meslek grubunda olup da test hakkında eğitim almış kişiler tarafından kullanılabilir, yaş aralığı geniş, uygulaması pratik bir testin eksikliği gözlenmektedir (Kaufman & Kaufman, 1983: 16).

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), ülkemizde kullanılan diğer zeka testleri ile karşılaştırıldığında, bu alanda hissedilen pek çok eksikliği tamamlayacağı düşünüldüğü için bu araştırmanın konusu olmuştur.

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), 4 yaşından 90 yaşına kadar uzanan geniş bir yaş aralığında yetişkinlere, ergenlere ve çocuklara sözel ve sözel olmayan olarak uygulanabilen bir zeka testidir.

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), uygulaması çok kolay bir zeka testidir. Testin uygulanması yaklaşık olarak 15 ila 30 dakika arasında değişmektedir. Test 2

alt testten oluşmaktadır. Bu alt testler Sözcük Bilgisi (Bölüm A:İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Bölüm B: Tanımlar) ve Matrislerdir. Sözcük Bilgisi alt testi sözel ve okulla ilgili becerileri ölçmektedir. Aynı zamanda kişilerin kelime bilgisini değerlendirir. Matrisler alt testi ise bireylerin benzerlikleri kıyaslamaları, analogi tamamlama, benzerlik ve ilişkilerini algılamadaki yeteneklerini değerlendirerek sözel olmayan ve yeni problemlere çözüm bulma becerilerini ölçer. Tüm Matrisler'de ki itemler kelimedenden ziyade resimler ya da soyut şekiller içermektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 1-57).

Kaufman Kısa Zeka (K. BIT), özellikle tarama yapma ve bununla ilgili amaçlar için kullanılmak üzere geliştirilmiş kısa zeka testidir. K. BIT'e kadar bu amaçla kullanılabilecek mevcut araçların iyi norm çalışmaları yapılmamıştır ve psikometri özellikleri de soru işareti taşımaktadır veya sözel olmayan usa vurma veya alıcı sözcük bilgisi gibi tek bir beceriyi ölçmüşlerdir veya iyi norm çalışmaları yapılmış zeka testlerinin kısa formlarının uygulanması için psikologları veya iyi eğitim almış profesyonelleri gerektirmişlerdir. İşte K. BIT, güvenilebilir, hem sözel (kristalize) hem de sözel olmayan (akıcı) yeteneklerin ölçümüne dayanan zekanın iyi norm değerlendirilmesini sunarak ve derin bir psikometri geçmişe sahip uygulayıcıları şart koşmayarak, bu sorunlara doğrudan çözüm getirmektedir. Ayrıca, K. BIT normları K. BIT'i oluşturan sadece iki alt testin uygulanmasına dayanır. Buna karşılık kısa-form normları değişmez bir şekilde 10 veya daha fazla alt testten oluşan kapsamlı bir zeka testinin tamamının uygulanması sonucunda türetilmiştir (Kaufman & Kaufman 1990: 20-35).

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), hiç bir zaman bir çok alt testten oluşan ve psikometri ve klinik deneyimi olan uzmanlar tarafından uygulanması gereken kapsamlı bir zeka testiyle eş tutulamaz. Tanıya veya bireyi bir yere yerleştirmeye ilişkin karar verme, kişiliği değerlendirme ve nöropsikolojik yeterlilikleri ve yetersizlikleri ortaya çıkarma durumlarında yararlanılabilecek kapsamlı bir test değildir (Kaufman & Kaufman, 1990: 32).

Bu araştırmanın problemi üstün yetenekli öğrencilerin belirlenmesinde kullanılabilecek zeka testlerinin çeşitliliğini sağlamak için bir testin daha Türkçe'ye kazandırılmasıdır.

Amaç

Araştırmanın genel amacı Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) ' in 15-16 yaşlar için Türkiye ön norm çalışmalarının yapılması, geçerlik-güvenirlik analizlerinin yapılması ve standardizasyon çalışmasının yapılmasıdır. Bu ölçek sayesinde üstün zekalı öğrencilerin belirlenmesine olanak sağlanması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde, şu sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

- 1) K.BIT alt testlerinin Betimsel istatistik dökümlerinin çıkarılması amaçlanmaktadır.
- 2) K.BIT alt testleri ve Bileşik puanı açısından 15-16 yaşındaki çocuklara yapılacak uygulamalar sonucunda güvenilirlik özellikleri gösterecek midir?
 - 2.1. K.BIT alt testleri ve Bileşik puanı açısından 15-16 yaşındaki çocuklarla yapılacak uygulamalar sonucunda test-tekrar-test güvenilirliğine sahip midir?
 - 2.2. K.BIT alt testleri ve Bileşik puanı açısından 15-16 yaşındaki çocuklar ile yapılacak uygulamalar sonucunda iç tutarlılık güvenilirliğine sahip midir?
- 3) K.BIT alt testleri ve Bileşik puanı açısından 15-16 yaşındaki çocuklar ile yapılacak çalışmalar sonucunda geçerlik özellikleri gösterecek midir?
 - 3.1. K.BIT alt testleri içerik geçerliği açısından birbiri ile ilişkili midir?
 - 3.2. K.BIT yapı geçerliğine sahip midir?
 - 3.2.1. 15-16 yaş çocukların demografik özelliklerine göre, K.BIT puanları geçerliğe ilişkin anlamlı bir fark gösterecek midir?
 - 3.2.2. Okul öncesi eğitim alan çocuklar ile okul öncesi eğitimini hiç almayan çocuklar, K.BIT puanlarının geçerliğine ilişkin anlamlı fark gösterecek midir?
 - 3.3. 15-16 yaş çocuklarının K.BIT'ten elde edilen performanslarıyla WISC-R Zeka Testi genel puanı arasında benzer ölçek geçerliği açısından anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4) K.BIT 15-16 yaş için Türkiye normları nedir?

Önem

Bu araştırmanın;

- 1) Gençlerin zihinsel yeteneklerinin belirlenmesinde kullanılabilecek evrensel bir ölçeğin Türkçe'ye kazandırılmasına,
- 2) Değerlendirmesi alanda kullanılan pek çok zeka testinin aksine, yalnız uzman olan kişilerce değil, test üzerine eğitim almış kişiler tarafından da kolaylıkla uygulanabilir olması,
- 3) Kısa bir zeka testi uygulayıcıya ve uygulanan kişiye kolaylık sağlaması ve uygulama süresinin kısa oluşunun zaman tasarrufu sağlaması önemlidir,
- 4) Bireysel uygulanan bir test olduğu için birey hakkında genel bir değerlendirmeye varması önem taşımaktadır,
- 5) Üstün öğrencilerin saptanmasına,
- 6) Mesleki rehberlik faaliyetlerinde kullanılmasına,
- 7) Bilimsel çalışmalarda zihinsel yeteneklerin belirlenmesine katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Sayıtlar

Bu çalışmada 3 temel varsayımdan hareket edilmiştir:

- 1) Anket ve ölçeklere deneklerin verdikleri cevaplar onların gerçek görüş ve düşüncelerini yansıtmaktadır.
- 2) Örneklem evreni temsil edici niteliktedir.
- 3) Testin uygulama ortamının ve koşullarının gerektiği şartlara göre ayarlandığı varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

Bu araştırma;

İstanbul ili ile,

- 1) 2005-2006 ve 2006-2007 Eğitim-Öğretim yılı ile,

- 2) 15-16 yaşı (Lise 1 ve 2) öğrencileri ile
- 3) Uygulamaya katılan öğrencilerin, "Kişisel Bilgi Formu"na verdikleri cevaplarla sınırlıdır.

1. İLGİLİ LİTERATÜR

1.1 Zekanın Tanımı

Zeka, üzerinde uzun zamandır çalışılmasına rağmen zeka soyut bir kavramdır. Zeka, sözcüğü için önerilen tanımlar çok çeşitlidir. Bu da zekanın, kesin belirlenmiş olgu kategorisiyle doğrudan bir bağlantıya sokulamayacağını kanıtlar. Zekanın tanımı bizi kuramsal incelemelerin yanı sıra, gözlem, karşılaştırma ve deneyim sonuçlarına götürür (Oléron, 1987: 7). Bundan dolayı hep araştırılan, sınırları belirlemeye çalışan, sorgulanan bir kavram olarak süregelmiştir. Terimin ortaya çıkışı Aristoteles'e kadar uzanmaktadır. Zeka sözcüğünün bilimsel alan yazında kullanılan Latince "İntelligence" (inter-legentia) sözcüğünü, Aristoteles'in "dia-noesis" teriminin neredeyse birebir çevirisi olarak ilk kullanan Cicero olmuştur. 19. yüzyıl sonlarına doğru zeka üzerindeki çalışmalar hızlanmış, pek çok farklı tanım ve sınıflama yapılmıştır. Zeka, kimi kez bir testten alınan puan, kimi zaman çevreye uyum yeteneği, kimi zaman da problem çözme yetkisi olarak algılanmıştır (Spatar, 1995: 6).

Zeka, olağan üstü beyin gücünün biyolojik ve psikolojik özellikleri ile ilgili sorunlar üzerine ilk kez bilimsel yöntemlerle eğilen **Sir Francis Galton** olmuştur (Enç, 2005: 45). Galton'nun çalışmasında zeka duyguların duyarlılığı; zeka, bilgilerin yapılaşdırılması ve kullanılması olarak ele alınmıştır. Galton, duyarlı yolu ile bireye dış dünyadan ne kadar çok uyarın gelirse, bireyin zekasının o kadar zengin olacağını düşünmüştür. Duygu, algı, bellek faaliyetlerine testler uygulamış ve bunların bir araya gelmesinden genel zekanın meydana çıkacağını savunmuştur. McKeen Cattell ve Thorndike birlikte zeka testleri ve zeka ölçüm için gereken çalışmaların temellerini atmışlardır (Bümen, 2005: 2).

Charles Edward Spearman 1927' de zekayı iki faktör kuramı ile tanımlamıştır. Bu iki faktör her türlü zihin etkinliğinde rol oynayan veya ihtiyaç duyulan zihinsel enerji olan genel faktörden " g faktörü" ve belirli bir zihin etkinliğinde rol oynayan veya ihtiyaç duyulan zihin gücü olan özel faktörden "s faktörü" oluşmaktadır. Spearman' a göre özel faktörlerin sayısı pek çoktur (Owen, Blount and Moscow, 1978: 70-74).

Birbirinden farklı zihin gücü gerektiren zihin etkinliklerin sayısı kadardır. Thorndike, Spearman'ın g faktörünü reddeder ve zekanın birbirinden ayrı faktörlerden meydana geldiğini belirtir. Buna göre faktörler birbirinden bağımsızdır, genel zeka yoktur; zeka değil, zekalar vardır. Zihinsel bir problem çözümünde birden fazla faktör rol oynar. Bu faktörler a) kelime anlamı, b) aritmetik akıl yürütme, c) kavrama, d) ilişkileri görsel algılamadır (Yılmaz, 1995: 6).

Edward Lee Thorndike zekayı üçe ayırır:

- Soyut Zeka (Sayı ve kelime cinsinden sembolleri anlama ve kullanma yeteneği),
- Sosyal Zeka (İnsanları anlama ve onlarla başarılı ilişkiler kurabilme yeteneği),
- Mekanik Zeka (Çeşitli araç-gereç ve makineleri anlama ve kullanma yeteneği) (Shepard, Fasco, Osborne, 1999: 633-643).

Jensen (1969), zekayı ölçmenin onu tanımlamaktan daha kolay olduğu görüşünü ileri sürmüştür. Eğitimciler yaptıkları uygulamaların sonucunda kimin zeki olup olmadığını anlamakta zorlanmamaktadırlar. Ancak bu yargıya varmanın genel, nesnel yolu kolalıkla bulunamamaktadır (Akt. Gürpınar, 2006: 12).

Thurston, zekayı sözel algılama, kelime akıcılığı, sayıları kullanabilme, nesnel ilişki kurabilme, hafıza, algılama hızı ve akıl yürütme yeteneği olarak algılanmıştır. Aynı zamanda zeka, alışkanlıkları kısıtlayabilme kapasitesi, kısıtlanan alışkanlığı zihinde hayal edilip doğru yada yanlışa varabilme yeteneği olarak ta tanımlanmıştır (Sternberg, 2003: 142).

Jean Piage ise, geleneksel zeka anlayışına karşı çıkarak zekanın, zeka testinden alınan puan olmadığını belirtmiştir. O, zekayı zihnin değişme ve kendini yenileme gücü olarak tanımlamıştır. Buna göre zihin bir sindirim sistem bilgi de besin maddeleridir. Algılanan bilgiler besin maddelerinin organizmayı değiştirdiği gibi bilişsel fonksiyonları değiştirir ve geliştirir. Böylece yeni bilinmeyen durumlarla karşılaşan birey, eski tecrübelerinden faydalanarak daha etkili kararlar verir; karşılaştığı problemleri daha kolay çözümler (Selçuk, 1999: 67-68).

Robert J. Stenberg; ise geliştirdiği üçlü (triarchic) zeka modelinde, problem çözme sürecinde yürütücü biliş-üst biliş (metacognitive) ya da yönlendirici (monitoring) stratejilerin rolüne dikkat çekmektedir. Stenberg, bu noktada yürütme

kontrolü ve yönlendirici sistemin sadece diğer düşünme ve öğrenme süreçleriyle etkileşim içinde olmadığını, bunun yanı sıra aslında bunları entelektüel bir hiyerarşi içinde düzenlendiği de belirtmektedir (Bümen, 2005: 4-7)

Howard Gardner, zekanın çoklu bir kavram olduğunu bu alanların her insanda olduğunu ama gelişmişlik düzeylerinin farklı olduğunu savunmaktadır. Gardner'e göre zeka, biyopsikolojik bir potansiyeldir. Zeka kişinin kararları olduğu kadar aynı zamanda bir potansiyeldir ve değerlere, fırsatlara bağlı olarak ortaya çıkar. Gardner'in çoklu zeka kuramına göre tespit edilen zekayı oluşturan yetenek alanları şunlardır: (Gardner, 2003: 3)

- 1) Sözel - Dilimsel Zeka (Verbal-Linguisti)
- 2) Mantıksal - Matematiksel Zeka (Logical-Mathematical)
- 3) Uzmansal - Görsel Zeka (Spatial)
- 4) Müziksel – Ritmik Zeka (Musical-Rhythmic)
- 5) Bedensel - Kinestetik Zeka (Bodily-Kinesthetic)
- 6) Sosyal – Bireyler arası Zeka (Interpersonal)
- 7) Kişisel Zeka (Intrapersonal)
- 8) Doğacı Zeka (Nature)

Zekayı ilk kez kuramsal düzeyde inceleyen psikolog ise **Joy Paul Guilford'dur**. Guilford'un geliştirdiği zeka testi, insanın bilişsel sisteminin yapısal bütünlüğü olduğu ve süreçlerle ilgili işlemlerin bireyden bireye farklılık gösterdiği görüşüne dayanır (Ülgen, 1997: 26-27). Örneğin yapısal açıdan herkesin bir kısa süreli bellek kapasitesi vardır ama herkesin karar verme hızı farklıdır. Bireyin yapısal özelliğinin ölçümü ve işlem gücü, zeka kapasitesini tanımlar. SI (Structure of intellect) olarak bilinen bu modele göre, zekanın üç boyutu vardır: İçerik, ürün ve işlem. İçerik boyutu figürler, semboller, anlamlar ve davranışlardan; ürün boyutu birimler, gruplar, ilişkiler, sistemler, değişik durumlarda formüle etme; işlem boyutu ise biliş, bellek, ayırıştırıcı düşünme, bütünleştirici düşünme ve değerlendirme süreçlerinden oluşmaktadır (Guilford, 1985: 70-80).

Alan S. Kaufman; Kendi tanımlaması üzerinde düşünmeyi bıraktığını belirterek, eğer zekanın ne olduğunu bulmaya çalışırsa, geliştireceği yada başkaların geliştireceği testlerin yetersiz kalacağını düşündüğünü belirtmiştir. Sternberg'in Üçlü (triarchic) zeka modeli kuramını kendi düşünme sistemine en yakın görmektedir. Analitik ve kitapsal bir şeyden ziyade yaratıcı ve pratik olan bir şeyin daha rahat ölçülebileceğini, zihinsel gelişimi ve zihni yetenek demetleri halinde düşünmenin daha mantıklı olacağını vurgulamıştır. Kaufman'ın test geliştirmesinde David Wechsler'in etkisi çok büyüktür (Kaufman, 2000: 2).

Zeka kesin olarak ölçülüp sınıflandırılacak bir olgu değildir. Zeka yaşının takvim yaşına bölüldüğünde çıkan oranın zamanla değişmeyebileceği varsayımını ilk kez ortaya atan Stern (1912), bu varsayımdan yola çıkılarak elde edilen oran Zeka Bölümü ZB (IQ) olarak tanımlanmıştır. Stern'e göre ZB (IQ):

$$\text{Zeka Bölümü (IQ)} = \frac{\text{ZekaYaş}}{\text{TakvimYaş}} \times 100 \text{ bağıntısı ile bulunur.}$$

Zeka Bölümü ZB (IQ), kişinin ulaşabileceği en üst seviyeyi gösterir. Kişinin neler başarabileceğinin göstergesidir. Zekanın ölçümünde kullanılan testler, kişinin gerçek yeteneklerinin belirlenmesinde yetersiz kalabilir. Bunun belli başlı nedenleri şunlardır:

- Kişinin zamanla sınırlı testte gerekli konsantrasyonu gösteremeyebilir,
- Anadil ile ilgili problemler ve gerekli kültürel alt yapıya sahip olunmayabilir,
- Stres düzeyi daha düşük bir başarıya neden olabilir (Uzun, 2004:17).

1.2. Zeka Testlerinin Tarihçesi

Kişilerin zihinsel becerilerini ölçebilmek ve onları zihinsel beceri konusunda diğer insanlarla karşılaştırabilmek amacıyla geliştirilen zeka testlerinin tarih öncesine dek uzandığı bilinmektedir.

Bu tarihlerde, Çin'li hükümdarların hizmetçi almalarında geniş çaplı yetenek testleri uyguladıkları da tarihi kanıtlardan elde edilmiştir. Özellikle Eski Yunan toplumlarında zihinsel, kişisel, fiziksel farklılıkları ölçmek üzere girişimler olduğu da

bilinmektedir. 19. yüzyılın sonlarına doğruysa günümüz zeka testlerinin temelleri atılmaya başlanmıştır.

O yıllarda Francis Galton kişilerin zeka kapasitelerini, duyuumsal ayırım yapabilme yetileri ve motor koordinasyonlarıyla ölçmeye çalışmıştır. Her ne kadar Galton'un öne sürdüğü yetiler zekayı ayırt eden ölçümler olmasa da, bireysel psikolojiye yol açtığı ve zekayı onunla ilişkilendirilen etmenler üzerinden nesnel olarak betimlemeye çalıştığı için tarihte önemli bir yeri vardır (Sattler, 2001: 122).

Aynı yıllarda zeka testleri konusundaki sistematik ve bilimsel çalışmalarla adını duyuran diğer araştırmacılar ise Emil Kraepelin, Fred Binet gibi önemli isimlerdir. Ergin (2003) 'in Kaufman'dan aktardığına göre zeka testleri ilk olarak Esquirol'un çalışması ile ortaya çıkmıştır. Jean Esquirol (1838) zihinsel gerilik ile duygusal istismar arasındaki ayırımı yapan ve bu konuyla ilgili ilk çalışmaları bulunan kişidir. Esquirol zekayı ölçmek için en iyi ölçütün dil kullanımını olduğuna inananlardandır. O zihinsel geriliğin seviyelerini belirlemek için "moron", "imbecile" ve "idiot" gibi kavramlardan oluşan bir sistem oluşturmuştur.

Dahi insanlarla ilgilenen Galton ise daha önce de değinildiği gibi, insanların bilgiyi duyuları ile algıladığını ve en gelişmiş duyulara sahip insanların en zeki insanlar olduğunu savunan, belirsiz ve basit bir teori geliştirmiştir. Yaptığı çalışmaların zeka ölçülmesinde geçerliliği kanıtlanamasa bile, Galton'un hazırladığı testin tamamı güvenilir ve tutarlı sonuçlar üreten bir takım duyu, motor ve tepki süresi bölümleri içermektedir (Cohen, Swerdik ve Smith, 1992: 23).

Galton'un hazırladığı bu test çok yanlış barındırmış olmasına rağmen yankısı Avrupa'da ve Amerika'da Wundt, Titchener ve James McKeen Cattell gibi insanlar tarafından yayılmış ve Galton'un zeka yaklaşımı 1880'lerden 20. yüzyıla kadar geçerliliğini korumuştur (Horn ve Noll, 1994:52).

Daha önce de değinildiği gibi Spearman zekayı ölçmek için oluşturulan bataryanın çeşitli değişkenlerle olan ilişkisini inceleyen ilk psikolog olarak bilinmektedir. 1904'te yaptığı araştırmalarda amacı zekayı tek bir rakamla ölçmek olmuştur ve bu çalışmalarında zeka testlerinin, kendi içinde olumlu yönde ilişkili olduklarını saptamıştır. Bu çalışmaları sonucunda elde edilen test puanlarındaki bireysel farklılıkları ortaya çıkarmak için faktör analizi tekniğini icat ederek ilişkileri analiz etmiştir (Stenberg, 2000: 80-100).

Alfred Binet ve Theodore Simon Paris'teki ilkokullarda 1905 yılında öğrencilerin zihinsel yeteneklerini değerlendirmek amacıyla öğretmenlerden ve velilerden bilgi toplayarak ve öğrencilere farklı test maddeleri uygulayarak, geliştirdikleri ilk zeka testiyle günümüzdeki zeka testlerinin çoğunda ölçümlenen yargı, kavrama ve uslamlama gibi becerileri ölçmüşlerdir (Ramazan, 1997: 67).

Binet diğer bireylerin elde ettikleri zeka testi puanlarına bakarak, bireyin zihinsel gelişimini ifade eden zeka yaşı terimini geliştirmiştir. Binet yaptığı çalışmalar sonucunda zihinsel açıdan ileri olan çocuğun zeka testi sonucunun, kendi yaşından daha büyük bir çocukla aynı olacağını gözlemlemiştir. Araştırmanın sonucunda belirlenen ortalama zeka yaşları puanları kronolojik yaş ile uyumlu olduğu görülmüştür. Stern, Binet'in bu çalışmalarından sonra zeka bölümü kavramını geliştirmiş ve zeka yaşının kronolojik yaşa bölümünün yüz ile çarpılması ile elde edileceğini öne sürmüştür (Akt: Leana, 2005: 7-9).

Binet'in geliştirmiş olduğu testler pek çok kez gözden geçirilip yenilenmiştir. Bu yenilemelerden biri de Terman'a aittir. Terman, Stern'in fikirlerini geliştirerek Binet'in testinin yeniden düzenlemiş ve standardize edip Stanford-Binet adını vermiştir (Ramazan, 1997: 35).

1.3. Zeka'nın Bilişsel Kuramları

Bilgi, akıl yürütme, problem çözme, yaratıcılık, bellek ve algı gibi zihinsel işlevlerin, zekanın işlevleri olduğu kabulü; zeka kuramlarının temelini oluşturmaktadır (Sternberg, 2003:89).

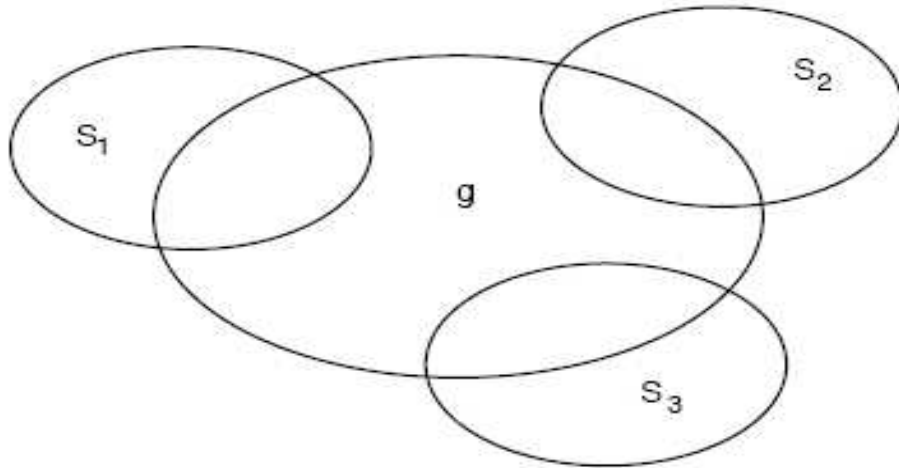
Bu kuramlar, insan zekasını bilişsel ve zihinsel süreçler açısından açıklanmaya çalışılmaktadır. Kuramlar arasındaki temel fark, zekanın açıklanmasında odaklanılan zihinsel sürecin farklılığıdır. Bu süreçlerin belli başlıklar ve şekilde sıralanabilirler (Solso, 1995; Bejafeld, 1992: 32-35).

- **Saf Hız (Pure Speed):** Zekadaki bireysel farklılıklar, bilgi işleme sürecinde ortaya çıkan reaksiyon zamanı ile bağlantılıdır. Bu süreçte birey sunulan bir uyarana olabildiğince çabuk yanıt verebilmelidir. Reaksiyon zamanının, zekada önemli bir faktör olduğu Galton ve Cattell zamanından beri savunulmaktadır.

- **Seçme Hızı (Choice Speed):** Bu süreç hız ile değil farklı tepkiler gerektiren farklı seçenekler konusunda çabuk karar verebilme hızı ile belirlenmelidir.
- **Sözcük Erişim Hızı (Speed of Lexical Access):** Hunt tarafından geliştirilen bu paradigmaya göre, sözel zeka kapasitesindeki bireysel farklılıkların en önemli belirleyicisinin bireyin kendine verilen dneyi alıp çok hızlı bir şekilde bununla ilgili yani bilgiler üretme yeteneğidir.
- **Akıl Yürütme Sürecinin Hızı (Speed of Reasoning Processes):** Zekanın anlaşılmasında akıl yürütme süreci oldukça önemli bir yer kapsamaktadır. Benzerlik kurma, seri tamamlama, karşılaştırma gibi akıl yürütme süreçleri zekanın anlaşılmasında temel yapı taşlarını oluşturmaktadır.

1.3.1. İki Faktör Kuramı

Yirminci yüzyılın başında zekanın bir genel yetenek olduğu görüşleri varmış. Spearman zihnin tek ve genel bir yetenek değil, bir çok özel yeteneklerden meydana geldiğini vurgulamıştır (Kuzgun, 2004:19). Spearman'a göre, bir bireyin ne lde zeki olduğu, onun karşılaştığı karmaşık durumlarda kurduğu ilişkilerde ve sorun çözmede bulduğu kestirme yollarda kendini gösterir. Bu kurama göre zeka iki temel faktörden oluşmuştur. Spearman bu faktörlere "g" genel yetenek ve "s" zel yetenek faktörü adını vermiştir. bu kurama " İki Faktör Kuramı" denilmektedir.

şekil.1.İki Faktör Kuramına İlişkin Korelasyon Modeli

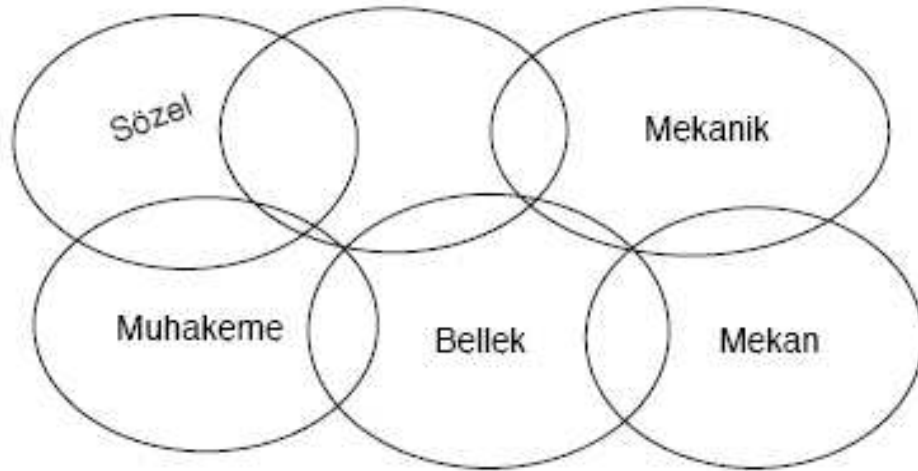
Genel yetenek "g" faktörü tüm zihinsel faaliyetlerde rol oynayan, ortak ve genel bir zihinsel enerji, özel yetenek "s" faktörü ise, bir işin yapılmasında gerekli olan zihinsel yetenekten ayrı olarak ihtiyaç duyulan zihinsel bir güç olarak algılanmıştır. Spearman'a göre bireyler "g" ve "s" faktörleri açısından farklılıklar gösterir. Zeka ölçülürken "g" faktörünün ölçülmesi gerektiğini vurgular. Spearman "g" faktörün zeka olduğunu söyler (Feldman, 1996: 150-210).

1.3.2. Çoklu Faktörler Kuramı

Thorndike bu kuramın önderlerindedir. Zekanın tek bir faktörle açıklanamayacağı, zihinsel sorunların birden fazla faktörle açıklanabileceğini vurgulamıştır (Ağrasoy, 2003: 22).

Thorndike'ye göre, zeka, mekanik, sosyal ve soyut olmak üzere üç biçimde kendini gösterir. Mekanik zekanın işlevi, makine işletebilmek, alet ve cihaz kullanabilmektir. Kişiler arası ilişkilerde, başka insanlarla iletişim kurmada ise sosyal zeka kendini gösterir. Çeşitli formüller, sayılar ve sözcükler gibi sembollerle yapılan düşünme etkinliği ise soyut zekanın yardımıyla olur. Zekaya ilişkin çoklu faktörler üzerindeki çalışmalar faktör analizi tekniklerinin gelişmesi ile hızlanmış. Kelley, Thurstone ve diğerleri faktör analizini kullanarak zekaya ilişkin grup faktörleri bulmuşlardır (Shepard, Fasco, Osborne, 1999: 633-643).

Thurstone, çoklu faktörler modelinde altı tane temel yetenek üzerinde durmuştur.

Şekil.2. Thurstone'nin Çoklu Faktörler Modeli

Sözel Yetenek: Sözcükleri tanıma ve anlamlarını kavrama yeteneğidir.

Sayısal Yetenek: Temel, basit, matematik işlemleri hızla ve doğru bir biçimde yapabilme yeteneğidir.

Muhakeme Yeteneği: Tamamlamaya gerektiren sözel ve sayısal testlerde uygun alanı bulma veya bir seride kuralı bulma gibi test durumları şeklinde ölçmektir.

Mekan İlişkileri: Bir cismin görünmeyen yönleri ile birlikte uzaydaki çeşitli durumları tasarlayabilme, hayal edebilme, göz önünde canlandırabilme, yer-mekan ilişkilerini algılayabilme gibi yetenekleri kapsar.

Bellek Faktörü: Anlamsız şeyleri, sayısal, sözel ve şekilsel sıraları ve materyalleri ayrıntıları ile hatırd tutabilme gibi faktörleri içinde alır.

Mekanik Yetenek: Bu da el becerilerini kapsar (Özgüven, 1994: 185-188).

1.3.3. Çoklu Zeka Kuramı

Eğitime yeni bir yaklaşım getiren Çoklu Zeka Kuramı (Multiple Intelligence-MI Theory), Harvard Üniversitesi öğretim üyelerinden Howard Gardner tarafından 1983 yılında geliştirilmiştir. Gardner, 1983 yılında yayınlanan " Zihnin Çerçevesi " (Frames of Mind) kitabında yedi ayrı ve evrensel kapasite önermiştir (Gardner, 1999: 20-60).

Gardner'in geliştirdiği kurama göre, zeka biyopsikolojik bir potansiyeldir ve şöyle tanımlanmıştır:

Zeka, bir kişinin;

- Bir veya birden fazla kültürde değer bulan bir ürün ortaya koyabilme kapasitesi,
- Gerçek hayatta karşılaştığı problemlere etkili ve verimli çözümler üretebilme becerisi,
- Çözüme kavuşturulması gereken yeni veya karmaşık yapıları problemleri keşfetme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Gardner:1999: 399).

Çoklu zeka kuramının temel düşünce yapısının özellikleri: Çoklu Zeka Kuramına göre çok sayıda zeka alanı vardır, zekalar çeşitli biçimlerde gösterilir, zeka profilleri kişiye özgüdür, zekalar güçlendirilebilir (Kagan & Kagan, 1998: 1-20).

Gardner'in teorisi zekayı, 8 kategoriye ayırmıştır:

- 1) **Sözel - Dilsel Zekası:** Sözel-Dil Zekası, bir bireyin kendi diline ait kavramları etkili bir biçimde kullanabilmesi kapasitesidir. Okuma, yazma, dinleme ve konuşma ile iletişim sağlayarak, bu zekanın en belirgin özellikleri kullanılır. Dil zekasının kullanımı, önceki bilgiyi ve anlamayı yeni bilgiye bağlamaya yardımcı olmasıdır (Saban, 2001:6).
- 2) **Mantık – Matematik Zekası:** Bu zeka, sayılar ve akıl yürütme zekası ya da tümdengelim ve tümevarım ile akıl yürütme, soyut problem çözme ve birbiri ile ilişkili kavramlar, düşünceler arasındaki karmaşık ilişkileri anlama yeteneğidir. Bu zeka alanı gelişmiş olan insanlar nesnelere tanımlamada, analiz etmede ve problem çözmeye başarılıdırlar. Rakamlarla araları iyidir. Bulmacalar, şekiller ilgilerini çeker (Bümen, 2005:11).
- 3) **Görsel – Uzamsal Zeka:** Görsel – Uzamsal Zeka, resimler ve imgeler zekası ya da görsel dünyayı doğru olarak algılama ve kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasitesidir. Zihinlerinde resimler yaratır ve bunları çizerler. Harita okuma, çizim, resim ve heykel yapımı ile uğraşabilirler (Buzan, 2000:125).
- 4) **Müzik Zekası:** Gardner, müziğin kendisine has bir zekası olduğunu savunur. Aynı zamanda düzenli olarak müzikle bir arada olan her insan beste yapma, şarkı söyleme ve enstrüman çalma gibi müzikal etkinliklerde sahip olduğu bazı becerilerle başarılı olabileceğini belirtmektedir. Bu zekası gelişmiş bireyler notalara karşı duyarlı olurlar, müzik kulakları gelişmiştir (Ataman, 2003:179).
- 5) **Bedensel – Kinestetik:** Zeka: Bu zeka, tüm vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı, fiziksel nesnelere maniple etmeyi ve vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar. Spor yapmayı, dans etmeyi severler. El, göz koordinasyonları, vücut kontrolleri iyidir. Beden dillerini sağlıklı biçimde kullanmaya yatkındırlar (Bellanca, 1998:17)

- 6) **Sosyal Zeka:** Bu zeka, çevredeki bireylerle iletişim kurma, onları anlama, bu kişilerin ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışlara işaret eder. Politikacılar,dini liderler, öğretmenler, psikologlar bu yetenekleri ustalıkla kullanırlar. Arkadaş gruplarıyla vakit geçirmekten hoşlanırlar. İyi bir dinleyici olabilirler (Bümen, 2005:15).
- 7) **İçsel Zeka:** Gardner'e göre günlük hayattaki en önemli zekadır. Kişinin kendiyile ilgili bilgisi olması ya da yaşamı ve öğrenmesi ile ilgili sorumluluk almasına işaret eden zekadır. İçsel zekası güçlü olan birey, kendi coşkularının sınırlarını anlayabilen, kendi davranışlarını yönetirken bunlara dayanabilen-güvenebilen kişilerdir (Goleman, 2000:59).
- 8) **Doğa Zekası:** Gardner tarafından açıklanan son zekadır ve doğal çevreyi anlama, tanıma ile ilgilidir. Doğacı zeka, kişinin çevredeki bitki ve hayvanların türlerini fark ettiklerinde ve alt türlerin sınıflandırma prensiplerini aratabildiklerinde ortaya çıkmaktadırlar. Örneğin: Darwin ve Kaptan Cousteau çok bilinen doğa bilimcileridir. Çeşitli çiçekleri ayırt edebilen, farklı hayvanları adlandırabilen, hatta ayakkabı, araba ya da giysi çizimcilerini ortak kategorilere yerleştirebilen çocuklar geleceğin doğa bilimcileridir. Bu zekası gelişmiş bireyler doğayla iç içe yaşamayı, doğa yürüyüşlerini severler. Diğer canlılara karşı hassas ve meraklıdırlar (Bümen, 2005:18-19).

1.4. Zeka Testleri

Kişilerin zihinsel becerilerini ölçebilmek ve onları zihinsel beceri konusunda diğer insanlarla karşılaştırabilmek amacıyla geliştirilen zeka testlerinin tarih öncesine dek uzandığı bilinmektedir.

1.4.1. Bireysel Olarak Uygulanan Zeka Testleri

1.4.1.1. Stanford-Binet Zeka Ölçeği

Fransız Psikolog olan Alfred Binet zekayı nesnel olarak ölçmek için gerçek anlamda ilk bilimsel yöntemi bulmuş. Bu yöntem sözel ve sayısal ölçeklerden alınacak puan sayısının ortalama olarak saptanan 100 sayısına bölünmesini içermektedir (Buzan, 2000: 12).

Stanford-Binet Bireysel Zeka Ölçeği, 23 yıllık bir uygulamadan sonra, 1970 yılında yeniden revizyondan geçirilmiştir. Thorndike ve arkadaşlarının 1986 yılında tamamladıkları yeni revizyonda ölçek yapısal ve psikometri işlemlerle bir hayli değiştirilmiştir. Bu test, 2-18 yaşları arasındaki bireylerin zekasını ve bilişsel yeteneklerini değerlendirmek için geliştirilen bir testtir. Stanford-Binet Zeka Testi 90 item ve analogiler, zıtlıklar, anlayış, lügatçe, benzerlikler, ayrılıklar, resim örnekleri, anlamlı materyal ve rakam bellek gibi alt testlerden oluşmaktadır. Test, uygulanan kişinin yaşına ve verilen alt testlerin sayısına göre test 45-90 dakika sürmektedir (Şemin, 1978: 1-10).

1.4.1.2 Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R)

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R), araştırmalarda ve zeka ölçümlerinde en sık kullanılan araçlardan biridir. Yaklaşık 25 yıl süren araştırma ve değerlendirmelerin ışığında, David Wechsler tarafından 1974 yılında yeniden gözden geçirilmiştir. Bu test, 6-16 yaş arası çocuklarının zihinsel düzeylerini ölçmek için geliştirilmiştir. Maddeler, yönergeler bu yaş çocuklarının anlayacağı ve ilgi duyacağı şekilde seçilmiştir (Wechsler, 1952: 53).

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R), yalnızca testi kullanmada eğitilmiş sertifikalı kişilerce uygulanmalıdır. Test, sözel ve performans olmak üzere iki bölümden oluşur. Her iki bölümde de beşer alt test ve birer yedek test bulunmaktadır. Yedek testler beş asıl testten birisini kullanılmasını mümkün olmadığı durumlarda kullanılır. Alt testler: Genel Bilgi, Resim Tamamlama, Benzerlikler, Resim Düzenleme, Aritmetik, Küplerle Desen, Sözcük Dağarcığı, Parça Birleştirme, Yargılama, Şifre, Sayı Dizisi (Yardımcı Sözel Test) ve Labirentler den (Yardımcı Performans Testi) oluşmaktadır. Alt testlerin özel yeteneklere göre düzenlenmiş olması testi uygulayanın farklı yetenekler için ayrı puanlar elde etmesine, gelişmiş ve gelişmemiş yetenekleri ayrıntılı olarak görmesine olanak verir.

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC-R), Sözel IQ, Performans IQ ve Total IQ olmak üzere üç farklı alanda puan verir. Testin uygulanması yaklaşık bir, bir buçuk saat sürmektedir (Wechsler, 1974: 1-73).

1.4.1.3. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT)

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), çocuklarda, ergenlerde ve yetişkinlerde (4-90 yaş arası) sözel ve sözel olmayan yeteneklerini kısa olarak ölçen bir zeka testidir. Sözcük Bilgisi Kısmı iki alt testin karışımından oluşur; (Bölüm A: İfade Edici Sözcük Bilgisi -Expressive Vocabulary- ve Bölüm B: Tanımlar –Definitions-). Sözel olmayan kısım ise tek bir alt testten oluşur; Matrisler-Matrices-. Sözcük Bilgisi Kısmı resimlendirilmiş objeleri adlandırmayı içerir. Tanımlar ise kısa tanımları verilen sözcüklerin ve kısmen hecelenmiş kelimelerin tanımlanmasını içerir. Tanımlar alt testi sadece 8 yaş ve üzerine uygulanır. Matrisler çoktan seçmeli bir kısımdır, görsel uyarılar arasında anlamlı ve soyut tanımlamalar çıkarmaya dayalıdır (Christopher ve ark, 2001: 6).

Sözcük Bilgisi Kısmı, sözel ve okulla ilgili becerileri (kristalize zeka) ölçmektedir. Aynı zamanda kişilerin kelime bilgisini de değerlendirir.

Matrisler Kısmı ise, bireylerin kıyaslamaları tamamlama, benzerlik ve ilişkilerini algılamadaki yeteneklerini değerlendirerek bireylerin yeni problemlere çözüm bulma becerilerini ölçer. Tüm Matrisler itemleri kelimedenden ziyade resimler ya da soyut şekiller içermektedir.

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), yaklaşık olarak 15-30 dakikada uygulanmaktadır. Okul öncesi çocuklar genellikle en kısa uygulama süresini gerektirirler, çünkü onlara kelimelerden oluşan ve okuma bilgisi gerektiren kelime testinin alt testi olan Tanımlar kısmı uygulanmamaktadır. En uzun uygulama süresini gerektirenler ise yetişkinlerdir. Aynı şekilde uygulama süresi testi uygulayan kişinin test seansındaki kendine özgü uygulama hızından da etkilenebilmektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 1-50).

1.4.1.4. Bilişsel Değerlendirme Sistemi (Cognitive Assessment System-CAS)

Bilişsel Değerlendirme Sistemi (CAS), Jack A. Naglieri ve J. P. Das tarafından 1977 yılında geliştirilmiştir. Bu test, 5-7 yaş ve 8-17 yaş olmak üzere iki ayrı formdan oluşmaktadır. Bireylerin bilişsel işlemlerini değerlendirmek için yapılandırılmıştır.

CAS, PASS Teorisi (Planning-Planlama, Attention-Dikkat, Simultaneous-Eşzamanlı, Successive-Ardıl) 'den türetilmiştir. CAS' in kullanım alanları; (a) öğrenmede güçlü ve zayıf olunan bilişsel işlem alanlarının tespit edilmesi, sınıflandırma (öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği, zihinsel engel, üstünlük vb.), eğitim ve sağaltım programlarının değerlendirilmesi olarak özetlenebilir. CAS'i oluşturan dört ölçek, bu işlem alanlarıyla ilgilidir (Akt. Ergin, 2003: 3).

1.4.1.5. Bilişsel Yetenekler Araştırması (Cognitive Ability Search -CAS)

Bilişsel Yetenekler Araştırması (CAS), Sternberg, Dennis ve Beatty tarafından geliştirilmiştir. Bu test, ergenlere ve yetişkinlere uygulanmaktadır. Geleneksel testler farklı kültürdeki çocuklara sıkıcı gelmekte, düşünme stilleri ile paralellik göstermemekte ve potansiyellerini yansıtmamaktadır. Bu testin, farklı kültürlerden etkilenen grupların teşhis edilmesinde önemli rol oynayacağını düşünmektedirler. Dokuz tane alt testten mevcuttur: (Akt. Özyaprak, 2006: 103).

1. Aritmetik Hataları Düzeltme (13 item)
2. Kuraldışı Resimler (12 item)
3. Saklanmış Kelimeler (5 item)
4. Harita Okuma (12 item)
5. Gizemli Kelimeler (12 item)
6. Gazete Tartışmaları (12 item)
7. Pratik Matematik (10 item)
8. Atasözleri (12 item)
9. Sözel Hataları Düzeltme (12 item)

1.4.2. Grup Olarak Uygulanan Zekâ Testleri

1.4.2.1. Cattell Zeka Testi

Cattell Zeka Testi, James McKeen Cattell tarafından geliştirilen grup olarak uygulanan bir zeka testidir. Cattell Zeka testi kültürden bağımsız, uluslar arası düzeyde kullanılabilecek bir zeka testidir.

Bu zeka testi, üç ölçek olarak hazırlanmıştır. Birinci ölçek, 4-8 yaş arasındaki çocuklara ve zihinsel olarak geri olan yetişkinlere uygulanmaktadır. İkinci ölçek ise, 8-13 yaş arasındaki çocuklara ve zihin seviyeleri orta olan yetişkinlere uygulanır. Üçüncü ölçek ise, 10. ve daha yüksek sınıflarda okuyan çocuklarla zeka seviyeleri yüksek olan yetişkinlere uygulanmak üzere düzenlenmiştir. Her bir ölçeğin iki ayrı formu vardır. Bu formlar A ve B formlarıdır. Testin, uygulama süresi 25 dakikadır. Her alt testin süresi ve yönergesi farklıdır. Açıklamalar sözlü olarak verilir (Ağrasoy, 2003: 35).

Cattell Zeka Testi' in ön yargı ve dış etmenleri ortadan kaldırdığı için suç işleme potansiyeline sahip çocukların tanımlanmasından diğer testlere oranla daha sağlıklı sonuçlar verdiği düşünülmektedir (Öner, 1997: 130-135).

1.4.2.2. Raven Standart Progresif Matrisler Testi (Raven Standart Progressive Matrices Test - RSPMT)

Raven Standart Progresif Matrisler Testi (PSPMT), John Carlyle Raven tarafından 1936 yılında geliştirilmiştir. Bu test, akıcı zekayı ölçmeye amaçlayan sözel olmayan, farklı dil ve kültürlerde yaşayan insanların zekalarını grup halinde ölçmek için ideal olarak hazırlanmış bir testtir (Raven ve ark, 2004: 10).

Test, A, B, C, D ve E olarak isimlendirilmiş beş bölümden oluşmaktadır. Her bir bölüm zorluk seviyesine göre sıralanmıştır ve her bölümde toplam 60 desen vardır. Sorular kolaydan zora doğru sıralanmıştır (Raven, 1960:20-22). Test, 6 yaş ve üstü bireylere uygulanabilmektedir ve 30 dakika içerisinde cevaplandırılması beklenilmektedir. Testten elde edilen puanla, testin uygulandığı bireyin benzetmek, tanımak ve ayırt etmek gibi zihinsel yeteneklerinin göstergesidir (Anastasi, 1982: 100-116).

1.5. Türkiye’de Uygulanan Zeka Testleri

Türkiye’de sistemli test ve ölçme-değerlendirme çalışmalarının Binet-Simon Zeka Testi’nin 1915’de Türkçe’ye çevrilmesiyle başladığı söylenebilir. 1930-1945 yılları arasında konuyla ilgili çalışmalar yapılmıştır; testler üzerinde sekizi İngilizce, Fransızca ve Almanca’dan çeviri olmak üzere, toplam 11 kitap yayınlanmıştır.

Milli Eğitim Bakanlığının bir kararnamesi ile 1953’te kurulan Test ve Araştırma Bürosunda ciddi ve kurumlaşmış test geliştirme/uyarlama denemeleri yapılmıştır. Amaç ve işlevleri arasında test geliştirmenin de olduğu bu merkezde, aynı zamanda test uzmanı yetiştirme, okullara ve eğitim kurumlarına ölçme-değerlendirme alanında danışmanlık hizmetleri götürme gibi çalışmalar yapılmaktaymış (Öner, 1997: 31-32).

1950’lerde İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Psikoloji ve Pedagoji Bölüm’leri ile Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Psikoloji Bölüm’ünde; Gazi Terbiye Enstitüsü Psikoloji ve Pedagoji Programları’nda bulunan öğretim üyelerinin test geliştirme ve uyarlama çabaları olmuştur. 1960’larda Orta Doğu Teknik ve Hacettepe Üniversiteleri; 1970’lerde Boğaziçi ve Ankara Üniversitelerinde Psikoloji ve Eğitim Bölüm’lerinin açılmasıyla standart testlere olan ilgi ve gereksinim ciddi bir biçimde ifade edilmeye başlanmıştır.

Son on yılda psikolog ve eğitimcilerimiz önceki yıllara göre daha hızlı ve sistemli biçimde, sayısı yüzlerle ifade edilebilecek test geliştirme, uyarlama ve standardizasyon çalışmalarına yönelmişler (Öner, 1997: 33).

1.5.1. Bireysel Zeka Testleri

1.5.1.1. Alexander Pratik Yetenek Testi

Alexander Pratik Yetenek Testi (Alexander Practical Ability Test), S. W. Alexander tarafından geliştirilen bireysel zeka testidir. Bu test, Haluk Yavuzer tarafından Türkçe’ye çevrilmiştir. Alexander Pratik Yetenek Testi, 7-19 yaş arası bireylere bireysel olarak uygulanan zeka, performans testidir. Her test maddesi için verilen süre farklıdır. Alexander Pratik Yetenek Testi, 22 madde ve 3 alt testten oluşur: (Öner, 1997: 88-89).

- 1) Passalong testi (9 madde)

2) Kohs küpleri testi (10 madde)

3) Küplerle inşa testi (3 madde)

1.5.1.2. Chapius Labirentler Testi

Chapius Labirentler Testi (Le Test du Labyrinthe), F. Chapius tarafından geliştirilmiş bir zeka testidir. Bu test, Yani Anastasiadis tarafından çevrilmiştir. Chapius Labirentler Testi, bireysel olarak uygulanan somut zekayı ölçen bir performans testidir. Zaman sınırlaması yoktur. Test, farklı boylarda 3 labirentten oluşur (Öner, 1997: 91).

1.5.1.3. Goodenough-Harris Adam Çizme Testi

Goodenough-Harris Adam Çizme Testi (Draw-A-Man Test), F. L. Goodenough ve D. B. Harris tarafından geliştirilmiştir. Perin Uçman tarafından uyarlanmıştır. Goodenough-Harris Adam Çizme Testi, 7, 8 ve 9 yaş çocuklarına grup olarak uygulanan zeka testidir. Zaman sınırlaması yoktur. Zekayı ölçmek amacıyla geliştirilen testin 2 alt testi vardır (Öner, 1997: 92-93).

1.5.1.4. Healy Resim Tamamlama Testi II

Healy Resim Tamamlama Testi II (Healy Picture Completion Test II), W. Healy tarafından geliştirilmiş bir testidir. İlknur Bahadır tarafından uyarlanmıştır. Healy Resim Tamamlama Testi II, ilkökul çocuklarına bireysel uygulanan bir testtir. Zaman sınırlaması yoktur. Test, biri örnek olmak üzere 11 büyük resim sahnesi ile 60 küçük resimden oluşur. Üç bölüm şeklinde düzenlenmiştir. Testin birinci bölümünde 5, ikinci bölümünde 6 resim sahnesi vardır. Üçüncü bölümde ise 60 küçük resim bulunur. (Öner, 1997: 96).

1.5.1.5. K.I.T. Zeka Testi

K. I. T. Zeka Testi (Kahn Intelligence Test, K. I. T.), C. Kahn tarafından geliştirilmiş, Figen Bütev tarafından uyarlanan bir zeka testidir. Bu zeka testi, 8 yaş çocuklarına bireysel olarak uygulanır. Zaman sınırlaması yoktur. Yaklaşık 50-60

dakikada yanıtlanabilir. Algısal ve devinimsel (motor) yeteneği ölçmeyi amaçlayan test, 16 plastik objeden oluşur (Öner, 1997: 99).

1.5.1.6. Merrill-Palmer Ölçeği

Merrill-Palmer Ölçeği (Merrill-Palmer Scale), Merrill ve Palmer tarafından geliştirilmiştir. Neşe Erol tarafından çevrilmiştir. Bu zeka testi, okulöncesi normal çocuklara ya da okula giden özürlü çocuklara bireysel uygulanır. Bazı alt testleri sürelidir. Test maddeleri; 18-23 ay, 24-29 ay, 30-35 ay, 36-41 ay, 42-47 ay, 48-53 ay, 60-65 ay, 66-71 ay şeklindeki yaş dilimlerine ayrılmıştır. Bazı yaş dilimlerindeki maddeler aynıdır (Öner, 1997: 102).

1.5.1.7. Peabody Resim-Kelime Testi (Form B)

Peabody Resim-Kelime Testi (Peabody-Vocabulary Test), L. M. Dunn tarafından geliştirilmiştir. J. Katz, F. Önen, N. Demir, A. Uzlukaya ve P. Uludağ kişiler tarafından uyarlanmıştır. Bireysel olarak uygulanır. Kelime bilgisinin gelişimini ölçer. Bu test, 2-12 yaş arası çocuklara uygulanabilir. Zaman sınırlaması yoktur fakat 10-15 dakikada yanıtlanabilir. Resimlerle kelime (kavram) gelişimini saptamayı amaçlayan sorular vardır. Test, her biri 4 resimden oluşan 150 kart ve kayıt formundan oluşuyor (Öner, 1997: 103).

1.5.1.8. Porteus Labirentler Testi

Porteus Labirentler Testi (Porteus Mazes Test), S. D. Porteus tarafından geliştirilmiştir. Beglan Toğrol uyarlamıştır. Uygulanması kolay bir testtir. Bireysel olarak uygulanan planlama yeteneğini ölçen bir zeka testidir. Bu test, 7-6 ile 14-0 yaş arasındaki bireylere uygulanır. Zaman sınırlaması yoktur. Test, 12 labirentten oluşur (Öner, 1997: 106).

1.5.1.9. Stanford-Binet Zeka Testi

Stanford-Binet Zeka Testi (Stanford-Binet Intelligence Scale), M. L. Terman ve M. A. Merrill geliştirilmiştir. Refia Uğurel-Şemin tarafından çevrilmiştir. Bu zeka testi sözel ve performanslarını ölçmek üzere 2-18 yaş çocuklarına bireysel uygulanır. Ortalama 1-1, 5 saatte yanıtlanabilir. Testin bazı maddeleri sürelidir.

Testin, sözel ve performans maddelerden oluşan L ve M paralel formları vardır. Her biri bir alt testi oluşturan test maddeleri 2-0, 2-6, 3-0, 3-6, 4-0, 4-6, 5-0, 6-0, 7-0, 8-0, 9-0, 10-0, 11-0, 12-0, 13-0, 14-0, orta yetişkin; üst yetişkin 1; üst yetişkin 2; üst yetişkin 3 yaş dilimleri için ayrı ayrı hazırlanmıştır. Orta yetişkin yaş dilimleri için 8, diğerleri için 6'şar alt test vardır. 2 ile 5 yaş arası grup için her yaş diliminde bir yedek test vardır (Öner, 1997: 110).

1.5.1.10. Yağmurda Dolaşan Kadın Resmi Çizme Testi

Yağmurda Dolaşan Kadın Resmi Çizme Testi, Andre Rey tarafından geliştirilmiştir. Çevirisi Norma Razon tarafından yapılmıştır. 4-11 yaş çocuklarına bireysel olarak uygulanan bir zeka testidir. Uygulama süresi 10 dakikadır. Bireye, yağmurda dolaşan bir kadın resmi çizdirilip ve resmin değerlendirilmesi sonucu zeka düzeyi saptanır (Öner, 1997: 114).

1.5.1.11. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (WISC)

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği (Wechsler Intelligence Scale for Children), D. Wechsler tarafından geliştirilmiştir. Çevirisini Refia Uğurel-Şemin yapmıştır. Bireysel olarak 5-16 yaş çocuklarına uygulanır. Bu zeka testi, sözel ve performans becerilerini ölçer. Ortalama 1-1, 5 saatte yanıtlanabilir. Sözel alt testlerden biri, performans alt testlerin tümü sürelidir. Sözel ve performans becerilerini içeren 12 alt testten oluşur. Sözel alt testler:

- 1) Genel Bilgi,
- 2) Genel Kavrayış,
- 3) Aritmetik,
- 4) Benzerlik,
- 5) Lügatçe,
- 6) Sayılar

Performans alt testleri ise:

- 1) Resim Tamamlama,
- 2) Resim Düzenleme,

- 3) Küpleri Yerleştirme,
- 4) Parça Birleştirme,
- 5) Şifreler,
- 6) Labirentlerden oluşmaktadır (Öner, 1997:115).

1.5.1.12. Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği-R (WISC-R)

Wechsler Çocuklar İçin Zeka Ölçeği-R (Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised), D. Wechsler tarafından geliştirilmiştir. I. Savaşır ve N. Şahin tarafından uyarlanmıştır. Bu zeka testi, sözel ve performans becerilerini ölçer. Ortalama 60-70 dakika sürer. Sözel alt testlerden biri, performans alt testlerin tümü sürelidir. Test, sözel ve performans becerilerini içeren 12 alt testten oluşur.

Sözel bölümündeki 6 alt test şunlardır:

- 1) Genel Bilgi,
- 2) Benzerlikler,
- 3) Aritmetik,
- 4) Sözcük Dağarcığı,
- 5) Yargılama ve
- 6) Sayı Dizisi.

Performans bölümünün 6 alt testi ise:

- 1) Resim Tamamlama,
- 2) Resim Düzenleme,
- 3) Küplerle Desen,
- 4) Parça Birleştirme,
- 5) Şifre ve
- 6) Labirentlerden oluşmaktadır (Öner, 1997:117).

1.5.1.13. Wechsler Yetişkinler Zeka Ölçeği (WAIS)

Wechsler Yetişkinler Zeka Ölçeği (Wechsler Adult Intelligence Scale-WAIS), D. Wechsler tarafından geliştirilmiştir. Uyarlayanlar S. Epir ve Ü. İskit' tir. Sözel ve performans becerileri ölçen bir zeka testidir. Bireysel olarak 16 yaş ve üstü bireylere uygulanır. Uygulaması yaklaşık 60-70 dakika sürer. Sözel alt testlerden biri, performans alt testlerinin tümü sürelidir. Ölçek, sözel ve performans becerilerini içeren 10 alt testten oluşur.

Sözel becerilerini içeren:

- 1) Genel Bilgi,
- 2) Benzerlikler,
- 3) Aritmetik,
- 4) Yargılama ve
- 5) Sayı Dizisi olarak 5 alt testten oluşmaktadır.

Performans becerilerini gösteren 5 alt testimizi şunlardır:

- 1) Resim Tamamlama,
- 2) Resim Düzenleme,
- 3) Küplerle Desen,
- 4) Parça Birleştirme ve
- 5) Şifrelerdir (Öner, 1997:124-125).

1.5.2. Grup Zeka Testleri

1.5.2.1. Analitik Zeka Testi (Form B)

Analitik Zeka Testi (Analytischer Intelligenz test), R. Meili tarafından geliştirilmiştir. Ali Osman Özcan tarafından uyarlanmıştır. Zekanın soyut, somut, analitik ve yaratıcı niteliklerini ölçer. Bu test, 15-0 ile 17-0 yaşındaki bireylere grup olarak uygulanır. Genelde uygulama süresi 45 dakikadır. Her alt testin süresi farklıdır. 88 maddeden oluşan testin 6 alt testi vardır: (Öner, 1997: 129).

- 1) Resimler (16 madde): Analitik ve somut düşünceyi ölçer.

- 2) Sayılar (20 madde): Analitik ve soyut düşünceyi ölçer.
- 3) Cümleler (4 madde): Yaratıcı ve somut düşünceyi ölçer.
- 4) Eksiklikler (24 madde): Yaratıcı ve soyut düşünceyi ölçer.
- 5) Şekiller (4 madde): Yaratıcı ve soyut düşünceyi ölçer.
- 6) Benzerlikler (20 madde): Soyut düşünceyi ölçer

1.5.2.2. Cattell Zeka Testi 2A-2B

Cattell Zeka Testi (Cattell Culture Fair Intelligence Test, 2A-2B) R. B. Cattell tarafından geliştirilmiştir. Beglan Toğrol tarafından uyarlanmıştır. Grup olarak uygulanan bir zeka testidir. Bu test, 7-6 ile 14-0 yaş arası bireylere uygulanır. Uygulama süresi 25 dakikadır. Her alt testin süresi farklıdır. Testin eşdeğer 2 formu (A ve B) vardır (Öner, 1997: 132).

1.5.2.3. D 48 Zeka Testi

D 48 Zeka Testi (The D 48 Test), H. G. Gough ve G. Domino tarafından geliştirilmiştir. Çiğdem Kağıtçıbaşı tarafından uyarlanmıştır. Grup olarak 6. ve 7. sınıf öğrencilerine uygulanan bir zeka testidir. Testin uygulama süresi 25 dakika sürmektedir. Domino grupları arasındaki çeşitli ilişkilere dayanan 44 problemi içerir (Öner, 1997: 138).

1.5.2.4. Mantıklı Düşünme Testi

Mantıklı Düşünme Testi (Logical Reasoning Test), G. Burney tarafından geliştirilmiştir. Bu test, Dilek Ardaç tarafından uyarlanmıştır. Bilişsel gelişim (mantıklı düşünme) seviyesini ölçen bir testtir. Grup olarak lise öğrencilerine uygulanır. Uygulama süresi 45 dakikadır. Toplam 21 maddeden oluşmaktadır. Bu maddeler 2'ye ayrılabilir: (Öner, 1997: 141).

- 1) Fen ağırlıklı maddeler (1-15)
- 2) Dil ağırlıklı maddeler (16-21)

1.5.2.5. Otis Beta Zihin Yeteneği Testi (DM Takımı)

Otis Beta Zihin Yeteneği Testi (Otis Beta Quick-Scoring Mental Ability Test), A. Otis tarafından geliştirilen bir testtir. İbrahim Ethem Özgüven tarafından uyarlanmıştır. Genel zeka düzeyini, öğrenme süratini ve zihin olgunluğunu ölçer. İlkokul 3., 4. ve 5. sınıf öğrencilerine grup olarak uygulanır. Uygulama 45 dakika sürmektedir. Test, zihin kabiliyetlerinin üç temel faktörü olarak kabul edilen 'sayı kavramı', 'lisan kabiliyeti' ve 'muhakeme' ile ilgili 80 maddeden oluşmaktadır (Öner, 1997: 145).

1.5.2.6. Otis Beta Zihin Yeteneği Testi

Otis Beta Zihin Yeteneği Testi (Otis Beta Quick-Scoring Mental Ability Test), A. Otis tarafından geliştirilen bir zeka testidir. Vural Türker tarafından uyarlanmıştır. Genel zeka düzeyini ölçmektedir. Lise 1. sınıf öğrencilerine grup olarak uygulanır. Uygulama 30 dakika sürmektedir. Özellikle dil yeteneğini ölçen testin 75 maddesi vardır (Öner, 1997: 148).

1.5.2.7. Progresif Matrisler Testi

Progresif Matrisler Testi (Coloured Progressive Matrices Sets A, AB, B-Revised Order), J. C. Raven tarafından geliştirilmiştir. Testin çevirisini, Ferhat Goraşı yapmıştır. Grup olarak uygulanan bir zeka testidir. Bu test, 6 yaş ve üstü bireylere uygulanır. Test antropoloji, genetik yada klinik çalışmalarda kullanıldığında zaman sınırlaması yoktur. 60 maddeden oluşan testin A, B, C, D ve E harfleriyle işaretlenmiş 5 bölümü vardır. Bunlar bireyin, ilk bakışta anlamsız gibi görülen şekilleri sezmemek, aralarındaki ilişkileri kavramak ve bu ilişkilere dayanarak eksik şekli tamamlamak yeteneğini ölçer (Öner, 1997: 150).

2. ÜSTÜN ZEKA

2.1. Dünya' da ve Türkiye' de Üstün Zekalıların Tarihçesi

Üstün zekalıları, üstün yetenekliler ve yaratıcı çocuklarla ilgili kaynaklara bakıldığında 1957 yılı önemli bir tarih olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tarihte Sovyetler Birliği uzaya ilk uzay aracını, Sputnik'i fırlatmıştır. Bu tarihten sonra üstün zekalıların, üstün yeteneklilerin ve yaratıcı çocukların eğitiminde batıda çığır açılmıştır. Batı ülkeleri, Sovyetler Birliğinin kendilerini uzay yarışmasında geçme nedenini araştırırken karşılığında üstün zekalı ve üstün yetenekli çocukların eğitimine Sovyetlerin verdiği önem çıkmıştır. Bu tarihten sonra da üstün zekalıların eğitiminde gerek kurumsal, gerek eğitim programları gerekse tanılama boyutlarında hızlı uygulamalara başlamışlardır (Ataman, 2003: 181).

Amerika Bileşik Devletleri ve Kanada üstün zekalı çocukların eğitiminin farklı olması gerektiğini savunan ve bu alanda çalışmalar, gerek kuramsal gerekse uygulama açısından birçok ilki alana kazandırmış. Üniversite bir uygulama okulu ile birlikte çalışarak zenginleştirme, hızlandırma, sınıf atlama, ders atlama, kredilendirme gibi önlemleri geliştirerek alana kazandırmıştır. A.B.D, farklı uygulama okullarının ve projelerin geliştirildiği hem kuramsal hem uygulamalı olarak önemli katkılar sağlamış bir ülkedir (Davaslıgil ve Leana, 2004: 95). İtalya'da üstün zekalı çocukların tespiti ve özelliklerinin araştırmaları ile çalışmalar yapılmıştır. Sözel ve matematiksel kabiliyetlerini ölçmek için testler geliştirmişlerdir. İngiltere'de 1990'larda Ulusal Üstün Zekalıları Derneği kurularak üstünler eğitimi için olumlu bir gelişim oluşturmuştur (Davaslıgil ve ark., 2004:53). Rusya'da üstün zekalıların eğitimi, Nobel ödüllü bilim adamlarının kurduğu okullarda yapılmakta, fizik, kimya, matematik, biyoloji dallarında ayrı seçilen öğrencileri bir okulda; felsefe, müzik, dans, dil gibi alanlarda seçilen öğrencileri de ayrı başka bir okulda eğiterek yürütülmektedir. İki tip okul oluşturulmuş: birincisinde bilim, matematik ve teknoloji ağırlıklı, ikincisinde ise dil, sanat, folklor gibi sosyal ağırlıklıdır (Akarsu, 2004:143).

Bu atılım kendini doğal olarak Türkiye’de göstermiştir ve 1964 yılında Ankara Fen Lisesi fen ve matematik alanında üstün yetenekli çocukları, ülkenin gereksinme duyduğu bilim adamı ve araştırmacı olarak yetiştirmek üzere kurulmuştur. Daha sonra 1973 yılına kadar sürecek olan bir dönem içinde üst özel sınıf, türdeş yetenek kümeleri, türdeş yetenek sınıfları uygulamaları ile bir atılımın başladığını görmekteyiz. Başlanılan bu girişimler çeşitli nedenlerden dolayı sonlanmıştır. Ancak, 1957’den önceki gelişmelere baktığımızda Türkiye’nin bu konuda tarihsel açıdan tüm dünyaya önderlik yaptığını görmekteyiz (Ataman, 2003: 182-183). Üstünlük potansiyelin değerlendirilmesine yönelik tarihsel çabaların dünyada ilk ve en ünlü uygulaması tartışmasız Enderun Mektebi’dir. Enderun Mektebi; kuruluşu, gelişimi ve kapanışı ile birlikte Osmanlı Devletinin üst yönetiminde dört asır büyük etkisi görülen bir özel eğitim kurumudur. Bu sistemi, 600 yıllık Osmanlı İmparatorluğu döneminde, devşirme yoluyla seçerek aldığı ve yeteneklere yönelik programlara ortalama 15 yıllık eğitimden sonra devletin gereksinme duyduğu üst düzey yönetici, asker ve sanatçıları yetiştirmesi ile üstün zekalıların öncülüğünü kanıtlamıştır.

Osmanlı hükümdarlarının Enderun eğitiminden temel hedefi; devlette ileri hizmetler için kabiliyetli gençleri keşfetmek ve bu doğrultuda teorik ve uygulamalı şekilde eğiterek onlardan yararlanmaktır (Akutay, 1984: 60-63). Enderun Mektebi’ne girenler çok sıkı bir disiplin altında yetiştirilirlermiş. Bu mektebin, ayırt edici özelliği, bireyin yetenekleri doğrultusunda eğitilerek geliştirilmesidir. Enderun’a alınan birey, kendi yetenekleri doğrultusunda teorik ve uygulamalı eğitim alarak geliştirilmiş ve devlet-kamu hizmetinde yararlanılmıştır (Bilgili, 2004: 32-45).

Bu arada, devletin himayesinde üstün özel yetenekli çocukların yetiştirilmesi için 1948 yılında çıkarılan İdil Biret Suna Kan Yasası’nı belirtmek gerekir. 1957 yılında, söz konusu Yasa, kapsamı genişletilerek 6660 Sayılı Müzik ve Plastik Sanatlarda olağanüstü yetenek gösteren Çocuklar Hakkında Kanun yürürlüğe konmuştur. Bu kanun halen yürürlüktedir (Kulaksızoğlu, 2003: 70). 1964 yılında ilk Fen Lisesi açılmış ve üstün çocukların eğitimi için özel sınıf ve türdeş kümeler denemesi aşılatılmıştır (Davaslıgil, 2004a: 3).

Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu’nun (TÜBİTAK) sağladığı imkanlarla üstün yetenekliler için bir teşvik unsuru oluşturmuştur. Bilim Sanat Merkezleri’nde (BİLSEM), üstün ve özel yetenekli öğrencilerin eğitimine yönelik grup ve bireysel eğitim programları uygulanmaktadır. 1991-1992 öğretim yılında Yeni Ufuklar Koleji, normalin üzerinde zeka bölümüne sahip öğrencilere hizmet veren bir

özel okul olarak devreye girmiştir. Ardından İnanç Vakfı'nın kurduğu İnanç Lisesi hizmete girmiştir.(Davaslıgil ve ark, 2004: 63).

Üstün bireylerin bir ülkenin kalkınmasında büyük önem taşıdıkları hususlarındaki gerçeklerin bilinci içinde, İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü, Türkiye'de ilk kez, Üstün Zekalıların Eğitimi Ana Bilim dalını kurmuştur. Ekim 2002'de bu Ana Bilim Dalı Üstünlerin Eğitimi Yan Dal: Sınıf Öğretmenliği adı altında bir program başlatmıştır. Bu öğrenciler için özel öğretmenler yetiştirilmesi amaçlanmıştır. 30 Haziran 2002'de Milli Eğitim Bakanlığı (M.E.B) ve İstanbul Üniversitesi arasında imzalanan protokol uyarınca bir devlet okulu olan, Beyazıt Ford-Otosan İlköğretim Okulu İstanbul Üniversitesi "Hasan Ali Yücel" Eğitim Fakültesi tarafından yürütülen Üstün Zekalıların Eğitim Projesi için Uygulama Okulu olarak tahsis edilmiştir. Bu okulda üstün öğrencilere zihinsel, duyuşsal ve sosyal gereksinimlerini karşılayacak farklılaştırılmış bir program uygulanmasına başlanmıştır (Davaslıgil ve Leana, 2004: 96).

2.2. Üstün Zekalıların Tanımı

Günümüzde üstün zekallılığa ilişkin birçok tanım yapılmıştır. Bunlar içerisinde en yaygın kabul gören tanıma göre, Zihinsel yeteneklerinin ya da zekalarının bir çoğunda akranlarına göre üst performans gösteren ya da gizilgüce sahip olan, yaratıcılık yanı güçlü olan ve bir işe başladığında asla vazgeçmeyene üstün zekalı denilmektedir. Bu çocuklar kendi akran gruplarından rasgele seçilmiş bir kümenin %98' inden üstün olan çocuklardır (Ataman, 2003: 15).

Literatürde genellikle üstün yetenekli ve üstün zekaya sahip çocukların yaşamlarının ilk yıllarından itibaren gelişim aşamalarına normal gelişim standartları gösterenlere göre daha hızlı ulaştıkları vurgulanmaktadır. Ancak üstün yeteneklilik tiplerine göre, bu hızlı ilerleme özelliği değişebilir, özel bir alanda yetenekli olan çocuğun tüm gelişim alanlarında hızlı olması beklenmemelidir. Örneğin, görsel sanatlar alanında üstün yetenekli olan çocuk sadece bu alanda yaşatlarından, üstün olma özelliği göstermekle birlikte, diğer gelişim alanlarında standart gelişim ritmi izleyebilir (Ersoy ve Avcı, 2001: 129). Dolayısıyla öncelikle üstün zekâ ve yeteneğe sahip çocukların tespit edilmesi ve yetenek alanlarının belirlenmesi gerekir.

Eğer çocuktaki yetenek düzeyi olağanın çok üstündeyse, tanımlamak oldukça kolaydır. Herhangi türden bir ölçüm yapılmadan çocuğun kabataslak

yeteneği hakkında bir Şeyler söylenebilir. Örneğin, ocuk üç yaŐındayken temel dört işlemi yapabiliyorsa, dört yaşından önce kendiliğinde okumaya baŐladıysa, bu çocuğun üstün zekalı olduğunu ölçüm yapmaksızın söyleyebiliriz. Buna benzer olarak, üç yaŐında her türlü müzik aletini alabilen ya da olağanüstü resim yapabilen bir çocukta da olağanüstü müzik ve resim yeteneği bulunduğu apaçık ortadadır. Bu türden çocuklar okul sistemi içinde kolaylıkla tanınır. Bunlara uygulanacak ölçümler tanılanmadan çok yeteneği kanıtlanma biçiminde olacaktır. Üstün zekalıların bir bölümü ise gerek ana-babaları gerekse öğretmenlerince kolaylıkla fark edilemez ya da yanlış yorumlanabilirler. Yapılan araştırmalar böyle si çocukların bazılarının belirli alanlarda üstün başarı, diğerlerinde ise düşük başarı gösterdiklerini ortaya koymaktadır. Bunlar çoğunlukla öğretmenleri ve arkadaŐlarınınca mantık dıŐı davranan ya da acayip fikirleri olan kişiler olarak görülebilirler (Ataman, 1998: 337-338).

Üstün bireylerle yapılan tüm araştırmalar, çalışmalar psikolojinin bireysel farklılıklar ile ilgilenmesi ile baŐlamaktadır. stnlk ile ilgili birçok verinin elde edilmesinde zeka, yaratıcılık ve motivasyon alanlarında yapılan araştırmalar, çalışmalar yardımcı olmuştur. Akademik alanlarda başarı, performans dayalı sanatlarda başarı ya da giriŐimcilik alanlarındaki yeteneklerin, üstün zekalı bireylerde gözlenmesi bu alanla ilgili yapılan çalışmaları daha da zenginleŐtirmiŐtir (Robinson ve Clinkenbeard, 1998: 211-230).

I. Özel Eğitim Konseyi'nde üstün yetenekliler, genel ve özel yetenekliler açısından yaŐıtlarına göre yüksek düzeyde performans gösterdiği, konunun uzmanları tarafından belirlenmiş kişilerdir, Şeklinde tanımlanmıştır (MEB, 1991).

Üstün zekalılar, geçerli ve güvenilir zeka testlerinde sürekli olarak 130 ve daha yukarı zeka bölümü (ZB) sağlayan; kendi yaşıtlarından rasgele seçilmiş bir kümenin %98'inde üstün olanlara verilen addır (zsoy, 1984: 31).

Marland Raporunda stn yetenek aşağıdaki alanlardan birinde ya da birkaçında yüksek performans ve başarı gösterme Şeklinde tanımlanmıştır (Ersoy ve Avcı, 2001: 128).

- 1) Genel Zihinsel Yetenek
- 2) zel Akademik Yetenek
- 3) Yaratıcı ya da retici Düşünce Yeteneği

- 4) Liderlik Yeteneği
- 5) Görsel ve Gösteri Sanatlarında Yetenek
- 6) Psiko-Motor Yetenek

Renzulli' ye göre, genelde zeka bölümü 130' un üstünde olanlar, yeni düşünceler oluşturup bunları yeni sorunların çözümünde uygulayabilme yeteneği olanlar, yani yaratıcı olanlar ve bir işi, başından sonuna kadar götürecektir üstün motivasyona, yani üstün iş, görev yükleme yeteneğine sahip olanlar üstün olarak kabul edilmektedir (Akt. Davaslıgil, 2004).

Üstün zekalı çocukların ileride önemli roller oynayacak yetişkinler haline getirilebilmesi için, önce, onların erkenden bulunması, doğru tanı konulması gerekir. Bu çocukların bazıları üstün gelişmeleri ve başarıları ile kendilerini daha kolay seçebilir hale getirirler. Fakat, bazılarının yetenekleri çeşitli nedenlerden ötürü gizli kalmıştır. Gerçekten üstün olan yeteneklerini bir türlü ortaya koyamamışlardır. Her toplumun her kuşağında böyle gizli kalmış, keşfedilmeden eriyip gitmiş nice yetenekler vardır. Sosyal, ekonomik ve kültür düzeyi düşük ailelerde, azınlık gruplarında, okula gidememiş ya da çok erken ayrılmak zorunda kalmış olanlarda üstünlüğün fark edilmesi daha güçtür. Hatta okula devam edenler arasında farkına varılmayıp bir yana tersine kanılarla damgalanmış, gerçek yetenekleri sonradan ortaya çıkmış olanlar da vardır. Galton, Churchill, Edison bu gibiler için verilebilecek örneklerdendir. Bu bakımdan üstünlerin tanınması, seçimi önemli bir konudur (Özsoy ve diğerleri, 2002: 128-131). Bu bakımdan üstünlerin tanımlanması ve seçimi önemli bir konu olmaktadır.

Üstünlerin tanımlanması ve tanınmasıyla ilgili bir sürü kavram çıkmaktadır o yüzden çoğul ölçüt kavramı diye adlandırabileceğimiz bir kavram ortaya çıkmaktadır. Üstün akademik başarı, üstün yaratıcılık, çok özel yetenek, herhangi bir etkinlikte arkadaş grubunun çok ilerisinde bir başarı, üstün yetenek ölçütlerinin herhangi birisinde arkadaş grubunun üst yüzde onu içinde olma gibi ölçütlerin kullanılmasından söz edilmektedir. Bazılarınca bu ölçütler üstün yetenek, üstün yaratıcılık, üstün iş-görev yükleme gibi üç özellik alanına indirgenmektedir. Bu özellikler dikkate alındığında üstün zekalıların tanımı: Eğer bir çocuk bu üç ölçüte göre akran kümesinin % 85 daha iyi ve bu üç ölçütten herhangi birinde akran kümesinin % 98'den daha iyi olursa çocuk üstün zekalı sayılabilir biçiminde tanımlanabilir (Hallahan, 1991: 439).

2.3. Üstün Zekalıların Özellikleri

Her çocuğun kendine özgü özellikleri olduğu bir gerçektir. Bireyleri benzemez yapan bu özellikleridir. Bununla birlikte üstün zekalılar çocukların çoğunda gözlenen belirli özellikler vardır. Bazı durumlarda kendi yaşlarına kıyasla farklı olabilir, davranabilir yada dönüt verebilirler. Bu çocuklarla birlikte yaşarken ana babasını büyüleyen yada utandıran belli davranışlar sergileyebilecekleri de unutulmaması gereken bir unsurdur. Bunun yanı sıra çevresindekileri hayrete düşüren birtakım davranışlar da yapabilirler. Bu nedenle üstün zekalı çocuklarda ortak olan özellikleri ve bu özelliklerle nasıl baş edebileceğini belirlemek gerekmektedir (Ataman, 2003: 54)

Üstünlerin, normal çocukların gelişiminden farklı bir gelişim gösterdikleri, pek çok araştırmacı tarafından rapor edilmiştir. Üstün zekalı çocukların en önemli özelliği, öğrenme hızlarıdır. Bu tür çocuklar diğerlerine göre daha erken yaşta konuşma, okuma ve yazmayı öğrenirler. doymak bilmez meraklarıyla sürekli yeni şeyler öğrenme azmi taşırlar (Clark, 1997: 64).

Akarsu, üstün zekalı ve yetenekli bireylerin erken gelişim özellikleri hakkında kişisel gözlemleri ve farklı kaynaklardan yaptığı derlemeler sonucunda, üstün zekalı ve yetenekli bireyler;

- a) Erken yürürler,
- b) Erken konuşurlar,
- c) Yüksek enerji ve hareket düzeyine sahiptirler,
- d) Okuma ve bilgi kazanmaya erken yaşta bilgi duyarlar,
- e) Kuvvetli hafızaları vardır,
- f) Özerktirler,
- g) Yaşıtlarından daha duyarlıdır (Akarsu, 2004: 135-136).

Üstünlerin farkına varılması, tanı koyulması için gözlenebilir bazı özelliklerinin bilinmesinde yarar vardır. Her çocuğun kendine özgü özellikleri olduğu bir gerçektir. Bireyleri benzemez yapan bu özelliklerdir.

2.3.1. Üstün Zekalıların Zihinsel Özellikleri

Üstün zekalı çocuklar, nitelik ve nicelik olarak farklı ve üstün zihinsel özelliklere sahiptirler. Doğumlarından itibaren dikkatlerini daha uzun süre yoğunlaştırabilirler. Çabuk ve kolay öğrenirler. Bu bakımdan üstünlerin çoğunluğu okula, okumayı-yazmayı öğrenmiş olarak gelirler. Okulda kendi sınıflarının düzeyinden daha ileri durumda olurlar. Sözcük dağarcıkları çok zengin olur. Bildikleri sözcükleri kolayca kullanabilirler. Sınıf düzeylerinin 1-2 yıl üstündeki kitapları okumaktan hoşlanırlar. Zihinden yapılacak işlemleri kolaylıkla yaparlar. Genelleme yapmada, ilişkileri görmede, bilgilerin transferinde, mantıksal çağrışımda ileridirler. Soyut konulara karşı ilgileri fazladır ve dikkatleri sürekli. Akademik konularda akranlarından 1-2 yıl ileridirler. Duyduklarını, gördüklerini, okuduklarını uzun zaman belleklerinde tutarlar ve hatırlarlar. İlgi alanları geniştir. Bir çok olayların nedenini öğrenmek istekleri fazla olduğu için çok soru sorarlar. Orijinaldirler, pratik bilgileri çoktur ve yaratıcıdır (Çağlar, 2004: 100-130). Daha meraklı olmaları, çok şey öğrenmek istemeleri nedeniyle akıllarını daha uzun süre çalıştırabilirler. Kolaylıkla kavram oluştururlar, düşünceleri akıcıdır, ezberleme ve ezberlediklerini uzun süre koruyabilme yeteneğine sahiptirler, sözcük hazineleri zengindir. Kendi başlarına okumayı öğrenirler, sayılara erkenden ilgi duyarlar, iki işi aynı anda yapabilirler, yüksek düşünce süreçlerini çalıştırıcı şekilde bilgilerin aktarılmasından hoşlanırlar, açık uçlu öğrenme materyalini tercih ederler. Başladıkları görevlerin bitirilmesi için kendilerine daha fazla fırsat verilemesini isterler (Silverman, 1993: 50-55).

2.3.2. Üstün Zekalıların Fiziksel Özellikleri

Üstün zekalı çocuklar, fiziksel yapı ve genel sağlıkları normalin üstündedir. Fiziksel gelişim basamaklarını yaşlarından daha erken karşılarlar, genel sağlık açısından da normalin üstündedirler. Üstün nitelikte ve aşırı duyarlı sinir sistemine sahiptirler. Duyu organları yaşlarına göre daha keskindir. Daha az uyku gereksinimi duyarlar, yüksek fiziki enerjileri vardır, olgunlaşmada hızlı bir seyir gösterir, iri, kuvvetli, sağlıklı, koordinasyon gerektiren faaliyetlerde tepkileri daha hızlıdır (Davaslıgil, 2004: 9)

Doğumda normalden daha ağırdırlar. Boy uzunlukları ve ağırlıkları normal çocuk grubuna göre daha fazladır. Konuşma, yürüme ve diğer devimsel etkinliklerdeki öğrenmede bir erkenlik görülür. Omuz ve kalçaları daha geniştir. Grup olarak bu çocuklarda duyu organı bozuklukları, beden sakatlığı dış bozukluğu ve

çürüklüğü daha az görülür. Hastalıklara karşı daha dayanıklıdır. Bu, hem hastalığa az yakalanma hem de yakalansalar bile daha kısa sürede ve az kayıpla atlatabilmeyi kapsamaktadır. Ortalama ömür üstünlerde daha uzundur (Çağlar, 2004: 120).

2.3.3. Üstün Zekalıların Sosyal Gelişim Özellikleri

Üstün zekalı çocukların sosyal gelişimi çelişkilidir. Üstün zekalı çocuklar, daha büyük çocuklarla karmaşık oyun oynama eğilimi gösterirler. Arkadaşları arasında popülerdirler. Yeni ve değişik durumlara kolay ve çabuk uyarlar. Karşısındakilerin düşüncelerine, duygularına, isteklerine, gereksinim ve ilgilerine duyarlı olup onları kestirebilme yeteneğine sahiptirler. Ders çalışmalarının yanı sıra sosyal etkinliklere, spor etkinlikleri, resim, müzik gibi çalışmalara katılmaktan hoşlanırlar. Sorumluluk duygusuna sahiptirler. Grup içindeki liderliğin amacı ve işlevini kavrayabilmeleri, uygun kişilik özelliklerine ve geniş ilgi alanına sahip olmaları nedeniyle lider olma eğilimindedirler. Fikir dünyasında serbestçe risk alırlar ve risk almaktan hoşlanırlar (Silverman, 1993: 270-310).

Üstün zekalı çocukların dil gelişimi oldukça dikkati çekici nitelik taşımaktadır; onların bu yönü daha çok küçükken sordukları sorulardan anlaşılmalıdır (Witty, 1963: 19). Üstün zekalı çocukların üstün sosyal özellikleri, çocuğun doğumundan mevcut değildir.

Okulu severler, okula isteyerek giderler. Renk, ırk, din konularında ayırım yapmazlar (Çağlar, 2004: 110-120) Gelişmiş mizah yetenekleri arkadaşları arasında daha da popüler olmalarına neden olabilmektedirler. Gelişmiş ahlaki değerler ve haksızlığa katlanamazlar. Sürekli espriler yapmasalar da, ince bir mizah yeteneğine sahiptirler (Akarsu, 2001: 30).

2.3.4. Üstün Zekalıların Kişilik Özellikleri

Üstün zekalı çocuklar, kişilik özellikleri olarak bağımsız olma özellikleri gösterirler, yüksek amaç ve ideallere sahiptirler, iki işi aynı anda yapabilirler, yüksek düşünce süreçlerini harekete geçirecek şekilde bilgilerin aktarılmasından büyük zevk alırlar, içten denetimlidirler, kaderci değildirler, aşırı duygusal olabilirler, yok olma tehlikesindeki türler, enerji kaynaklarının azalması, kirliliğin artması gibi dünya sorunlarına aşırı duyarlı davranabilirler, mükemmeliyetçidirler, özgüvenleri çok

yüksektir (Özsoy, 2002: 132). Üstün zekalı çocukların övünme ve böbürlenme eğiliminde değildirler (Witty, 1963: 20).

2.3.5. Üstün Zekalıların Ahlaki Özellikleri

Üstün zekalı çocuklar, ahlaki olarak daha bilgilidirler. Ahlaki duyarlılıkları erken yaşta ve daha yoğun olarak görülür, açlık, nükleer savaş, çevre kirliliği, barış, uluslar arası ilişkiler, kendi gelecekları gibi dünya sorunlarına daha duyarlıdır, keskin adalet duygusu, sorgulayıcı, keskin gözlemci, mantık düşünür olma özellikleri göstermeleri nedeniyle, eşitsizliği, haksızlığı, çifte standardı fark ederler. Bunları önlemede etkisiz olmaları, kendilerini çaresizliğe iterler (Clark, 1997: 50-57).

3. KAUFMAN KISA ZEKA TESTİ (K.BIT)

3.1. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Tanımı

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), Alan S. Kaufman ve Nadeen L. Kaufman tarafından 1990 yılında geliştirilmiş kısa bir zeka testidir. Bu zeka testi, 4-90 yaş arası geniş bir yaş aralığında yetişkinlere, ergenlere ve çocuklara sözel ve sözel olmayan şekilde bireysel uygulanan kısa bir zeka testidir. Kaufman Kısa Testi (K. BIT), Birleşmiş Milletler 1990 sayımındaki değişken cinsiyet, coğrafi bölge, sosyoekonomik durum, ırksal/etnik grup verilerine göre temsili örnekler üzerinden standardize edilmiştir. Hem sözel hem de sözel olmayan alt testler içerdiği için (daha önceki çoğu kısa zeka testi sadece birine yoğunlaşmıştır) Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), Wechsler'in yaptığı gibi sözel-sözel olmayan farklılıkları değerlendirmek için sınırlar ve iki farklı zeka alanında ölçmektedir (Canivez, Neitzel, 2005: 18).

Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) uygulaması çok kolaydır. Diğer zeka testlerine göre uygulanması daha pratik olan testin uygulanma süresi 15-30 dakika arasında değişmektedir. Kaufman Kısa Zeka Testi, iki farklı zihinsel fonksiyonu iki alt test ile ölçer ve dengeli değerlendirmeler vermektedir. Test, iki alt testten **Sözcük Bilgisi (A Kısmı - İfade Edici Sözcük Bilgisi ve B Kısmı - Tanımlar) ve Matrisler'** den oluşmaktadır.

Sözcük Bilgisi bölümü, sözel bölüm ve okulla ilgili becerileri (kristalize zekayı), bireylerin sözcük bilgisi dağarcığını ve anlamlarını ölçmektedir. Matrisler bölümü ise, sözel olmayan bölüm sözcükler yerine resimler ve şekiller içerir. Bireylerin kıyaslamaları tamamlama, benzerlik ve aralarındaki ilişkileri algılamadaki yeteneklerini değerlendirerek bireylerin yeni problemlere çözüm bulma becerilerini ölçmektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 1-2).

Böylelikle bireylerin dil yetenekleri sınırlı olsa da sözel olmayan yetenekleri değerlendirilebilir. Eğer sözel ve sözel olmayan değerler arasında önemli farklar varsa, Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) değerli görüşler sağlamaktadır. Örneğin, düşük sözel yüksek sözel olmayan değerler, düşük zekadan çok dil kullanımı problemleri olduğunu ortaya koymaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

3.2. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Kullanımı

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), hem sözel (verbal) hem de sözel olmayan (nonverbal) uygulanması ve işaretlenmesi kolay, objektif, bireylerin yeteneklerini güvenilir bir şekilde ölçen pratik bir zeka testidir.

Geniş çapta ihtiyaçları karşılar: Zekanın hızlı ölçümünü, bireylerin sözele karşı sözel olmayan zekalarının karşılaştırmalarında, daha önce zihinsel değerlendirmelere katılmış olan çocuk veya yetişkinlerin entelektüel durumlarını yeniden değerlendirmede, eğitimsel teşhisleri belirlemede, ergen ya da yetişkinlerin iş başvurularını değerlendirme ve işe yerleştirme aşamalarında, herhangi bir araştırmanın uygulama amacına uygun olarak farklı gruptaki bireylerin zekalarının ölçülmesinde, klinik, psiko-eğitimsel ve nöropsikolojik ölçümlerde geçmiş ve düzenli olarak zeka seviyesi kontrol edilen çocuk ya da yetişkinlerde, hapisanedeki tutuklular, hastanedeki hastalar, ordudaki erler, endüstride bir eğitim programına katılım başvurusunda bulunanlar ya da çocuk mahkemelerinde suçlu çocuklar için uygulaması fazla zaman almayan ve pratik bir test olduğu için, mesleki ilgiler, uyumlu davranış, eğitim başarısı, kişilik, görsel-devinışsel bütünlüşme gibi diğer ilgili değişkenlerin değerlendirilmesinde, bireyin ana dilinde yönergeleri izleme veya yeni problemleri çözme yeteneği gibi meslek ve rehabilitasyon bilgilerinin elde edilmesi için test uygulandığı zaman, araştırma amacıyla çeşitli grupların zeka ölçümlerinin yapılması için Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) kullanıldığı durumlar sayılabilmektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 1).

Diğer zeka testlerini uygulamak için zeka konusunda, uygulama konusunda, profesyonel, çok iyi eğitim almış kişilerin uygulama yapması gerekmektedir. Fakat, Kaufman Kısa Zeka Testi'ni (K. BIT) uygulayacak kişilerin illa ki profesyonel, uygulama konusunda uzmanlaşmış olması gerekmemektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

3.3. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Özellikleri

Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) uygulamasının kolay ve hızlı oluşu ve verdiği sonuçların güvenilirliği gibi birçok yararlı özellikleri vardır. Bu özellikler aşağıda ayrıntılı bir biçimde anlatılmıştır:

Çok Geniş Yaş Aralığını Kapsaması: Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), 4 - 90 yaş aralığına uygulanabilir. Ölçülen yeteneklerdeki devamlılık, uygulayıcılara aynı testi bir bireye bir çok kez uygulayabilme şansını tanır ve kişinin her bir ölçümde aldığı puanı diğer ölçümlerde aldığı puanlarla karşılaştırma olanağını sunabilir. Bu geniş yaş aralığından dolayı kullanımı tek bir alanda sınırlı kalmaz. Aynı anda okul öncesi kurumlarda, resmi okullarda, kolejlerde, endüstrilerde, hapishanelerde, kliniklerde, hastanelerde, ordularda ve diğer kuruluşlarda kullanılabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 6).

Hem Sözel hem de Sözel Olmayan Alt testleri İçermektedir: İki alt testten oluşan Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) uygulanmasıyla, zihinsel yeteneğin iki farklı yönünü kapsayan bir zeka bölümü (IQ) standart puanına ulaşılabilir. Böylece hem çocukların hem de yetişkinlerin iki ayrı beceri alanındaki yeteneklerini ortaya çıkarmak mümkün olabilir. Yapılan araştırmalar pek çok normal bireyin sözel ve sözel olmayan testlerde oldukça çelişkili sonuçlar aldıklarını göstermiştir. Bu çelişkinin normal yaşlanma sürecinin bir sonucu olarak artma eğilimi gösterdiği görülmüştür (Kaufman & Kaufman, 1990: 7). Pek çok kısa zeka testleri, bu iki alanı birlikte değerlendirmektense, ya sadece sözel ya da sadece sözel olmayan zeka üzerine odaklanmaktadır. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) sonuçları ise, kişinin zekasının bu iki yönünü dengelenmiş halini sunmaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 7).

Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT), hem sözel hem de sözel olmayan alt testler içermesi, özel gereksinimleri olan birine testi uygularken, uygulayıcıya biraz daha esnek olma şansı tanır. Uygulayıcı normal şartlarda bütün testi uygulamakla yükümlüdür. Fakat, iki alt testin sağlıklı bir şekilde uygulanmasının mümkün olmayacağı durumlarda, uygulayıcı alt testlerden sadece uygun olan birini uygulayabilir. Mesela anadili Türkçe olmayanlara, farklı bir kültürel geçmişe sahip olanlara, işitme engellilere, okuma yazması olmayanlara veya ciddi boyutta dişleksisi olanlara ve otistikleri içerecek şekilde, orta ve ciddi boyutlarda konuşma ve dil problemi olanlara uygulayıcının sadece Matrisler alt testini uygulaması gerekir (Kaufman & Kaufman, 1990: 7).

Sözcük Bilgisi alt testinin uygulanması o kadar yaygın değildir. Fakat, görsel algılama problemi, hafif görme bozukluğu olan kişilere sadece Sözcük Bilgisi alt testi uygulanmalıdır. Sözcük Bilgisi alt testinde de bazı soruların görsel içerikli olmasına rağmen, Örneğin; İfade Edici Sözcük Bilgisi bölümündeki resimlerin biraz daha

büyük ve koyu bir şekilde çizilmiş olması ya da Tanımlar bölümündeki eksik harfler içeren sözcüklerin daha büyük ve koyu şekilde yazılmış olması hafif veya orta derecede görsel-algısal ve görsel-keskinlik engelleri olanlara Sözcük Bilgisinin uygulanmasını sağlar. Her bir Tanımlar itemiyle ilgili ipucu niteliğindeki sözel ifadelerin küçük yazılması engelleyici bir durum yaratmaz, çünkü bu ifadelerin uygulayıcı tarafından okunması yeterlidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 7).

Sözcük Bilgisi ve Matrisler alt testlerinin ikisi de harekete dayalı bir cevap gerektirmez. Bu yüzden serebral palsi ya da fiziksel engellilere Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) tamamı uygulanabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 7).

Uygulama Esnasında Öğretim İmkani: Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) ve diğer Kaufman testleri (K. ABC ve KAIT) gibi birçok testte uygulayıcılar, uygulanan bireylere puanlamaya dahil edilmeyen örneklerde ne yapmaları gerektiğinin öğretilmesine izin verilir. Özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklara, algılaması yavaş, zihinsel gelişimi yavaş olan herhangi yaşta olan bireylere bu örnek sorular verilerek yardımcı olunur. Her bir örnekten sonraki ilk iki itemde de bu örnek sorular yardımı verilmektedir. Fakat, İfade Edici Sözcük Bilgisi bölümünde örnek item bulunmamaktadır. Ama uygulanan her birey için ilk iki item örnek olarak kullanılabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

Bu öğretme aşamasında uygulayıcı uygulanan kişinin kendisinden ne beklediğini tam olarak anlaması için durumuna göre soruyu yeniden okuyabilir, jest ve mimikleri kullanabilir.

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) Puanları Yayın Kullanılan Zeka Testi Puanlarına Çevrilebilmesi: Kaufman Kısa Zeka Test'inde (K. BIT), biri sözel ve kristalize yetenekleri, diğeri ise sözel olmayan ve akıcı yetenekleri ölçen Sözcük Bilgisi ve Matrisler alt testlerinin dahil edilmesi, kişinin Kaufman Kısa Zeka Testi'nden (K. BIT) elde ettiği puanın, aynı kişiye uygulanan diğer kapsamlı zeka testlerinden aldığı puanlara çevrilmesini kolaylaştırır (Kaufman & Kaufman 1990: 7).

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) ile Wechsler serisi ölçeklerinin sezgisel ilişkisi olduğu görülür, çünkü Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT), sözel ve sözel olmayan alt testleri Wechsler'in sözel ve performans ölçekleriyle benzerlik göstermektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 8). Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), Sözcük Bilgisi alt testi, K-ABC'nin (Kaufman Assessment Battery for Children) Başarı Ölçeğine uymaktadır. Aynı şekilde de Matrisler alt testi ise, Zihinsel İşlem

Toplamı (Mental Processing Composite) özellikle de Eş Zamanlı İşlem Ölçeği (Simultaneous Processing Scale) ile yakından ilişkilidir. Birçok testin başlıca ölçeklerinin düzenlenmesinde kristalize ve akıcı zeka arasındaki fark yatmaktadır. Bu testler arasında, Stanford-Binet Intelligence Scale: Fourth Edition (Thorndike, Hagen & Sattler, 1986), Woodcock-Johnson Psycho-Educational Battery – Revised: Tests of Cognitive Ability (McCarthy, 1972), Differential Ability Scales (DAS; Elliott, 1990) sayılabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

KAIT ile Beraber Geliştirilip Düzenlenmesi: Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), 11-90 yaşlar arasına uygulanan KAIT (Kaufman Adolescent and Adult Intelligence Test) ile beraber geliştirilmiştir. Ülke çapında aynı örneklem üzerinde çalışılmış ve aynı faktör analizi modeli ile geliştirilmiştir. Standardizasyon çalışmalarında pek çok uygulayıcı bireye iki test birden uygulanmıştır. Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), standardizasyon örneğine dahil olan yaklaşık 425 ergen ve yetişkine aynı zamanda KAIT de uygulanmıştır. Yapı, kavramlaştırma ve örneklem açısından her iki testin birbiriyle örtüşüyor olması, testlerin birlikte yorumlanmasını mümkün kılmıştır ve Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) sonuçlarının desteklenmesi için KAIT'in kullanılmasının en iyi seçimi olmasını sağlamıştır (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

AGS Erken Tarama Profilleriyle (AGS Early Screening Profiles)

Tutarlılık: Küçük yaşlar arasındaki Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) her iki alt test itemlerinin geliştirilmesi AGS Erken Tarama Profillerindeki 2-6 yaşları için Bilişsel/Dil Profiline yapıyla uyumludur (Kaufman & Kaufman 1990: 8). İfade Edici Sözcük Bilgisi itemlerinin aynısı veya benzerleri AGS Erken Tarama Profillerinin Sözel Kavramlar (Verbal Concepts) alt testine dahil edilmiştir. Sözel Kavramlar alt testi Dil (Language) alt ölçeğini oluşturmak üzere Temel Okul Becerileri (Basic School Skills) alt testiyle birleşmiştir. Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), Matrisler alt testinin ilk yarısını oluşturan itemlere aynen benzeyen ve anlamlı uyarıcıların kullanıldığı Matrisler itemleri, Mantıksal İlişkiler (Logical Relations) alt testini oluşturmuştur. Bu test, Bilişsel (Cognitive) alt ölçeğini oluşturmak üzere, Görsel Ayrıştırma (Visual Discrimination) alt testi ile birleşmiştir (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

Uygulaması 15 dakika süren Bilişsel Dil Profili (The Cognitive/Language Profile), Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) Sözcük Bilgisi ve Matrisler alt testleriyle uyum sağlar. Sonuçta bir çocuğun Kaufman Kısa Zeka Test'inden (K. BIT) aldığı

puanın Bilişsel/Dil Profili'nden aldığı puanla mümkün olduğunca tutarlı olduğu görülür. 4 yaşından küçük çocukların kısa bir zeka ölçümü gerektiğinde AGS Erken Tarama Profilleri en uygun seçimdir. Devinişsel ve Öz Bakım/Sosyal Profilleri'nin teste dahil edilmiş olması, özellikle 2 veya 3 yaşındaki çocukların değerlendirilmesinde büyük yarar sağlar. Profilin birkaç anahtar alanı kapsıyor olması 4-6 yaşları arasındaki okula ilişkin taramalarda Kaufman Kısa Zeka Test'inden (K. BIT) ziyade AGS Erken Tarama Profilleri'nin tercih edilmesine neden olmaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

Geçerliliğe İlişkin Kanıtlar: Amerika Birleşik Devletleri'nde uygulamacılar tarafından Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT) uygulamalarında elde edilen standart puanların geçerliliğine ilişkin tüm veriler el kitabında yer almaktadır. Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT) ve diğer yaygın olarak kullanılan başarı ve zeka testleri arasındaki ilişki yine el kitabında özetlenmiştir. Yaklaşık 1000 kadar çocuk ve yetişkini kapsayan örneklemeden elde edilen katsayılar, diğer kısa zeka testleri ile karşılaştırıldığında Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) geçerliliği net bir şekilde ortaya çıkmaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 8)

Norm Çalışmalarında Kullanılan Örneklemin Büyüklüğü: Varolan tüm kısa zeka testlerinde en yaygın problem, sınırlı, evreni temsil etmeyen standardizasyon örneklemeine dayalı zayıf normlardır. Bu eksiklik, kısa testlerden elde edilen puanlarla uygunsuz olarak yerleştirme ve tanı koymada kullanıldığında, elde edilen puanların yorumlanmasını güçleştirmektedir. Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT), Amerika Birleşik Devletleri'nde ülke çapında 4 yaşından 90 yaşına kadar geniş bir yaş aralığına yetişkin ve çocuktan oluşan 2, 022 kişilik bir standardizasyon örneklemeine uygulanmıştır (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

WICS-R, WAIS-R ya da K-ABC'nin kısa formlarının yaygın olarak kullanılması varolan pek çok kısa zeka testlerini kullanmaktan daha avantajlıdır. Çünkü bu tür uzun testler, evreni temsil eden örneklemlerle norm çalışması yapılmıştır ve psikometri özellikler taşımaktadır. Bu kısaltılmış formlar için elde edilen normlar testin tamamının uygulanması ile elde edilmiştir. Ama, bütününden birkaç alt testi çıkarmak, bu kısa zeka testi haline getirmemektedir. Böyle denemeler uygulamadan alınan puanı saptırmaktadır.

Thompson, Howard ve Anderson (1986) WAIS-R zeka testinin sadece Kelime ve Blok Dizaynı alt testlerini (Wechsler'in yaygın kullanılan kısa formudur)

test uygulamasında ki orijinal uygulama sırasını değiştirerek, ilk olarak uygulanıldığında testin özünü farklılaştırmaktaydı. Motivasyon, yorgunluk, sıkılma gibi faktörlere bağlı olarak bireyin aynı testten farklı sonuçlar almasına sebep olmaktadır. Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) temsili standardizasyon örneğine sahip olduğu için büyük testlerin kısaltılmış formlarından daha da avantajlıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 8).

Psikolog Olmayan Kişiler Tarafından da Uygulanabilirliği: Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), hem psikologları hem de teknisyenleri ve ara meslek sahiplerini kapsayacak şekilde psikolog olmayanların da uygulaması için düzenlenmiş bir testtir. Bu alanda profesyonel olmayan kişilerin testi sağlıklı bir şekilde uygulamaları için iyi bir eğitimden geçmeleri gerekli olduğu da unutulmamalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 9).

Bireysel Olarak Uygulanması: Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), bireysel olarak uygulandığı için, grup testlerine göre daha fazla zaman alır. Grup testlerinin de bazı dezavantaj yönleri vardır: Bireyin performansının iyi bir şekilde kavranmasını gerektirir. Kötü bir performansın sebebi yetenek eksikliği, dikkat süresinin kısa olması, motivasyon eksikliği, dikkatin çabuk dağılması gibi davranışsal değişkenlerden kaynaklanabilir. Bireysel uygulamalarda, uygulamaya ayrılan zamanda uygulayıcı testi uygulayan bireyle iyi bir iletişim kurabilir. Uygulayıcı bireyin test esnasındaki davranışlarını rahatlıkla gözlemleyebilir ve bireyin test puanlarını bu davranışlar bağlamında yorumlayabilir. Böyle bir yorumlamada uygulayıcının deneyimi, becerisi ve eğitimi büyük rol oynar. Grup testlerinde bu belirtileri fark etmek, iyi ilişki kurarak ve test olmayı ilginç bir deneyim haline getirerek test olan bireyi yüreklendirmek mümkün değildir. Sonuçta parlak birinin ortalama düzeyde veya ortalama düzeydeki birinin de normal düzeyin altında puan alma olasılığı olabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 9).

Kolay Yorumlama Kurallarının Olması: Kaufman Kısa Zeka Testi (K- BIT), Sözcük Bilgisi, Matrisler ve Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) Toplam Zeka Bölümü (IQ) karma olmak üzere 3 standart puan vermektedir. Elde edilen puanlar ile, test uygulanan bireyin sözel, sözel olmayan ve toplam zeka bölümü (IQ) hakkında bilgi sahibi olunabilir. Ancak testi uygulayanlar, testi yorumlayabilmek için, ölçüm hataları, tutarlılık ve zihinsel performans düzeyleri açısından bu puanların ne anlama geldiğini bilmek zorundadırlar. Ayrıca iki alt testin puanları arasındaki farkın

anlamli olup olmadigina karar verebilmek icin basit bir karstilarma yontemini bilmelidirler. (Kaufman & Kaufman, 1990: 9).

3.4. Kaufman Kisa Zeka Test'in (K.BIT) Uygulama Suresi

Kaufman Kisa Zeka Testi (K. BIT), uygulama suresi acısından kolay ve pratik bir zeka testtir. Test, yaklasik olarak 15-30 dakikada uygulanmaktadır. Uygulama suresi kucuk cocuklarda daha kisa surmektedir. Cunku, okuma bilgisi gerektiren Tanimlar kismı 8 yasından kucuklere uygulanmamaktadır. Yetiskinlere butun kisimler uygulandigi icin bu sure daha uzundur (Kaufman & Kaufman, 1990: 2-3).

Tablo 1. Yaslara gore Kaufman Kisa Zeka Test'in (K.BIT) uygulama suresi

YAS	ORTALAMA TEST SURESİ (DK.)
4-7	15-20
8-19	20-25
20-90	25-30

Not: Bu bilgi standardizasyon calismalari sirasinda elde edilmiştir.

Yukarıdaki tabloda yasa gore ortalama test suresi belirlenmiştir. Fakat, sureler uygulama sirasinda birebir tutmayabilir cunku sure uygulamayi yapan kisinin durumundan, uygulanan kisinin o an ki ruh halinden, kisisel durumlardan, kisinin bilişsel becerilerinden etkilenecek değişebilmektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 2-3).

3.5. Kaufman Kisa Zeka Test'in (K.BIT) Uygulama Materyalleri

EI Kitabı (Manuel): Kaufman Kisa Zeka Test'in (K. BIT), ozelliklerini amacını, kullanımını, uygulanmasına iliskin ayrıntılarını, planlanması, yorumlanması, standardizasyonu ve teknik ozellikleri (geçerliliği ve guvenirligi) hakkında bilgi vermektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

Test Kitabı –Şövale (Easel): Şövale şeklinde kullanılan Test Kitabı, Kaufman Kisa Zeka Test'in (K. BIT), alt testlerini ve uygulamadaki sıralamayı gösterir. Uygulayıcı, her bir Test Kitabındaki-Şövale sayfaları çevirdiginde eş zamanlı olarak soru sayfası uygulanan kişiye dönükken, uygulayıcıya da bu

sorularda neler yapılması gerektiğini belirten sayfa görülmektedir. Uygulayıcı, Test Kitabı'nı-Şövale'yi test olacak birey ile kendisinin ortasına koyar. İtemleri uygulayıcı görürken test olan kişi görmez (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

Şekil 3. Test Kitapçığı

Bireysel Test Tutanağı (Individual Test Record): Uygulayıcı, Bireysel Test Tutanağını, bireyin Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) 2 alt testinin her bir itemine verdiği cevapları not etmek için kullanır. Ön sayfada, bireyin kişisel bilgilerinin, kronolojik yaşının, her bir alt testteki ham puanının, bunların karşılığı olan standart puanların ve de toplam puanının (K. BIT IQ Birleşik) kaydedilmesi için yerler ayrılmıştır. Ayrıca, ön sayfada persantil düzeylerinin, betimleyici kategorilerin ve gerekirse diğer skorların girilmesine ayrılmış kolonlar vardır. Arka sayfada bireyin standart puanlarının grafiğe dönüştürülerek Puan Profili'nin gösterilmesi için yer ayrılmıştır (Kaufman & Kaufman, 1990: 3).

3.6. Alt testlerin Tanıtımı

3.6.1. Sözcük Bilgisi Alt testi

Sözcük Bilgisi alt testi, sözel yeteneği ölçen 82 itemden oluşmaktadır. Bireyin sözel yeteneğini, sözcük bilgisini, sözcük birikimini, dilsel gelişimini, sözel kavramsallaştırma düzeyini ölçmektedir.

A Kısmı: İfade Edici Sözcük Bilgisi, 45 itemden oluşmaktadır. Testi uygulayan, uygulanan bireye farklı, farklı resimler gösterir (yatak, çatal, kurbağa) ve uygulanan bireyden gördüğü resimleri yüksek sesle doğru olarak telaffuz edilmesi beklenilir. Bu bölüm, sözel yeteneği ölçer. Her yaştan bireylere uygulanabilir. Bu kısımda örnek itemler yoktur (Kaufman & Kaufman, 1990: 5).

B Kısmı: Tanımlar, 37 itemden oluşmaktadır. Bu bölüm, 8 ve daha büyük yaştaki bireylere uygulanmaktadır. Testi uygulayan, bir sözcüğe ilişkin verilen ipucunu gösterip okurken, bulunması gereken eksik harfli sözcüğü de test uygulanan bireye sunar. Birey, sözcüğün ne olduğunu bulmak için bu ipuçları kullanmalıdır. Bu kısımda teste başlamadan önce 2 örnek item vardır. (Örnek: “Koyu Bir Renk” S İ _ _ H) (Kaufman & Kaufman, 1990: 5).

Sözcük Bilgisi alt testlerindeki performans, 1966’da Horn ve Cattell’in söz ettikleri kristalize zekanın bir ölçümdür. Daha önce de belirtildiği gibi kristalize zeka, sıkı bir şekilde kültürel deneyimlere ve formal öğretime bağlı bir öğrenme ve problem çözme şeklidir. Böyle testler her ne kadar çocuğun ya da yetişkinin genel zekasını ölçen testler olsalar da bazen sadece başarının da ölçüldüğü düşünülebilir. Çünkü başarı evdeki kültürel deneyimlerden ve okuldaki öğrenmelerden ve kişinin çevresindeki uyarıcı zenginliğinin var olmasından etkilenir (Kaufman & Kaufman, 1990: 5).

3.6.2. Matrisler Alt testi

Matrisler alt testi, ikinci alt testtir olarak 48 itemden oluşmaktadır. Bu bölüm, hem soyut (desen ve sembol) hem de anlamlı (insanlar ve objeler) resimleri içeren sözel olmayan beceriyi ölçer. Tüm itemler uyarılar arasındaki ilişkilerin anlaşılmasını gerektirir. İtemler çoktan seçmelidir. Bu da bireyin doğru cevabı ya görsel olarak göstermesini ya da seçtiği şıkkını harfini söylemesini gerektirir (Kaufman & Kaufman, 1990: 5). Matrisler alt testi, 1. maddeden 9. maddeye kadar olan aralıkta uygulayıcı, uyarıcı resmi ve yanıt şıklarının olduğu satırı gösterir ve bireyden uyarıcı resme uygun olan doğru resmi bulmasını ister. 10. maddeden 48. maddeye kadar olan aralıkta uygulayıcı, bir elemanı eksik olan görsel bir analogi sunar ve kişi analogiyi en iyi tamamlayacak desen ya da resim seçer. Bu bölüm her yaştan bireylere uygulanır. Bu alt teste örnek itemler yoktur (Kaufman & Kaufman, 1990: 6).

En kolay itemlerde birey uyaran resimle en çok uyuşan resmi seçer (örneğin otomobil en çok kamyonla, kemik en çok köpekle uyuşur). Yine anlamlı uyarıcıları kullanan bir sonraki item grubunda, kişi altı yada sekiz resim seçeneği arasından 2x2 görsel analogiyi en iyi tamamlayan şıkkı seçer (örneğin şapka ile baş arasındaki ilişkiye uygun olarak ayakkabı ile ayak arasında bir ilişki vardır). Matrisler itemlerinin çoğunluğu soyut uyaranlar içeren itemlerden oluşmaktadır ve bireyin 2x2 ya da 3x3'lük Matrisleri çözmesi ya da nokta örüntülerini tamamlamasını gerektirir. Her bir soyut item sözel olmayan uşa vurmayı ve problem çözme stratejisinin uygulanmasında esnekliği şart koşar (Kaufman & Kaufman, 1990: 5).

Soyut Matrisler, bir çocuk ve yetişkin zekasını değerlendirme yöntemi olarak Raven (1960) tarafından ortaya atılmıştır. Soyut Matrisler o dönemlerde kullanılan popüler Zeka Bölümü (IQ) testlerine göre daha fazla kültürden arındırılmıştır ve halen günümüzde kullanılmaktadır. Raven'in tekniği ve testleri psikoloji alanında çok yaygın bir şekilde kabul görmüştür ve değişebilir bilişsel becerilerin iyileştirilmesinde ve bilgi işlem kuramlarının geliştirilmesinde kullanılmıştır. Özellikle soyut uyarıcıların kullanıldığı durumlardaki görsel analogileri çözme yeteneği, genel zekanın, eşzamanlı işlemin, sözel olmayan uşa vurmanın ve akıcı düşünmenin mükemmel bir göstergesidir (Kaufman & Kaufman 1990: 5). Horn ve Cattell'in 1966'da ileri sürdükleri kristalize ve akıcı zeka kuramları aracılığıyla tanıttıkları akıcı-düşünme becerisiyle, yeni problem-çözme durumlarındaki uyumlu ve esnek olma yeteneği ima edilmektedir.

3.7. Uygulama Esnasında İletişim

Uygulamanın yapılacağı odanın büyüklüğü, mobilyaların büyüklüğü, odanın sıcaklığı, ışıklandırma ve test ortamını etkileyen diğer etkenler üzerine çok fazla şey yazılıp çizilmiştir. Fiziksel ortamının önemi büyüktür ve kesinlikle testin en uygun ortamda uygulanması gerekmektedir. Fakat, uygulayıcılar bazen fiziksel durumu denetimleri altına alamazlar. Yaşlıları ve çocukları ideal olmayan fiziki koşullar altında test etmek zorunda kalırlar. Fiziksel koşullar bireylerin psikolojik ortamından, yani testi uygulayan ile testi alan arasındaki ilişkiden çok daha etkili değildir. Bu yüzden öncelik iyi ilişkiler kurmaya verilmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 14). Arada sağlıklı bir ilişki kurulmadan uygulayıcılar testi alanların bireylerin

motivasyonlarını ve performanslarını çıkabilecek en yüksek noktaya çıkarabilmeleri için onlara yardımcı olamazlar.

Okul öncesi çocuklar utangaçlıklarını yenmeye ve işbirlikçi davranışlarını geliştirmeye ihtiyaç duyabilirler. Okul çağındaki çocuklar, test sonuçlarının okul başarılarını etkilemeyeceğinden emin olmak isteyebilirler. Ergenler güven duyma ve kötümserliklerine gem vurma gereksinimi içinde olabilirler. Genç ve orta yaş grubu, başka bir yetişkin tarafından zekalarının ölçülmesinden utanabilir. Yetişkin grup ise yaşları ilerlediği için yeteneklerine güvenmeyebilirler. Buna görme keskinliğinin azalması gibi fiziksel kısıtlamalar da neden olabilir. Bu nedenlerden dolayı uygulayan ile uygulanan kişi arasındaki ilişki önemlidir. Zaten kötü psikolojik ortamda elde edilen herhangi bir puana şüphe ile bakılmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

3.7.1. Pozitif İletişim Kurma

Testi uygulayan, uygulayıcı ve test uygulanan birey arasındaki pozitif iletişim kurulması için ilk karşılaşmada bireylere isimleriyle hitap edilmelidir ve böylece pozitif iletişimin ilk adımı atılmış olunur. Aynı zamanda uygulayıcı da kendi adını söylemelidir. Karşısındakine adını kullanması için şans tanınmalıdır. Gerekirse açık ve arkadaşça davranmalıdır.

Ugulayıcı insanları selamlarken esnek olmalıdır. Karşılaştığı her yeni durumda normal tavır sergilemelidir. Uygulananın yaşına, yetenek seviyesine ve uygulama ortamına (okul, hastane, hapisane) bağlı olarak farklı metoda ve yaklaşımlara ihtiyaç duyabilir. Ugulayıcı en uygun dili kullanmalı, uygulananı zorluk çıkartmamalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

Ugulayıcı, utangaç ve çok konuşmayan bir bireye peş peşe soru sormamalıdır. Uygun yaş grupları için farklı oyuncaklar ya da resimler buldurmmalıdır. Bireylerin bu nesnelere dokunmalarına izin vermelidir. Bu materyalleri kullanarak bireylerle sohbet edebilmelidir. Aynı zamanda uygulayıcı, küçük bir çocukla uygulamaya başlamadan önce fiziksel ihtiyaçlarının giderildiğine emin olmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

Ugulayıcı küçük çocukların heyecanı ile sempatik bir şekilde ilgilenmelidir. Çünkü uygulayıcı çocuğun gözünde otoriter bir yetişkindir. Çocuğa arkadaşlık kurabilmesi için güven sağlanmalıdır. Çocuğa cesaret vermek, olumlu bir iletişim ve

iyi bir elektrik oluşmasını sağlar. Bunları bir bakış, bir tebessüm ve içten gelen iyi niyet sağlayabilir. O yaş grubunun dikkatini çekecek oyuncak ya da resim kullanılabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 16).

Uygulayıcı hiçbir şekilde hemen test başlasın der gibi aceleci davranmamalıdır. Teste başlamadan önce bireylerle sohbet etmek için muhakkak bir kaç dakikanın ayrılması gerekmektedir. Bu konuşma bireylerin kendilerini rahat hissetmelerine ve heyecanlarını yatıştırmaya yarar. Bireyin ilgilerine, hobilerine ya da tercih edeceği konuya odaklanmalıdır. Ön konuşma yapılması gereken bir görevmiş gibi davranmamalıdır, normal davranarak bireye yansıtılmamalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 16).

Uygulayıcı sohbet esnasında bireylerin iletişimine, algılamalarına dikkat etmelidir. Aralarında herhangi bir yanlış anlaşılma varsa düzeltmelidir. Çoğu ergen ve yetişkin zeka testi uygulanmasından rahatsızlık duymaktadır. Daha yaşlı grup ise eğer bir takım koordinasyon ya da algılama problemleri varsa kendilerini kötü ya da sinirli hissedebilirler (Kaufman & Kaufman, 1990: 16). Eğer birey Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) amacını, neden uygulandığını bilmek istiyorsa, gerekli olan açıklama yapılmalıdır ya da testin nasıl uygulanacağı merak ediliyorsa istekleri doğrultusunda bilgilendirilmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 16).

Kendini güvende hissetmeyen ya da tedirgin olan çocuk ya da yetişkin varsa, uygulayıcının onlara 30 dakika içerisinde neler olacağını kısaca açıklaması gerekmektedir. Genelde bireylerden olumlu tepki gelir, çünkü bilinmeyen her zaman ürkütür. Uygulayıcı test süresini her zaman kontrol altında tutmalıdır. Test uygulama esnasında problem çıkartan olursa otoriter olmak gerekir. Bu durumda uygulayıcı bu testi neden uygulaması gerektiğini, görevinin ne olduğunu açıklayarak problemi ortadan kaldırmaya çalışmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 16).

Uygulayıcı teste başlamadan önce, bütün sorulara doğru cevap verilmesini beklemediğini belirtmelidir. Bazı soruların kolay, bazı soruların zor olduğunu açıklamalıdır. Farklı soruların olduğunu, bazılarının kelime içerdiğini, bazılarında ise kelimenin yer almadığını belirtmelidir. Soruların kolaydan zora doğru bir sıralamada olduğunu belirtilmelidir. Çocukların heyecanını azaltmak için, bu testlerin yetişkinlere de uygulandığını; yetişkinlere de Zeka Bölüm (IQ) puanından çok sorulara nasıl yanıt verdiğinin ve problemi çözmek için kullandığı yöntemin önemli olduğu belirtilmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 17).

3.7.2. Pozitif İletişimi Sürdürme

Uygulayıcı herkese saygılı davranmalıdır, bireylerin isimlerini sık kullanmalıdır. Bireye karşı samimi bir ilgi göstermelidir. Destekleyici olmalıdır. Göz kontağı kurmalı ve bunu sürdürmelidir. Bazı yetişkinlerin özeline girdiğini düşünmesine izin vermemelidir. Çünkü yetişkinler yanlış yapmaktan utanır ve uygulayıcının gözlerinin içine bakmaması çok daha da yaralı olabilir. Uygulayıcının programı ne kadar yoğun olursa olsun o an bireye sakin gözükmelidir, çok yoğun olduğunu, acelesi olduğunu hissettirmemelidir. Bireye, uygulayıcı için en önemli ve en ilginç anmış gibi hissettirilmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

Uygulayıcı sık gülümsemelidir, sıcak, içten ve sakin ve doğal olmalıdır. Eğer görevmiş gibi davranırsa bireyin güvenini sarsabilir. Uygulayıcı gerekli cesareti vererek motivasyonu en yüksekte tutmalıdır. Bunu yaparken geri dönüt vermemelidir. Eğer uygulayıcı kişiye her doğru cevabı arkasından evet diyorsa, birey yanlış yaptığı sorunun arkasından geri dönüt alamazsa kendini kötü hissedebilir. Fakat, Matrisler alt testi sorularında geri dönüt verilirse, kişinin performansını yükseltebiliriz. Pek çok kişi testten eğer ortalamanın altında bir puan alırsam, bütün saygınlığımı yitirim diye düşünerek kendisini tehdit altında hisseder. Bu gibi durumlarda uygulayıcı gerginliği azaltmak için espri yapabilir. Eğer test olan birey testi ve soruları eleştiriyorsa, uygulayıcı kişiye katılmamalıdır. Eğer katılırsa inanmadığı bir şeyi yaptığı düşünülür ve birey karşısındakine olan güvenini kaybeder (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

Uygulayıcı kendi duygularına karşı hassas olmalıdır. Uygulama sırasında, uygulayıcı eğer yorulursa, sıkılırsa, test olan kişi de uygulayıcıyla aynı şeyleri hissedebilir. Küçük bir ara vermek, çok iyi oturtulmuş iletişimi bozmayacaktır. Uygulayıcı test esnasında huzurlu, sakin bir ortam sağlamalıdır. Hiçbir şekilde bireyin sorularını ve yorumlarını umursamamalıkla karşılamamalıdır. İki alt test arasında geçen zamanı da söyleşi yaparken sınırlı tutmalıdır. Testin normal akışında devam etmesini sağlamalıdır. Bu kısa söyleşileri uzun tartışmalara dönüştürmemelidir. Eğer teste başlamadan önce birey gerçekten çok huzursuzsa onu yatıştırmak için biraz fazla zaman ayırabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

Eğer birey uygulayıcının verdiği 1 ve 0 puanlarından etkileniyorsa onun yerine farklı işaretler kullanarak bireyin etkilenmesi önlenebilir. Test esnasında bütün soruların puanlaması yapılmalıdır. Eğer uygulayıcı sadece yanlışa puan verirse,

birey bunu fark ettiğinde, uygulayıcını her yazı yazmasından rahatsız olacaktır. Eğer birey soruya anlaşılmayan bir cevap verirse uygulayıcı açık ve net bir cevap almak için tekrar sormalıdır. Uygulayıcı, testi uygularken bir uzman gibi davranmalı, testin işleyişinde rahat ve emin olmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 15).

3.8. Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K.BIT) Materyallerini Tanıtma ve Uygulama Öncesi Yapılması Gerekenler

Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT), uygulamadan önce uygulayıcılar bireysel test tutanağını ve test kitabını çok iyi tanımalıdırlar.

3.8.1. Test Kitabını Kullanma

Test Kitabı'nı kullanırken birey ve uygulayıcı karşılıklı otururlar. Test Kitabı, uygulayıcı ve test uygulanan bireyin aralarındadır. Masa karşılıklı olarak oturduğunda iki tarafında test kitabını görmelerini zorlaştırıyorsa, masanın köşe kısmında karşılıklı oturmalıdırlar (Kaufman & Kaufman, 1990: 18).

Test kitabındaki alt testler, test tutanağı ile aynı şekilde sıralanmıştır. Bu sıra; İfade Edici Sözcük Bilgisi Testi, Tanımlar ve Matrisler olarak oluşturulmuştur. Kaufman Kısa Zeka Test (K. BIT), uygulaması başladığında uygulayıcı Test Kitapçığı doğrultusunda çalışır. Test tamamlanana kadar her bir test dönüşümlü olarak uygulanır. Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT), uygulaması sırasında ihtiyaç duyulan ek malzeme bir kronometre ya da herhangi bir saattir. Tanımlar Kısımındaki her item için maksimum 30 saniye kullanılacaktır (Kaufman & Kaufman, 1990: 19).

3.8.2. Uyarı Sayfası

Kaufman Kısa Zeka Test (K. BIT) Test Kitabı, Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT) için gerekli olan tüm bilgileri içermektedir. Belirli yönlendirmeler ve test prosedürünün detaylı açıklamaları sadece El Kitabında bulunmaktadır. Test kitabının ilk sayfası, uyarı sayfası, Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) uygulamasını ve puanlamayı ve el kitabında denk gelen sayfa numarasını verir. Uygulayıcılar ihtiyaç duyduklarında ek bilgiyi buradan alabilirler (Kaufman & Kaufman, 1990: 19).

3.8.3. Başlık Sayfası

Test Kitabında her test bir başlık sayfasıyla başlar. Başlık sayfası alt testin adını ve numarasını verir. Testi uygulamada gerekli olan genel prosedürü ve ihtiyaç duyulan ek materyalleri belirtir (Kaufman & Kaufman, 1990: 19).

3.8.4. Hatırlatma Sayfası

Her testin başlangıcında bulunan ikinci sayfa hatırlatma sayfasıdır. O testteki itemlerin uygulanması, puanlanması için gerekli olan noktalar ve hatırlatıcılar yer alır. Bu sayfa belirsiz cevap veren bireylerle ilgili araştırmalar, cevapları puanlamadaki genel rehber ve test uygulamasında kullanılacak özel yönergelerin yer aldığı bir sayfadır. Hatırlatma sayfası aynı zamanda her kronolojik yaş için doğru başlama itemini göstermektedir. Uygulamadan önce çok dikkatli bir şekilde okunması gerekmektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 20).

3.9. Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K- BIT) Uygulama Prosedürü

3.9.1. İtem Üniteleri

Her bir test için itemler, 4 ya da 5 itemin yan yana gelmesiyle ünitelendirilmiştir. Amaç bireysel test tutanağında horizontal bir şekilde daha kolay belirlenmesidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 21).

3.9.2. Testi Durdurma Kuralı

Sadece bir kaç tane item uygulanmış olsa bile, arka arkaya yapılan hataların yaratacağı duygusal kırıklığı önlemek için, uygulayıcının testi durdurmasına izin verilir. "Test olan birey ünitadaki her bir itemde başarısız olması halinde testi durdurun" şeklindeki aynı testi durdurma kuralı bütün Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) alt testleri için geçerlidir. Her bir alt testteki itemler kolaydan zora doğru sıralandığı için, bireylerin, durdurma noktasından sonraki itemlerde başarılı olma olasılıkları yoktur (Kaufman & Kaufman, 1990: 22).

Sadece başlama noktaları birinci itemden sonraki itemlerden biri olan bireyler için testi durdurma kuralı geçerli olmaz. Böyle bir birey uygulanan ilk

ünitenin bütün itemlerine yanlış cevap verdiyse, testi durdurma kuralı uygulanmaz. Bu durumda uygulayıcı, item 1'e döner ve test olan birey bir üniteadaki tüm itemlerde başarısız oluncaya kadar, uygulamaya devam edilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 22).

Birinci üniteadaki testi durdurma kuralı kriterleri gerçekleştiğine emin olmadan, testi durdurma kuralı uygulanmamalıdır. Eğer uygulayıcı, bir ya da iki cevabın belirsizliğinden dolayı testi durdurma şartlarının tam oluşup oluşmadığından emin değilse, kişinin bir üniteyi tam olarak yapamadığına emin olana kadar testi uygulamaya devam etmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 22-23).

Başlama Noktaları: Her bir Kaufman Kısa Zeka Test'indeki (K. BIT) itemler, test olan bireyin kronolojik yaşına göre belirlendiği için, farklı bireylere göre başlama noktası çeşitlenmektedir. Her yaş için başlama noktası bir ünitenin birinci iteminden başlar, alt testteki "Unutmayın" diye geçen hatırlatma sayfasındaki bir kutuda belirtilir. Ayrıca başlama noktaları uygun Test Kitabı sayfalarında ve Bireysel Test Tutanağında oklarla gösterilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 23).

Uygulanan ilk ünite çok önemlidir. Bu durum ilgili alt testteki akışı belirler. Uygulanan birinci üniteadaki geçilen item sayısına bağlı olarak farklı adımlar atılır. Eğer kişi uygulanan ilk üniteadaki itemlerden en azından ikisini geçerse; testi durdurma kriterleri oluşuncaya kadar söz konusu alt testin uygulanmasına devam edilir.

Uygulanan ilk üniteadaki sadece bir itemin doğru cevaplanması durumunda:

- Testin başlama noktası item 1 ise, testi durdurma kriterleri oluşuncaya kadar uygulamaya devam edilir.
- Testin başlama noktası item 1 değilse, item 1'e dönülür ve testi durdurma kriterleri oluşuncaya kadar bu alt testteki uygulamaya devam edilir. Orijinal başlama noktasına ulaşıldığında testi durdurma şartları oluşmadıysa, başlama noktasından sonraki ünitelere geçilir ve bir üniteadaki soruların hepsi yanlış yapıncaya kadar, testi durdurma şartları oluşuncaya kadar devam edilir. Eğer kişi orijinal başlama noktasına ulaşmadan testi durdurma şartları oluşursa test durdurulur. Çünkü kişi orijinal başlama noktasından öncekileri yapamadıysa soruların kolaydan zora doğru gitmesi nedeniyle,

başlama noktasından sonraki soruları hiç yapamayacaktır (Kaufman & Kaufman, 1990:22).

İlk ünitedeki hiç bir itemin doğru yanıtlanamaması durumunda:

- Testin başlama noktası item 1 ise, söz konusu alt testin uygulanmasına son verilir durdurulur ve diğer alt teste geçilir. Çünkü testi durdurma kriterleri oluşmuştur.
- Testin başlama noktası item 1 değilse, item 1'e dönülür ve testi durdurma şartları oluşuncaya ya da alt test bitinceye kadar test uygulamaya devam edilir (Kaufman & Kaufman, 1990:23).

Ergenler ve yetişkinler uygulanan ilk ünitedeki en azından iki itemde başarısız olurlarsa, item 1'e dönmek zorunda kalırlar. Bu durum da onların utanmasına veya kendilerinin aşağılanmış hissetmelerine neden olabilir. Kaufman Kısa Zeka Test (K. BIT), itemlerinin giderek artan zorluğuna aşına olan ve test olan bireyin yeterliliklerine ilişkin kestirimde bulunabilen deneyimli uygulayıcılar böyle durumlarda başlama noktasını İtem 1'den biraz daha ileriye çekebilirler. Fakat, her zaman seçtikleri ünitenin birinci iteminden başlamalıdır.

Zeka geriliği, öğrenme güçlüğü veya duygusal bozukluğu olduğundan şüphelenilen büyük çocuklara, ergenlere veya yetişkinlere test uygulama durumunda, deneyimli klinisyenler, alt testlerin birinde, bazısında veya hepsinde, kırıklık duygusu yaratmamak için, doğrudan birinci itemden başlamayı seçebilirler. Ancak, ortalamanın biraz altında olanlar için böyle bir seçim söz konusu değildir. Uygun olan durumlarda, uygulayıcılar test olan bireyin kronolojik yaşına göre belirlenmiş başlama noktasından başlamalıdır.

İtem 1'den sonraki başlama noktaları ortalamanın altındaki bireyler dikkate alınarak seçilmişlerdir. Bu nedenle, uygulanan ünitedeki bir veya iki item o yaştaki bireylerin hemen hepsi tarafından başarılı; ve

Önceden de belirtildiği gibi, düşük başarı gösteren çocukların, ergenlerin ve yetişkinlerin tam ve güvenilir ölçümü yapılabilmesi için, test olan birey uygulanan ilk ünitedeki en az iki itemde başarılı olmalıdır. Aksi takdirde, uygulayıcı birinci iteme dönmek zorundadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 22-23).

Bireysel olarak test yapan uygulayıcılar, üstün bireylere belirtilen başlama noktasından sonraki sorulardan başlanılmasını çok doğru bulmamaktadırlar. Çünkü

üstün olan birey uygulamaya başladığı ilk ünite de zor itemlerle karşılaşırsa cesareti kırılabilir. Aslında önceki itemlerde üstün kişinin başarı sağlaması ona güven kazandırır ve daha zor sorularda iyi performans göstermesine yardımcı olur (Kaufman & Kaufman, 1990: 26).

3.10. Kaufman Kısa Zeka Testlerinin (K.BIT) Uygulanma Sırası

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) için belirtilen sıralamaya (İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar ve Matrisler) uygulaması esnasında mümkün olduğunca bağlı kalınmalıdır. Test bu sıralamada standardize edilmiştir. Test Kitabı ve Bireysel Test Tutanağı da buna göre düzenlenmiştir. Bu yüzden, sıralamadaki değişim uygulayıcının hata potansiyelini arttırabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 26).

Bununla beraber, sıra bozulmaz diye katı bir kural da söz konusu değildir. Belli teste tabi tutulan belli bir birey için iyi ilişki kurma veya uygulamanın geçerliliği sıranın değişme koşuluna bağlıysa, sıranın değişmesi uygun olur. Örneğin, uygulayıcı, okuma problemi olduğu bilinen veya şüphelenilen bir bireye Tanımlar alt testini en son uygulayabilir. Aynı şekilde, uygulayıcı aşırı utangaç veya sözel alanda zorlanan bireylere, utangaçlıklarını yenmeleri ve rahatlamaları için ilk olarak Matrisler kısmı uygulanabilir. Uygulayıcı test uygulanan bireyin bir alt testte kilitlendiğini veya reddettiğine tanık olursa, test seansının uygun bir bölümünde tekrar dönmek üzere bu alt testi atlayabilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 26).

3.11. Sözel İpuçları Kullanma

Sözel ipuçları, Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT), uygulamasındaki itemleri uygularken, belirsiz, şüpheli cevapları incelerken ve tereddütlü bireyleri cevap vermeye teşvik ederken gereklidir.

İtemleri Uygulama: Test Kitabındaki her item için ayrılan sayfada test olan bireye soruyu nasıl cevaplayacağını bildirmek üzere uygulayıcı tarafından verilen ipuçları vardır. Parantez içinde verilen, "Bu ipucunu gerektiğinde kullan" ifadesi izler. Örneğin, aşağıdaki ifade her İfade Edici Sözcük Bilgisi iteminde yer alır:

Bu nedir ? (Bu ipucu gerektiğinde kullanılmalıdır)

Parantez içinde böyle not düşülmesinin sebebi, eğer kişi ne yapacağını anladıysa her itemde ipucunun kullanılmasının gerekli olmadığını bildirmek içindir.

Gerekmediği durumlarda ipucu vermeye devam edilmesi durumunda uygulama doğallığını yitirir. Buna rağmen uygulayıcılar bazen tereddütlü veya dikkati çabuk dağılan bireylere test uygularken, testi kavramış olsalar bile, sözel ipucu vermeye gereksinim duyabilirler. Bu durumlarda ipuçlarını tamamen elimine etmek yerine uygulayıcılar, sadece soru işretini göstererek bütün ipucunu tekrarlamak yerine, sadece “Buraya hangisi gelecek? ” diyebilirler. Tanımlar alt testinin itemlerinde uygulayıcılar her zaman yüksek sesle ipucunun tamamını muhakkak okumak zorundadırlar (Kaufman & Kaufman, 1990: 26).

Sözel Cevapların İncelenmesi: Belirsiz, tamamlanmamış sözel cevabı düzeltmek, Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) uygulamasının ana özelliklerinden biri değildir. Çünkü uygulanan tarafından Matrisler alt testinde itemlerde sözel cevap gerekli değildir, kelime alt testlerinde çoğu itemde de buna çok az ihtiyaç duyulmaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 27).

Cevabı Hızlandırma: Sözel ipuçları genelde tereddütlü bireyi, cevap vermesi için harekete geçirir. Uygulayıcı belki “dene yaparsın, iddiaya girerim ki sen bu soruyu yapabilirsin” gibi cümleleri, eğer birey cevabı vermeye tereddüt ederse, kararsız kalıp, problemi çözmek için çaba harcamadığını fark ederse kullanabilir. Yetişkinler genelde emin olmadıkları şeyi tahmin etmekten hoşlanmazlar, böyle durumlarda tahmin etmenin onlara zarar vermeyeceğini belirtmek gerekir (Kaufman & Kaufman, 1990: 27).

3.11.1. Sözel İpuçlarını Tekrarlama

Uygulayıcı sözel yönergeleri, İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Matrisler Kısımlarında, birey cevap vermezse, gerekli olduğu kadar tekrar edebilir. Aynı şekilde Tanımlar Kısımında geçen sözel ipuçlarını da kişinin ihtiyaç duyduğu kadar tekrarlamasına izin vardır. İtemlerin zamanlaması durdurulmamalıdır. Bir item için bireye 30 saniye verilmelidir. İpucu tekrarlanrsa da tekrarlanmasa da verilmesi gereken süremiz 30 saniyedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 27).

Kaufman Kısa Zeka Testi'nde (K. BIT), bir başka tekrarlama şekline de izin verilmektedir. İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Matrisler Kısımında, uygulayıcı aynı testteki daha zor itemlere geçerse basit itemleri tekrar uygulayabilir. Bazen birey uygulanan kolay itemlere bilmiyorum derken daha zor itemlerde daha iyi bir performans sergileyebilir. Eğer uygulayıcı bireyin cevaplarının yanlış yapmasının

sebebini, motive olmaması, utanması, ilgilenmemesi gibi sebeplere bağlıyorsa, daha kolay itemlere dönüp doğru cevap vermesi için kredi tanıyabilir. Bu prosedür zaman kısıtlaması olan Tanımlar Kısmında yapılmamaktadır. Kolay itemlerin tekrar edilmesi bireysel test tutanağına not edilmeli ve yorumlama yaparken de hesaba katılmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 27).

3.12. Zaman Kısıtlaması Olan İtemler

Tanımlar Kısmı, Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) tek zaman kısıtlaması olan kısımdır. Birey cevabını 30 saniye içerisinde vermek zorundadır. Birey cevabını hiç beklemeden veriyorsa ister doğru ister yanlış olsun bir sonraki iteme geçmelidir. Eğer birey cevabını hemen veriyor fakat cevabı verirken daha düşünüyorsa o zaman 30 saniyenin dolması beklenmelidir. Gerekirse uygulayıcı sözel ipuçları kullanılmalıdır. Fakat ipucu verirken bireyin zamanını çok fazla harcamamak gerekmektedir. Eğer birey cevabını 30 saniye dolduktan sonra veriyorsa ona 0 puan verilmelidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 27).

3.13. Kaufman Kısa Zeka Test'in (K.BIT) Puanlama Rehberi

Kaufman Kısa Zeka Test'i (K. BIT) itemine puan verilen doğru item, uygulayanın tarafındaki Test Kitabı sayfasında ve aynı şekilde bireysel test tutanağında görülmektedir.

3.13.1. İtem Puanlama

Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) iteminin puanlamasında, doğru cevaplar 1 ve yanlış cevaplar 0 puandır. Her bir alt testin toplam ham puanı, doğru cevaplandırılmış item sayısıdır. İtem 1'in dışındaki bir sorudan başlatılan yetişkin ya da çocuk en az ikisini yapabilmek şartıyla verilmeyen itemlerden puan alır. Daha öncede belirtildiği gibi başlama noktasında bütün itemler yanlış olursa, uygulayıcı item 1'e döner ve oradan uygulama yapmaya başlar (Kaufman & Kaufman, 1990: 28).

3.13.2. Şüpheli Cevaplar

İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Tanımlar Kısımındaki itemler için uygulayıcılar, belirsiz, karışık cevapları, net kesin cevaplardan ayırt etmek zorundadırlar. İtem, eğer birey Test Kitapçığında verilen doğru cevabın sorgulanamayacak bir şekilde eş anlamlısını ya da açık bir şekilde yazılı olan doğru cevabı veriyorsa, doğru olarak puanlandırılmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 28).

3.13.3. Çoklu Cevaplar

Birey bazen bir iteme birden fazla cevap verebilir. Eğer birey ilk cevabını değil de sonra verdiği cevabının geçerli olmasını istiyorsa, uygulayıcı ilk cevaba bakmadan, doğru ya da yanlış olmasını gözetmeksizin puanlamalıdır. Eğer uygulayıcı hangi cevabın verilmek istendiğinden emin değilse “ Hangisi? Birisini seçmek zorundasınız? ” diyerek bireyin net bir cevap için bir seçim yapmasını sağlamalıdır. Eğer birey ikisi arasında seçim yapmak istemezse, bu itemden 0 puan alınmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 28).

3.13.4. Verilmemesi Gereken İtemler

Verilen itemler daha önce uygulanmamış olmalıdır. Bireyin yaşına uygun olarak belirtilen başlama noktasından önceki bir ya da daha fazla item uygulandığında; birey yaşına uygun olan başlama noktasından yeterli performansı gösterse bile gerekli testi durdurma kriterlerini oluşturduktan sonra ekstra uygulama gerçekleştirilebilir (Kaufman & Kaufman, 1990: 28).

Testi durdurma kriterleri oluştuktan sonra itemler puanlamada göz önünde tutulmaz. Benzer bir kural da, birey yaşına uygun olan başlama ünitesinde yeterli performans gösterdiğinde, bireyin yaşına uygun olan başlama noktasından önceki itemleri yanlış yaptığında uygulanır. Bu durumda başlaması gereken itemden önceki yanlış yapılan itemler ham puanlar hesaplandığında göz önünde tutulmaz. Bu kural uygulayıcı, büyük bir çocukla klinik olarak geçerli bir sebepten dolayı item 1 de başladığında geçerlidir (Kaufman & Kaufman, 1990: 28).

4. ÇALIŞMAYA İLİŞKİN YÖNTEM

Bu bölümde, Kaufman Kısa Zeka Test'inin (K. BIT), Türk çocukları üzerinde yapılan ön norm çalışmalarındaki araştırma modelini, evreni, örnekleme, veri toplama araçları ve verilerin toplanma şekli hakkında bilgi verilmektedir.

4.1. Araştırma Modeli

Araştırma tabakalama modelindedir. Öğrencilerin zihinsel yetenekleri betimlenecek ve bağımsız değişkenlerin de etkileri araştırılacaktır.

4.2. Evren

Türkiye normlarını elde etmek ve Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) 15-16 yaş grubu geçerlik, güvenirlik ve ön norm çalışması için çalışmanın evrenini, İstanbul ilinde ikamet eden 2005-2006, 2006-2007 Eğitim – Öğretim yılında eğitim gören 15-16 yaş grubu öğrenciler oluşturmaktadır.

4.3. Örneklem

Yöntemin amaca uygunluğu son derece önemlidir. Bu çalışmada problemi çözmek için izleyeceğimiz yöntem ve kullanacağımız teknikler ayrıntılı olarak planlanmıştır. Bir başka araştırmacının bu planı anlayıp uygulayabilmesi ve yapılmak istenenleri aynı ilkelerle yapabilmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle norm çalışmasında örneklemin evreni temsil etmesi amaçlanmıştır. Örneklemi oluşturacak sayının istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlara ulaşılmasını kolaylaştıracak özelliklerde olmasına dikkat edilmiştir. Tabakalama örnekleme metodu kullanılmıştır. İlişkisel tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve varsa derecesini belirlemeyi amaçlayan göreliliğin anlamlı ve önemli olduğu bir modeldir. Tarama yolu ile bulunan ilişkiler gerçek bir neden-sonuç ilişkisi olarak yorumlanamaz. İlişkiler sadece bir yönde araştırmacıya ipucu vererek bir değişkendeki durumun bilinmesi halinde diğerinin kestirilmesinde yararlı sonuçlar

verebilir (Karasar, 2004: 82). Bir araştırmada, kontrol edilemeyen önemli değişkenlerin sayısı arttıkça, evreni temsil edebilecek örneklemin büyüklüğü de artar. Bu nedenle, tarama modelindeki bir araştırma için gerekli örneklem büyüklüğü, deneme modelindeki bir araştırmaya oranla daha fazladır (Karasar, 2004: 118).

Acar'ın aktardığına göre: Korelasyon tipi tarama modelinde korelasyon katsayısı ile iki değişken arasındaki ilişkinin yönü, kuvveti, anlamlılık ve açıklanan varyans açısından araştırmacıya yorum olanağı sunar. Korelasyon yöntemi, bulunun ilişkiden hareketle tahminde bulunma olanağı sunar. Yapılan araştırma sonunda, bulunan ilişki. 70-1. 00 arasında ise bu kuvvetli bir ilişkiye;. 70-. 30 arasında ise orta düzeyde;. 30-. 00 arasında ise zayıf bir ilişkiye işaret ettiği kabul edilir. Bununla birlikte, örneklem sayısına bağlı olarak, düşük düzeydeki bir ilişki anlamlı çıkarken daha yüksek bir ilişki anlamsız çıkabilir. Karşılaştırma tipi tarama modelinde ise bir bağımlı bir de bağımsız değişken arasında farkın olup olmadığına dair sonuç elde edilir ve karşılaştırma tip bulguların geçerlilik olasılığı yüksektir

Bu araştırmada, Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE), son Genel Nüfus Sayımı verileri kullanılmıştır. İstanbul'un tüm ilçelerindeki 15-16 yaş grubunun sayısı alınarak bu sayı içerisinde tabakalama örnekleme modeli ile örneklem belirlenmiştir.

İstanbul İli 15-16 yaş toplam nüfusu: 387. 693 kişi

15 yaş: 187. 980 Erkek: 100. 263 Kız: 87. 717

16 yaş 199. 713 Erkek: 107. 650 Kız: 92. 063

Örneklem 441 bireyden oluşmaktadır. Yaş, cinsiyet, sosyo-ekonomik ve kültürel düzey açısından normal dağılımı yansıtması için İstanbul İlini temsi edebilecek 20 İlçe belirlenmiştir. T. C. İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okullar, liseler esas alınmıştır. Okullar listesi alınarak 20 ilçemizdeki devlet ve özel okullarının seçimleri yapılarak, her ilçede örneklem grubu için devlet ve özel okullarından rasgele olarak öğrenci seçilmiştir.

İstanbul'da uygulama yapılan okullar ve buldukları ilçeler aşağıdaki Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. Uygulama Yapılan İlçe ve Okullar

UYGULAMA YAPILAN İLÇELER	UYGULAMA YAPILAN OKULLAR
BAĞCILAR	DÜNDAR UÇAR LİSESİ
BAHÇELİEVLER	YENİBOSNA LİSESİ
BAKIRKÖY	YAHYA KEMAL BEYALİ LİSESİ
	ATAKÖY LİSESİ
	ÖZEL KÜLTÜR LİSESİ
BEŞİKTAŞ	ETİLER LİSESİ
	BEŞİKTAŞ ANADOLU LİSESİ
BEYOĞLU	ÖZEL ZAPYON RUM LİSESİ
BÜYÜKÇEKMECE	BAHÇEŞEHİR ATATÜRK LİSESİ
	ÖZEL BAHÇEŞEHİR KOLEJİ
ESENLER	İBRAHİM TURHAN LİSESİ
EYÜP	EYÜP LİSESİ
FATİH	KOCAMUSTAFAPAŞA LİSESİ
	ÖZEL AKASYA LİSESİ
KARTAL	KARTAL LİSESİ
KADIKÖY	50. YIL TAHRAN LİSESİ
KÜÇÜKÇEKMECE	KÜÇÜKÇEKMECE ANADOLU LİSESİ
PENDİK	PENDİK LİSESİ
SARIYER	HÜSEYİN KALKAVAN LİSESİ
	ÖZDEMİR SABANCI EMİRGAN LİSESİ
ŞİŞLİ	MECİDİYEKÖY LİSESİ
	ŞİŞLİ LİSESİ
	NİŞANTAŞI NURİ AKIN LİSESİ
ÜMRANİYE	ÜMRANİYE ANADOLU LİSESİ
ÜSKÜDAR	HÜSEYİN AVNİ SÖZEN LİSESİ

Kaufman Kısa Zeka Testi'nin El Kitabında (Manuel) 15-16 yaş grubu için 15-0/15-5 yaş aralığı, 15-6/15-11 yaş aralığı ve 16 yaş aralıkları halinde belirlenmiştir (Kaufman & Kaufman, 1990: 102-103). Buna göre araştırmanın örneklem dağılımı aşağıdaki tablo gibidir:

Tablo 3. Yaş Aralığı Dağılımı

Yaş Aralığı	Öğrenci Sayısı
15-0/15-5	132
15-6/15-11	100
16	209
Toplam	441

Uygulayıcı, test uygulamasından önce okullarda araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi dağıtılmış ve bu formdan kronolojik yaş tablolarımıza uygun olan 5 farklı sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden öğrenciler rasgele seçilmiştir. Aşağıdaki tablo da 5 farklı gelir düzeyi, öğrenci sayısı ve yüzdesi verilmiştir:

Tablo 4. Gelir Düzeyi Aralığına Göre Gruplar

Gelir Düzeyi Grupları	Gelir Düzeyi Aralığı	Öğrenci Sayısı	Öğrenci Yüzdesi
Grup 1	250-500 YTL	71	% 15
Grup 2	501-1000 YL	296	% 70
Grup 3	1001-2000 YTL		
Grup 4	2001-3000 YTL		
Grup 5	3001 YTL ve üstü	74	% 15
Toplam		441	% 100

Öğrencilerin seçiminden sonra Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanmıştır. Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BI), bireysel olarak uygulanan bir ölçme aracıdır. Araştırmanın sağlıklı yürütülmesi açısından ölçme aracına ve aracın dayandığı teorik bilgiye hakim uygulayıcıların olması gereklidir. Bu nedenle uygulamalar araştırmacı tarafından yapılmıştır.

Testin, güvenilirlik çalışması için 20 gün arayla 30 öğrenciye ikinci kez Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulaması yapılmıştır. Geçerlilik çalışması için ise Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanan 30 öğrenciye WISC-R uygulaması yapılmıştır.

4.4. Verileri Toplama Araçları

Araştırma boyunca verilerin toplandığı ölçme araçları:

- 1) Bilgi Formu,
- 2) Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT),
- 3) Wechsler Zeka Ölçeği (WISC-R)

4.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmanın bağımsız değişkenleri hakkında veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen kişisel bilgi formu. Bu form 28 sorudan oluşmaktadır. Kişisel bilgi formunda öğrencilerin adı, soyadı, öğrencinin doğum tarihi, cinsiyeti, okulu, sınıfı, annenin eğitim düzeyi, babanın eğitim düzeyi, annenin mesleği, babanın mesleği, okul öncesi eğitim alıp almadığı, aile yapısı, kardeş sayısı, ailenin aylık gelir düzeyi ve başka demografik özelliklerini belirleyen sorulardan oluşmaktadır. Örneklem grubunda kişi sayısı sosyo-ekonomik düzey göz önüne alınarak, belirlenen yaş aralıklarına eşit olarak dağıtıldı. Bu Kişisel Bilgi Formun örneği (Ek. A) sunulmuştur.

4.4.2. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT)

Bu araştırmanın ana konusunu oluşturan bu testin kayıt formları, el kitabı kelime testinin alt testi olan Tanımlar kısmı ve testin yönergeleri, Ümit Davaslıgil, Advıye Yonus, Aynur Miftar, Özlem Atalay, Derya Gülşen Demirkol, ve Gülay Savaşan tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir.

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), 4 yaşından 90 yaşına kadar uzanan bir yaş aralığına yetişkinlere, ergenlere ve çocuklara sözel ve sözel olmayan bir şekilde uygulanabilen Bir zeka testidir. Sözcük Bilgisi (Bölüm A: İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Bölüm B: Tanımlar), ve Matrisler olmak üzere 2 altesten oluşmuştur. Kelime Bilgi Testi, kişilerin kelime bilgisini değerlendirir. Matrisler testi ise, bireylerin kıyaslamaları tamamlama, benzerlik ve ilişkileri algılamadaki yeteneklerini değerlendirerek bireylerin yeni problemlere çözüm bulma becerisini ölçer (Kaufman & Kaufman, 1990: 10).

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), Wechsler ve Kaufman ölçekleri gibi aynı ortalama ve standart sapmaya sahip standart puanlar vermesine karşılık, bu eşitlik sadece Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) ve diğer daha kapsamlı zeka bataryalarının puanlarıyla karşılaştırma yapmayı kolaylaştırmayı amaçlamaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 35-36).

Yaşa dayalı standart skorlar 100 ve Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) IQ Birleşik olarak bilinen Kaufman Kısa Zeka Test'indeki (K. BIT) toplam puan ve Matrisler, Sözcük Bilgisi için sağlanan standart sapma 15'tir. Bu Karma standart puan, IQ kelimesinin günlük hayattaki kullanım sıklığına bakılarak IQ standart puan

olarak da kullanılabilir. Çünkü günümüzde uygulanmakta olan zeka testi puanları, aslında standart puanlardır. Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), standart puanları pek çok zeka ve başarı testiyle aynı standartlarda olmak zorundadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 36-38). Böyle olunca Weschler'in testlerinden ve Kaufman'ın testlerinden alınan sonuçlar arasında karşılaştırma yapmak çok daha kolaylaşacaktır.

4.4.2.1. Uygulama İçin Gerekli Olan Materyaller

El Kitabı (Manuel): El Kitabı, Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) özelliklerini, amacını ve onun kullanımını, uygulanması, planlanması ve yorumlanması, standardizasyonu ve teknik özellikleri (geçerliliği ve güvenilirliği) hakkında bilgi vermektedir (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

Test Kitabı/Şövale (Easel): Test Kitabı, Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) alt testlerini ve bu testlerin uygulamadaki sırasını gösterir. Uygulayıcı, test kitabının her bir sayfasını çevirdiğinde eş zamanlı olarak soru bölümü uygulanan kişiye, bu sorularda neler yapması gerektiği ise uygulayıcıya dönüktür (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

Bireysel Test Tutanağı (Individual Test Record): Uygulayıcı, K. BIT'in iki alt testinin uygulaması esnasında bireyin verdiği cevapları not almak için kullanır. Ön sayfa, test yapılan kişinin bireysel bilgilerinin kaydedileceği, takvim yaşının hesaplanacağı, her bir alt testteki ham puanının kaydedileceği ve her bir alt test için elde edilen ham puanın standart puana ve toplam puana, yani K. BIT Karma ZB'e çevrileceği yerler mevcuttur. Ayrıca persantil sıralamalarının, betimleyici kategorilerin ve gerektiğinde diğer verilerin girileceği kolonlar vardır. İç sayfalarda her bir alt testin her bir itemiyle ilgili bireyin verdiği cevabın kaydedileceği yerler vardır. Arka sayfada ise, bireyin standart puanlarının grafik olarak gösterilecek Puan Profili için yer ayrılmıştır (Kaufman & Kaufman, 1990: 3).

4.4.2.2. Testin Süresi

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT), yaklaşık olarak 15-30 dakikada uygulanmaktadır. Uygulama süresi küçük çocuklarda daha kısadır. Çünkü onlara

Tanımlar kısmı uygulanmamaktadır. Yetişkinlerde ise bu süre daha da uzamaktadır (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

4.4.2.3. Uygulayıcı Nitelikleri

Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulayıcıları; okul psikologu, klinik psikologu, öğrenme güçlüğü uzmanı, eğitimsel teşhis danışmanı, okuma uzmanları, iyileştirici okuma öğretmenleri kaynak oda öğretmenleri, sosyal işçiler, hemşireler, konuşma ve dil terapisti, bunun gibi ilgili alanlarda çalışan kişiler olabilirler. Eğer ortamda testi uygulayacak tecrübeli, aranan özellikleri taşıyan kişiler bulunamazsa teknisyen gibi alanında uzman olmayan kişilerde bununla ilgili eğitim aldıktan sonra uygulamayı yapabilirler (Kaufman & Kaufman, 1990: 4).

Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT), uygulama süreci çok açıktır ve bütün itemler objektif bir şekilde puanlanmaktadır. Buna bağlı olarak zihinsel değerlendirmede test formal eğitimi eksik olan kişiler tarafından uygulanmış olsa bile geçerli puanlara ulaşılmaktadır. Bu alanda yeterli bilgi sahibi olmayan bütün uygulayıcılar, eğitilmiş olan kişiler ile Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) üzerinde çalışmalıdır (Kaufman & Kaufman, 1990: 2).

4.4.3. Bireysel Zeka Ölçeği (WISC-R)

Wechsler Bireysel Zeka Ölçeği (WISC-R), David Wechsler tarafından 1974 yılında geliştirilmiştir. Wechsler Bireysel Zeka Ölçeği WISC-R, 6-16 yaş arası bireylere uygulanmaktadır. Sözel ve performans becerilerini ölçmeyi hedefleyen 12 alt testten oluşmaktadır. Bunların iki tanesi yedek olarak kullanılmakta, zeka bölümünün hesaplanması 10 alt ölçek üzerinden hesaplanmaktadır. Sözel alt testler: Genel Bilgi, Benzerlikler, Aritmetik, Yargılama, Sözcük Dağarcığı, ve Sayı Dizisidir. Performansa dayalı alt testler ise: Resim Tamamlama, Resim Düzenleme, Küplerle Desen, Parça Birleştirme, Şifre ve Labirentler. Uygulama süresi 60-90 dakika arasında değişmektedir (Öner, 1997: 20).

Bu araştırmada WISC-R testini, örneklemdaki 30 çocuğa, İstanbul Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü mezunu ve WISC-R uygulama bilgisine ve sertifikasına sahip olan Sevinç Tunalı Ferizcan yapmıştır. Araştırmacı tarafından Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanan 30 öğrenciye, Sevinç Tunalı Ferizcan tarafından da WISC-R uygulanmıştır ve Kaufman Kısa Zeka

Test'in (K. BIT), WISC-R zeka testiyle ilişkileri, Pearson korelasyon analizi yöntemi kullanılarak tespit edilmiştir.

4.5. Verilerin Toplanması

Araştırmanın uygulama çalışmaları 2005-2006/ 2006-2007 eğitim öğretim yılı süresince İstanbul İli sınırlarında ve tesadüfi yöntemle seçilen okul ve semtlerde araştırmacının kendisi tarafından bireysel olarak yapılan uygulamalarla yürütülmüştür. Daha detaylı olarak uygulamalar aşağıdaki sırayla yürütülmüştür:

2005-2006 yılında İstanbul Üniversitesi, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü tarafından Türkiye'ye getirilen Kaufman Kısa Zeka Testi'ni (K. BIT), El Kitabının çevirisi yapılmaya başlanmıştır. Bu aşamada birebir çeviri yöntemi değil, cümlenin tam anlamını, eğitimsel karşılama yöntemi hedef alınmıştır ve cümlelerin İngilizce anlamı Türkçe'ye yansıtılmaya çalışılmıştır.

El Kitabının çevirisi tamamlandıktan sonra, Aralık 2005 ve Ocak- Şubat 2006 tarihlerinde Sözcük Bilgisi alt testindeki Tanımlar kısmının çevirisi yapılmıştır. Tanımların çevirisi aşamasında Eğitim Bilimleri alanında çalışan 3 uzmandan ve Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı Resmi okullarda çalışan 3 İngilizce Öğretmeninden yardım alınmıştır. Bunun yanı sıra çevirisi yapılan soruların, ipuçlarının net ifadesi ve soruda ipucu olarak verilecek harflerin belirlenmesi aşamasında Prof. Dr. Ümit Davaslıgil ile çalışılmıştır. Yaklaşık 5 ay süren Sözcük Bilgisi Alt testinin çevirisinden sonra tüm alt testlerin yönergelerinin çevirisi, yine aynı kişilerin çalışmalarıyla elde edilmiştir.

Dilsel eş değerlik çalışmalarından sonra item arasındaki zorluk sıralamasını belirlemek için 8-75 yaş arasında değişen 412 deneye Tanımlar alt testinin tamamı uygulanmıştır. Bu uygulama sonucuna uygun olarak Tanımlar kısmındaki soruların sırası yeniden düzenlenmiştir.

Tanımlar Alt testinin çevirisi ve uyarlanması çalışmasının ardından Matrisler ve İfade Edici Sözcük Bilgisi alt testlerindeki Türk kültürüne uymayan resimler, Türkiye'de kullanılan nesnelere uygun biçimde değiştirilmiştir. Bu değişikliklerin yapılması çalışması yine Prof. Dr. Ümit Davaslıgil ile birlikte yapılmıştır. Mart 2006 tarihinde Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT) resimleri düzenlenerek basımı gerçekleştirildi.

Sözcük Bilgisi ve Matrisler Alt testlerinin çeviri ve uyarlama çalışmaları devam ederken, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden örnekleme belirtilen liselerde uygulama yapılabilmesi için izin alınmıştır.

Tablo 5. K.BIT Norm Çalışma Takvimi

YAPILAN ÇALIŞMA	YAPILAN ÇALIŞMANIN TARİHİ
Devlet İstatistik Enstitüsü'nün (DİE) son Genel Nüfus Sayımı verilerine göre Türkiye'deki 15-16 yaş grubu çocuklarının sayısı bulundu ve evrenin yaklaşık sayısına ulaşıldı. İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2005-2006 Eğitim-Öğretim Yılı İstatistiklerinden yararlanılarak çalışma evreninin yapısı incelendi ve bu verilere dayanarak örneklem hazırlandı.	2005 EYLÜL-KASIM
Kaufman Kısa Zeka Testi'nin El Kitabının çevirisi yapıldı Tanımlar ve Matrisler Alt Testlerindeki bazı maddeler değiştirildi ve Türk Kültürü'ne adapte edildi.	2005 ARALIK- 2006 ŞUBAT
Kaufman Kısa Zeka Testi kitapçığı eksiksiz ve düzeltilmiş halde bütün araştırmacılara ulaştı.	2006 MART
Kaufman Kısa Zeka Testi, belirlenen İlçelerde uygulandı. Test-Tekrar Test ile WISC-R uygulamaları yapıldı.	2007 MAYIS-HAZİRAN
Kaufman Kısa Zeka Testi uygulamaları İstanbul'un 20 ilçesinde gerçekleştirildi.	2007 EYLÜL- MART
Uygulama sonuçları işlenerek istatistik veriler elde edildi.	2007 NİSAN-HAZİRAN

27 Mart 2006 tarihinde orijinal Test Kitapçığının şekil olarak pratikliği ve standardizasyon çalışmalarına yapacağı olumlu etkisi göz önüne alınarak Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) orijinalinin aynısı olarak uygulamaya hazır hale getirildi.

2006-2007 Eğitim öğretim yılı ile beraber uygulamalar başlamış. Belirtilen okullarda araştırmacı tarafından çalışmalara devam edilmiştir. Uygulama şöyle gerçekleşmiştir; örnekleme belirtilen okullara gidilip Kişisel Bilgi Formunun öğrencilere dağıtılıp ve cevaplandıktan sonra yeniden toplanmıştır. Öğrencilerin verdikleri bilgiler ile müdür yardımcılarında yardım alınarak okullarda var olan öğrenci bilgileri karşılaştırılmış ve doğru bilgilere ulaşılmıştır. Bilgi formlarındaki bilgilere göre okullardan sosyo-ekonomik düzeye göre normal dağılım eğrisindeki şekilde alt, orta ve üst düzeydeki öğrenciler tesadüfi yöntemle seçilmiş ve bu öğrencilere Kaufman Kısa Zeka (K. BIT) bireysel olarak uygulanmıştır.

Eylül 2006- Şubat 2007 tarihleri arasında T. C. İstanbul Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 20 farklı ilçede ki okullarda-liselerde uygulamalar tamamlandı. Test – Tekrar- Test güvenilirliği için Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanan 30 öğrenciye 20 gün sonra tekrar ikinci kez Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulaması yapılmıştır.

Testin güvenilirliği için de, Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanan 30 öğrenciye WISC-R uygulanmıştır.

4.6. Verilerin Çözümlemesi

Ölçek geliştirmede kullanılan istatistik teknikler:

- Madde Analizleri (Madde Toplam, Madde Kalan Korelasyonu),
- İçtutarlık Güvenirlik Katsayısı (Cronbach Alfa),
- Ayırt etme Gücü (t Testi),
- Test-Tekrar-Test / Devamlılık Katsayısı (Pearson Korelasyon Katsayısı),
- Eşdeğerlik Katsayısı / Kriter Geçerliliği (Pearson Korelasyon Katsayısı),

Araştırma karşılaştırmalarında kullanılan istatistik teknikler:

- Bağımsız örneklem t Testi,
- Bir Boyutlu Varyans Analizi (ANOVA)
- Tukey testi

5. BULGULAR

Araştırmada toplanan verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan bulgular beşinci bölümün içeriğini oluşturmaktadır. Bu bölümde örneklem grubunun demografik özelliklerine ilişkin ile araştırmada kullanılan Kaufman Kısa Zeka Test'i'nin (K. BIT) güvenilirlik, geçerlik ve norm çalışmalarına ilişkin işlemlerin bulgularına yer verilmiştir.

5.1. K.BIT Örnekleminin Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Bu bölümde, örnekleme yer alan çocukların demografik özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan Kişisel Bilgi Formu'ndan elde edilen, frekans ve yüzde dağılım sonuçları yer almaktadır (Ek-A). Buna göre elde edilen sonuçlar; doğum tarihi, cinsiyet, annenin eğitim düzeyi, annenin çalışma durumu, babanın eğitim düzeyi, babanın çalışma durumu, okul öncesi eğitimi alıp almadığı, ailenin yapısı, kardeş sayısı, ailede kaçınıcı çocuk olduğu, kendine ait bir odasının bulunup bulunmadığı ve ailenin gelir düzeyi şeklinde sıralanmaktadır.

Örnekleme grubun normlaştırılmış Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT), puanlarının aritmetik ortalama ve standart sapmaları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkenine Göre K.BIT İçin Ortalama ve Sapmalar

	n	μ	s
N= 441			
KBIT-Bileşik	441	100.02	14.98
KBIT-Sözel	441	100.02	14.98
KBIT-İfade Etme	441	100.01	14.96
KBIT-Tanımlar	441	100.01	14.97
KBIT-Matris	441	99.99	14.94

Tablo 6'da Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K.BIT) , Aritmetik Ortalaması (μ) ve Standart Sapması (s) verilmiştir. Bileşik ile ilgili verilerin aritmetik ortalaması 100.02, standart sapması 14.98; Sözel'in aritmetik ortalaması 100.02, standart sapma 14.98; İfade Edici Sözcük Bilgisi'nin aritmetik ortalaması 100.01, standart sapması 14.96; Tanımlar bölümünün aritmetik ortalaması 100.01, standart sapması

ise 14.97'dir; Matrisler alt testinin aritmetik ortalaması 99.99, standart sapması 14.94 olduğu görülmektedir.

Araştırmanın cinsiyet değişkenine göre aylık yaş dilimi frekans ve yüzdelik dağılımı Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Cinsiyet Değişkenine Göre Aylık Yaş Dilimi İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
15 yaş 0-5 ay	61	27.98	71	31.84	132	29.93
15 yaş 6-11 ay	53	24.31	47	21.08	100	22.68
16 yaş	104	47.71	105	47.09	209	47.39
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 7'de örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre aylık yaş dilimi için frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Kız öğrencilerin 61'i (%27.98) ve erkek öğrencilerin 71'i (%31.84) 15-0/15-5 yaş aralığından, kız öğrencilerin 53'ü (%24.31) ve erkek öğrencilerin 47'si (%21.08) 15-6/15-11 yaş aralığından ve kız öğrencilerin 104'ü (%47.71) ve erkek öğrencilerin 105'i (%47.09) 16 yaşından olmak üzere toplam 441 (%100) bireyden oluşmaktadır.

Ölçeğin manuelinde 15-16 yaş grubu birlikte incelendiği için araştırmada birlikte kullanılmıştır (Kaufman & Kaufman, 1990: 102-103).

Tablo 8'de 15 yaş grubunun cinsiyete göre frekans dağılımı ve yüzdesi bulunmaktadır.

Tablo 8. 15 Yaş Grubu Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdesi

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
15 yaş	114	49.13	118	50.87	232	100.00

Tablo 8'de 15 yaş grubunun cinsiyete göre frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir. Örneklemin 15 yaş grubu 114 (%49.13) kız ve 118 (%50.87) erkek toplam 232 kişiden oluşmaktadır.

Tablo 9'da 16 yaş grubu cinsiyete göre frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 9. 16 Yaş Grubu Cinsiyete Göre Frekans Dağılımı ve Yüzdesi

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
16 yaş	104	49.76	105	50.24	209	100.00

Tablo 9'da 16 yaş grubunun cinsiyet değişkenine göre frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir. Tablodan görüldüğü gibi örnekleme 16 yaş grubun 104'ü (%49.76) kız ve 105'i (%50.24) erkek çocuktan olmak üzere toplam 209 kişidir.

Tablo 10'da cinsiyet değişkenine göre ekonomik durum için frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 10. Cinsiyet Değişkenine Göre Ekonomik Durum İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Alt Grup	41	18.81	30	13.45	71	16.10
Orta Grup	141	64.68	155	69.51	296	67.12
Üst Grup	36	16.51	38	17.04	74	16.78
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 10'da örneklem grubunu oluşturan 441 bireylerin cinsiyet değişkenine göre ekonomik durumları için frekans ve yüzde dağılımı verilmiştir. Buna göre, kız öğrencilerin 41'inin (%18.81), erkek öğrencilerin 30'unun (%13.45) ailelerinin ekonomik durumları alt grup, kız öğrencilerin 141'inin (%64.68), erkek öğrencilerin 155'inin (%69.51) ailelerinin ekonomik durumları orta grup ve kız öğrencilerin 36'sınının (%16.51), erkek öğrencilerin 38'inin (%17.04) ailelerinin ekonomik durumları üst gruptur.

Tablo 11’de örnekleme oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre anne eğitim düzeyi için frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 11. Cinsiyet Değişkenine Göre Anne Eğitim Düzeyi İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
İlk Öğretim	142	65.14	149	66.82	291	65.99
Orta Öğretim	60	27.52	48	21.52	108	24.49
Yüksek Öğretim	16	7.34	26	11.66	42	9.52
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 11’de örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre anne eğitim düzeylerine ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları verilmiştir. Tablodan da görüldüğü gibi, kız öğrencilerin annelerinin 142’si (%65. 14), erkek öğrencilerin annelerinin 149’u (%66. 82) ilk öğretim mezunu, kız öğrencilerin annelerinin 60’ı (%27. 52), erkek öğrencilerin annelerinin 48’i (%21. 52) orta öğretim mezunu ve kız öğrencilerin annelerinin 16’sı (%7. 34), erkek öğrencilerin annelerinin 26’sı (%11. 66) yüksek öğretim mezunu olarak hesaplanmıştır.

Tablo 12’de örnekleme oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre baba eğitim düzeyi için frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 12. Cinsiyet Değişkenine Göre Baba Eğitim Düzeyi İçin Frekans Dağılımı ve Yüzdesi

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
İlk Öğretim	108	49.54	111	49.78	219	49.66
Orta Öğretim	73	33.49	70	31.39	143	32.43
Yüksek Öğretim	37	16.97	42	18.83	79	17.91
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 12’de örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre babalarının eğitim düzeylerinin frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir. Kız öğrencilerin babalarının 108’i (%49. 54), erkek öğrencilerin babalarının 111’i (%49.

78) ilk öğretim mezunu, kız öğrencilerin babalarının 73'ü (%33. 49), erkek öğrencilerin babalarının 70'i (%31. 39) orta öğretim mezunu, kız öğrencilerin babalarının 37'si (%16. 97), erkek öğrencilerin babalarının 42'si (%18. 83) yüksek öğretim mezunudur.

Tablo 13'de örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre okul öncesi eğitim alıp, almamasına ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları belirtilmiştir.

Tablo 13. Cinsiyet Değişkenine Göre Okul öncesi Eğitim Almış mı? İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Evet	94	43.12	85	38.12	179	40.59
Hayır	124	56.88	138	61.88	262	59.41
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 13'de örneklem grubunu oluşturan çocukların okul öncesi eğitim alıp, almamasına ilişkin frekans ve yüzdeler dağılımları belirtilmiştir. Kız öğrencilerin 94'ü (%43. 12) okul öncesi eğitim almış, erkek öğrencilerin 85'i (%38. 12) okul öncesi eğitim almış, kız öğrencilerin 124'ü (%56. 88) okul öncesi eğitim almamış, erkek öğrencilerin 138'i (%61. 88) okul öncesi eğitim almamıştır.

Tablo 14'te örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre kaç kardeş (kendisi dahil) frekans dağılımı ve yüzdeleri sunulmuştur.

Tablo 14. Cinsiyet Değişkenine Göre Kaç Kardeş İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Tek Çocuk	29	13.30	19	8.52	48	10.88
2-3	162	74.31	163	73.09	325	73.70
4 ve fazla	27	12.39	41	18.39	68	15.42
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 14'te örneklem grubunu oluşturan çocukların kardeş sayısına göre (kendisi dahil) frekans dağılımı ve yüzdeleri sunulmuştur. Buna göre; örneklem grubunu oluşturan kız öğrencilerin 29'u (%13. 30), erkek öğrencilerin 19'u (%8. 52) tek çocuk, kız öğrencilerin 162'si (%74. 31) erkek öğrencilerin 163'ü (%73. 09') 2-3 kardeş ve kız öğrencilerin 27'si (%12. 39) erkek öğrencilerin 41'i (%18. 39) 4 ve fazla kardeş sahiptirler.

Tablo 15'te örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre kendi odası olup olmadığının frekans ve yüzdeler dağılımı verilmiştir.

Tablo 15. Cinsiyet Değişkenine Göre Kendine ait odası var mı? İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Var	167	76.61	162	72.65	329	74.60
Yok	51	23.39	61	27.35	112	25.40
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 15'te örneklem grubunu oluşturan çocukların kendi odası olup olmadığı değişkenine göre frekans ve yüzdeler dağılımı verilmiştir. Kız öğrencilerin 167'sinin (%76. 61) erkek öğrencilerin 162'sinin (%72. 6) kendine ait odaları vardır ve kız öğrencilerin 51'inin (%23. 39) erkek öğrencilerin 61'inin (%27. 4) kendine ait odaları yoktur.

Tablo 16'da örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre aile türü ile ilgili frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 16. Cinsiyet Değişkenine Göre Aile Türü İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Çekirdek Aile	202	92.66	207	92.82	409	92.74
Geniş Aile	16	7.34	16	7.18	32	7.26
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 16’da örneklem grubunu oluşturan çocukların aile türü değişkeni ile ilgili bilgiler verilmiştir. Tablodaki frekans dağılımına ve yüzdelere bakıldığında kız öğrencilerin 202’sinin (%92. 66) ve erkek öğrencilerin 207’sinin (%92. 8) çekirdek ailede yaşamakta oldukları gösterilmiştir. Kız öğrencilerin 16’sı ise (%7. 3) ve erkek öğrencilerin 16’sı (%7. 2) geniş ailede yaşamakta oldukları gözlenmiştir.

Tablo 17’de örneklem grubunu oluşturan çocukların cinsiyet değişkenine göre anne-babalarının birlikteliği ile ilgili frekans dağılımı ve yüzdesi bulunmaktadır.

Tablo 17. Cinsiyet Değişkenine Göre Anne-baba Beraber mi? İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Beraber	211	96.79	220	98.66	431	97.73
Ayrı	5	2.29	2	0.90	7	1.59
Vefat Etmiş	2	0.92	1	0.45	3	0.68
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 17’de örneklem grubunu oluşturan çocukların anne-babalarının birlikteliği ile ilgili bulgular sunulmuştur. Kız öğrencilerin 211’inin (%96. 79), erkek öğrencilerin 220’sinin (%98. 66) anne-babaları beraber, kız öğrencilerin 5’inin (%2. 29), erkek öğrencilerin 2’sinin (%0. 90) anne-babaları ayrı ve kız öğrencilerin 2’sinin (%0. 92), erkek öğrencilerin 1’inin (%0. 45) anne veya babası vefat etmiştir.

Tablo 18’de örneklem grubunun cinsiyet değişkenine göre annelerinin çalışma durumlarının frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir.

Tablo 18. Cinsiyet Değişkenine Göre Anne Mesleği İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Ev Hanımı	168	77.06	177	79.37	345	78.23
Çalışan	50	22.94	46	20.63	96	21.77
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 18'de örneklem grubunun annelerinin çalışma durumlarına göre frekans dağılımı ve yüzdesi verilmiştir. Kız öğrencilerin annelerinin 168'i (%77. 06) erkek öğrencilerin annelerinin 177'si (%79. 37) ev hanımı, kız öğrencilerin annelerinin 50'si (%22. 94) erkek öğrencilerin annelerinin 46'sı (%20. 63) çalışan olarak görünmektedir.

Tablo 19'da örneklem grubunu oluşturan çocuklarının cinsiyet değişkenine göre babalarının çalışma durumlarının frekans dağılımı ve yüzdesi gösterilmiştir.

Tablo 19. Cinsiyet Değişkenine Göre Baba Mesleği İçin Frekans Dağılımı

	Kız		Erkek		Toplam	
	f	%f	f	%f	f	%f
N= 441						
Emekli	22	10.09	23	10.31	45	10.20
Serbest Meslek	50	22.94	43	19.28	93	21.09
Esnaf-Tüccar	32	14.68	41	18.39	73	16.55
Memur	36	16.51	38	17.04	74	16.78
İşçi	78	35.78	78	34.98	156	35.37
Toplam	218	49.43	223	50.57	441	100.00

Tablo 19'da örneklem grubunu oluşturan çocuklarının babalarının çalışma durumlarına göre frekans dağılımı ve yüzdesi gösterilmiştir. Buna göre; kız öğrencilerin babalarının 22'si (%10. 09) erkek öğrencilerin babalarının 23'ü (%10. 31), emekli, kız öğrencilerin babalarının 50'si (%22. 94) erkek öğrencilerin babalarının 43'ü (%19. 28) serbest meslek, kız öğrencilerin babalarının 32'si (%14. 68) erkek öğrencilerin babalarının 41'i (%18. 39) esnaf-tüccar, kız öğrencilerin babalarının 36'sı (%16. 51) erkek öğrencilerin babalarının 38'i (%17. 04) memur, kız öğrencilerin babalarının 78'i (%35. 78) erkek öğrencilerin babalarının 78'i (%34. 98) işçi oldukları görülmüştür.

5.2. K.BIT Güvenirlilik ve Geçerlilik Çalışmalarına Ait Bulgular

5.2.1. Güvenirlilik (Reliability)

Her ölçme aracında vazgeçilemez iki özelliğın olması aranır: Bunlar geçerlik ve güvenirliliktir. Bir ölçme aracı, her şeyden önce ölçülecek özelliğı tam ve doğru olarak ölçmeli, başka bir özellikle karıştırmadan ölçmelidir; ölçेğın bu niteliğine geçerlik denir. Geçerlik, testin kullanılış amacına uygun hizmet etme derecesini belirler. Bir ölçme aracı ölçtüğü özelliğı tutarlı olarak ölçebilmelidir. Aynı şartlar altında tekrarlandığında aynı sonuçları verebilmelidir. Bu ise güvenirlilik olarak adlandırılır (Ergin, 1995: 125-148).

Genel anlamda güvenirlilik, ölçme sonuçlarının (test puanlarını) tesadüfi hatalardan arınık olma derecesi olarak tanımlanmaktadır. (Çepni ve diğeri, 2007: 61).

Güvenirliliğın yüksek olabilmesi, ölçmede izlenen süreçler ile kullanılan ölçütlerin ayrıntılı olarak belirlenebilmesine bağılıdır. Dolaylı ölçmelerin yaygın olarak kullanıldığı sosyal bilimlerde güvenirliliğı yükseltmek için çok sayıda ölçüt kullanılmaya çalışılır, madde veya soru sayısı artırılır. Böylece random hataların birbirini dengelemesiyle güvenirliliğı yüksek sonuçlar alınabilir (Ergin, 1995: 125-148).

Birbirini izleyen ölçümlerde, bireyin grup içindeki yerinde tutarlık aranır. Bu yaklaşımda aynı nesnelere ilgili iki ölçüm arasında korelasyon hesaplanır ve bulunan korelasyon katsayısı, **güvenirlilik katsayısıdır**. Güvenirlilik indeksi, 0, 00 ile +1, 00 arasında değışen pozitif değıerler alır. Güvenirlilik indeksinin +1, 00 olması mükemmel bir güvenirliliğı, dolayısıyla hatasız bir ölçmeyi, 0, 00 olması ile tamamıyla güvenilir olmayan, tümüyle hatalarla dolu bir ölçmeyi ifade eder (Atılğan ve ark, 2007: 101).

Test-Tekrar-Test (devamlılık) özellikler ile ilgili ölçmelerde aranan güvenirlilik, ölçümün devamlılığı açısındandır. Test-Tekrar-Test ölçme aracının uygulanması, belli bir zaman aralığı sonunda aynı gruba aynı ölçme aracı uygulamasının tekrarlanması ile elde edilen iki seri halindeki sonuçlar arasındaki korelasyonun hesaplanması ile elde edilir. Bu işlem "test-tekrar test" yöntemi olarak

da bilinir. Devamlılık katsayısı, ölçme aracının bireyde kalıcı (devamlı) özellikleri ne ölçüde ölçtüğünü belirler (Ergin, 1995: 12).

Eşdeğerlik katsayısı, a) farklı uygulayıcıların aynı zamanda kullandıkları aynı ölçü araçları için uygulamaların eşdeğerliğini b) farklı, fakat benzer ölçme araçlarının (bu aynı değişkeni ölçen iki ayrı ölçek olabileceği gibi aynı ölçeğin iki ayrı formu da olabilir ve paralel test yöntemi olarak da bilinir) aynı gruba aynı zamanda uygulanmasında araçların eşdeğerliğini, c) aynı ölçme aracının farklı iki dildeki iki formunun aynı gruba aynı zamanda uygulanmasında dilsel eşdeğerliği belirtir. Bu uygulamalarda elde edilen puanlar arasındaki korelasyon katsayısı, eşdeğerlik katsayısıdır (Ergin, 1995: 125-148).

Tek uygulamaya dayalı hesaplanan güvenilirlik katsayısı, **içsel tutarlılık katsayısı** olarak da bilinmektedir. İki uygulamaya dayalı güvenilirlik belirleme yöntemleri ise test-tekrar test ve eşdeğer (alternatif, paralel) formlar yöntemleridir. Test-tekrar test yönteminde, aynı test formu, aynı bireylere, aynı koşullarda ancak farklı zamanlarda iki defa uygulanır. Bu yöntem, iki uygulama arasındaki sürede öğrenci grubunun ölçülen becerilerinde bir değişikliğin olmadığı varsayımına dayanır. Bu varsayımın sağlanması için de iki ölçüm arasında geçen sürenin iyi ayarlanması gerekir. Genellikle 3 haftalık bir süre tekrar testin yapılması için yeterli bir süre kabul edilir. Eşdeğer formlar yöntemi ise aynı testi 2. kez uygulamak yerine 2 paralel test formu geliştirilir ve bu formlar sırasıyla uygulanır. Ancak buradaki sıkıntı da 2 formun gerçekte eşdeğer olup olmama sorunudur. Bu nedenle bir testin eşdeğer formunun geliştirilmesi yerine testi yarılama yöntemi ile güvenilirlik hesaplamak daha yerinde bir karar olacaktır (Demircioğlu, 2007: 66-73).

Örnekleme oluşturan 15-16 yaş grubu için Kelimeler Alt testinde yer alan İfade Edici Sözcük Bilgisi testi güvenilirlik çalışmalarında **Cronbach Alfa α** , teknikleri uygulanmıştır. Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı, bir testin içtutarlılığını belirlemek için yaygın olarak kullanılan bir istatistiksel tekniktir. Bu yöntem, bir testin muhtemel tüm iki yarılarının ortalama korelasyonu olarak da yorumlanabilir. Cronbach Alfa Yöntemi sonucu hesaplanan alfa değerinin +1'e yaklaşması, testin kendi içerisinde tutarlılığının arttığını gösterir. Eğer test, doğru yanıtta 1 ve yanlış yanıtta 0 puan vererek iki kategorili puanlanabilen maddelerden oluşmayıp ağırlıklı yada çok kategorili puanlanabilen maddelerden oluşuyorsa KR-20 ile aynı mantık üzerine kurulu ve ona benzer bir yöntem olan Cronbach Alfa Yöntemi kullanılabilir (Atılğan ve diğerleri, 2006: 113; Demircioğlu, 2007: 69).

Bir testin güvenilirliğine ilişkin bilgi edinmek için başvurulan ve en çok bilinen yöntemlerden biri **test-tekrar-testtir**. Aynı testi aynı gruba, farklı zamanlarda tekrarlı olarak uygulamaktır. Bu durumda güvenilirlik katsayısı, aynı bireylerin her iki uygulamadan aldıkları puan dağılımları arasındaki korelasyon katsayısıdır. Bu tip bir güvenilirlik hesaplamada, hata varyansı, her bir bireyin iki testten elde ettiği puanlar arasındaki tesadüfi farklılıkları ifade eder.

Test-tekrar test güvenilirliği ve Kaufman Kısa Zeka Testi'nin (K. BIT) puanlarının tutarlılığı, örneklem grubundan rasgele seçilen 3 çocuk üzerinde incelenmiştir. Seçilen bu 30 çocuğun her birine ortalama 15 gün arayla ikinci kez Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) uygulanmıştır.

5.2.2. Geçerlilik (Validity)

Geçerliğin güvenilirliğe bağlı olmasından dolayı bir ölçme aracının geçerliği, güvenilirliğini garanti ederken yani, ölçme aracının geçerli olması, güvenilir olduğu anlamına gelir (Adnan, 2006: 117).

Bir ölçeğin geçerliği; objektiflik, ayırt edicilik (maddelerin ayırt etme gücü güvenilirlik değil bir geçerlik sorunudur), kapsamlılık, kolay uygulanabilirlik ve puanlanabilirlikten etkilenir (Karasar,1998: 5).

İstatistiksel yaklaşımla belirlenen geçerlik katsayısı, korelasyon katsayısı gibi -1, 00 ile + 1, 00 arasında değerler almaktadırlar. Pratikte hesaplanan geçerlik katsayıları nispeten çok düşüktür. Genellikle 0, 30 ile 0, 50 arasında olmaktadır. Nadiren 0, 60 ve 0, 70 gibi değerler gözlenmektedir. Hangi değerler arasındaki geçerlik katsayılarının kabul edileceği test puanlarının kullanılışı amacına ve testin güvenilirliğine bağlı olarak belirlenir (Çepni ve ark., 2007: 55).

Geçerlik konusu "içerik geçerliği ve "yapı geçerliği" olmak üzere iki başlık altında incelenebilir.

5.2.2.1. İçerik Geçerliği (Content Validity)

Ölçme aracının tanımlanan davranış tepki evrenini yeterince temsil edebilmesidir. Önce ölçülmesi istenen kavram ile ilgili davranışlar evreninin çözümlenmesi yapılarak içerdiği etkenlerin açık olarak saptanması gerekir. Sonra da, her etkenin davranış evrenindeki oranına göre ölçme aracında temsil edilip

edilmediğine bakılır. İçerik geçerliği ölçülen konudaki tüm boyutlardaki olası tüm maddelerden oluşan tepki (soru, madde) evrenini, ölçeğin (sınırlı sayıda madde içermesi nedeniyle bu evrenden bir örnekleme niteliğindedir) temsil etme gücüdür. Temsil ediciliği sağlamak için her alt boyutu içeren maddeler ölçekte yer almalıdır ve tepki evrenindeki oranı veya önem ağırlığı ölçeğe de yansımalıdır (Ergin, 1995: 128)

5.2.2.2. Yapı Geçerliği (Construct Validity)

Soyut kavramlara yönelik ölçmelerde önce ölçülen kavramı tanımlayan kuramlardan biri tercih edilir. Böylece ölçülmek istenen kavramın yapısı belirlenir. Bu kuramsal yapıya göre gözlenebilir değişkenler ortaya konur. Son olarak bu gözlenebilir değişkenleri ifadelendirilen maddeler yazılarak ölçek hazırlanır. Ölçek geliştirildiğinde maddelerin hangi faktörleri temsilen yazıldığını araştırmacı bilmektedir. Yani teorik yapıya bağlı ölçek yapısı belirlidir (Ergin, 1995: 128-135).

Yapı geçerliği belirlenirken birçok yönteme başvurulabilir. Bu yöntemlerden elde edilen sonuçlar, ölçme aracının ya da testin ölçmek istediği yapıyı ne derece yansıttığına ilişkin kanıt olarak kullanılabilir (Çepni ve ark., 2007: 55).

5.2.3. K.BIT Güvenirlilik Çalışmalarına Ait Bulgular

5.2.3.1. K.BIT Alt testlerin Madde Analizine İlişkin Bulgular

Ölçek geliştirmede kullanılan istatistik teknikler:

- Madde Analizleri (Madde Toplam, Madde Kalan Korelasyonu),
- İchtutarlık Güvenirlilik Katsayısı (Cronbach Alfa),
- Ayırt etme Gücü (t Testi),
- Test-Tekrar-Test / Devamlılık Katsayısı (Pearson Korelasyon Katsayısı),
- Eşdeğerlik Katsayısı / Kriter Geçerliliği (Pearson Korelasyon Katsayısı),

Tablo 20’de K. BIT Değişkeni için Madde Analizleri Sonuçları verilmiştir.

Tablo 20. K.BIT Değişkeni İçin Madde Analizi Sonuçları

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	P	r	Sd	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi	0.70	439	p<.01	0.47	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar	0.76	439	p<.01	0.42	439	p<.01
K.BIT-Matrisler	0.80	439	p<.01	0.40	439	p<.01

Kaufman Kısa Zeka Test’i (K. BIT) değişkeni için madde analiz işlemleri sonucunda her üç boyut ta (İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar ve Matrisler), ölçeğin bütünüyle ilişkili olduğu göstermektedir. Boyutların içtutarlığı vardır. Bu bulgular Kaufman Kısa Zeka Testi’nin (K. BIT) güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

Tablo 21. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni İçin Madde Analizi Sonuçları

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	p	r	Sd	p
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 1	00	439	*	0/0	439	*
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 2	0/0	439	*	0/0	439	*
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 3	0.02	439	-	0.01	439	-
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 4	0.12	439	-	0.10	439	-
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 5	0.10	439	-	0.08	439	-
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 6	0/0	439	*	0/0	439	*
K.BIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi 7	0.02	439	-	0.01	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 8	0.06	439	-	0.05	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 9	0.12	439	-	0.11	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 10	0.11	439	-	0.08	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 11	0/0	439	*	0/0	439	*
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 12	0.25	439	p<.05	0.21	439	p<.05

Tablo 21. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni İçin Madde Analizi
Sonuçları (Devam)

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	p	r	Sd	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 13	0.23	439	p<.05	0.17	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 14	0.27	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 15	0.10	439	-	0.05	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 16	0.22	439	p<.05	0.19	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 17	0.12	439	-	0.09	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 18	0.25	439	p<.05	0.15	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 19	0.27	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 20	0.06	439	-	0.03	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 21	0.28	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 22	0.09	439	-	0.03	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 23	0.12	439	-	0.08	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 24	0.17	439	-	0.07	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 25	0.33	439	p<.01	0.30	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 26	0.33	439	p<.01	0.20	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 27	0.36	439	p<.01	0.23	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 28	0.37	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 29	0.26	439	p<.01	0.13	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 30	0.40	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 31	0.29	439	p<.01	0.23	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 32	0.29	439	p<.01	0.22	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 33	0.28	439	p<.01	0.18	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 34	0.39	439	p<.01	0.27	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 35	0.35	439	p<.01	0.28	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 36	0.16	439	-	0.09	439	-

Tablo 21. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Değişkeni İçin Madde Analizi
Sonuçları (Devam)

K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 37	0.37	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 38	0.19	439	-	0.06	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 39	0.43	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 40	0.27	439	p<.01	0.18	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 41	0.49	439	p<.01	0.40	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 42	0.40	439	p<.01	0.30	439	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 43	0.26	439	p<.01	0.20	439	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 44	0.22	439	p<.05	0.15	439	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 45	0.19	439	-	0.14	439	-

0/0, x/0, 0/x : hesaplanamaz

Ölçeğin orijinal El Kitabı'nda (Manuel) İfade Edici Sözcük Bilgisi Kısmında 15-16 yaş için aslında 13-90 yaş için 31. maddeden başlanması önerilmektedir. Fakat, bu araştırma ilk kez uygulanmasından dolayı testin bütün maddeleri baştan uygulanmıştır. Bu nedenle Sözcük İfade Edici Kısmındaki bazı sorular 15-16 yaş düzeyi için oldukça kolay gelmesinden dolayı bütünlüğü ile doğru cevaplandırılmıştır. O nedenle madde hesaplamaları yapılmamıştır. Tablo 21'de daha geniş bilgi verilmiştir.

Tablo 21'de Kaufman Kısa Zeka Test'in (K. BIT), İfade Edici Sözcük Bilgisi Kısmını oluşturan 45 maddenin madde analiz işlemi yapılarak 15-16 yaş grubu için maddelerin içtutarlığı hesaplanmıştır. Tablo 20'den görüldüğü gibi 1, 2, 6, 11. maddelerde değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) hesaplama yapılamamıştır. 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 15., 17., 20., 22., 23., 24., 36., 38, ve 45. maddelerin boyutla içtutarlığı yoktur. Diğer maddeler boyutla içtutarlık göstermektedir.

Tablo 22. K.BIT Tanımlar Değişkeni İçin Madde Analizi Sonuçları

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	p	r	Sd	p
K.BIT-Tanımlar 1	0.14	439	-	0.13	439	-
K.BIT-Tanımlar 2	0.18	439	-	0.17	439	-
K.BIT-Tanımlar 3	0.19	439	-	0.11	439	-
K.BIT-Tanımlar 4	0.18	439	-	0.16	439	-
K.BIT-Tanımlar 5	0.25	439	p<.05	0.22	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 6	0.26	439	p<.01	0.22	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 7	0.19	439	-	0.15	439	-
K.BIT-Tanımlar 8	0.29	439	p<.01	0.23	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 9	0.43	439	p<.01	0.38	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 10	0.24	439	p<.05	0.21	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 11	0.35	439	p<.01	0.30	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 12	0.31	439	p<.01	0.26	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 13	0.39	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 14	0.40	439	p<.01	0.31	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 15	0.47	439	p<.01	0.42	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 16	0.44	439	p<.01	0.40	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 17	0.50	439	p<.01	0.43	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 18	0.31	439	p<.01	0.28	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 19	0.32	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 20	0.43	439	p<.01	0.36	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 21	0.33	439	p<.01	0.29	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 22	0.32	439	p<.01	0.26	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 23	0.06	439	-	0.03	439	-
K.BIT-Tanımlar 24	0.32	439	p<.01	0.25	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 25	0.62	439	p<.01	0.57	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 26	0.42	439	p<.01	0.36	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 27	0.39	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 28	0.23	439	p<.05	0.15	439	-
K.BIT-Tanımlar 29	0.41	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 30	0.25	439	p<.05	0.16	439	-
K.BIT-Tanımlar 31	0.20	439	p<.05	0.17	439	-
K.BIT-Tanımlar 32	0.41	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 33	0.42	439	p<.01	0.36	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 34	0.43	439	p<.01	0.36	439	p<.01
K.BIT-Tanımlar 35	0.10	439	-	0.06	439	-
K.BIT-Tanımlar 36	0.29	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-Tanımlar 37	0.18	439	-	0.14	439	-

0/0, x/0, 0/x : hesaplanamaz

İfade Edici Sözcük Bilgisi Kısımında olduğu gibi Tanımlar Kısımında da 15-16 yaş grubu için belli itemlerden başlanması gerekiyor. Ölçeğin orijinal El Kitabı'nda 15-16 yaşlar için Tanımlar Kısımından 6. itemden başlanması gerekiyor. Fakat, bu araştırma ilk kez uygulandığı için testin bütün maddeleri baştan uygulanmıştır.

Tablo 22’de 1., 2., 3., 4. 7., 23., 35. ve 37. maddelerin boyutla içtutarlığı yoktur. Diğer maddeler boyutla içtutarlık göstermektedir.

Tablo 23. K.BIT Matrisler Değişkeni İçin Madde Analizi Sonuçları

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	p	r	Sd	p
K.BIT-Matrisler 1	0/0	439	*	0/0	439	*
K.BIT-Matrisler 2	0.23	439	p<.05	0.22	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 3	0.18	439	-	0.16	439	-
K.BIT-Matrisler 4	0.19	439	-	0.17	439	-
K.BIT-Matrisler 5	0.17	439	-	0.15	439	-
K.BIT-Matrisler 6	0.20	439	p<.05	0.18	439	-
K.BIT-Matrisler 7	0.35	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 8	0.14	439	-	0.11	439	-
K.BIT-Matrisler 9	0.15	439	-	0.12	439	-
K.BIT-Matrisler 10	0.36	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 11	0.32	439	p<.01	0.29	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 12	0.34	439	p<.01	0.31	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 13	0.34	439	p<.01	0.30	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 14	0.31	439	p<.01	0.28	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 15	0.31	439	p<.01	0.28	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 16	0.28	439	p<.01	0.24	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 17	0.37	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 18	0.31	439	p<.01	0.27	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 19	0.30	439	p<.01	0.27	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 20	0.25	439	p<.05	0.21	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 21	0.25	439	p<.05	0.21	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 22	0.36	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 23	0.36	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 24	0.37	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 25	0.27	439	p<.01	0.21	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 26	0.37	439	p<.01	0.31	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 27	0.38	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 28	0.32	439	p<.01	0.26	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 29	0.31	439	p<.01	0.25	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 30	0.40	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 31	0.40	439	p<.01	0.35	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 32	0.35	439	p<.01	0.30	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 33	0.37	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 34	0.39	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 35	0.40	439	p<.01	0.35	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 36	0.38	439	p<.01	0.31	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 37	0.39	439	p<.01	0.32	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 38	0.33	439	p<.01	0.26	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 39	0.41	439	p<.01	0.34	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 40	0.18	439	-	0.10	439	-
K.BIT-Matrisler 41	0.14	439	-	0.08	439	-
K.BIT-Matrisler 42	0.29	439	p<.01	0.22	439	p<.05
K.BIT-Matrisler 43	0.40	439	p<.01	0.33	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 44	0.34	439	p<.01	0.27	439	p<.01
K.BIT-Matrisler 45	0.05	439	-	0.00	439	-

Tablo 23. K.BIT Matrisler Değişkeni İçin Madde Analizi Sonuçları
(Devam)

	Madde Toplam Korelasyonu			Madde Kalan Korelasyonu		
	r	Sd	p	r	Sd	p
K.BIT-Matrisler 46	0.17	439	-	0.12	439	-
K.BIT-Matrisler 47	0.14	439	-	0.09	439	-
K.BIT-Matrisler 48	0.08	439	-	0.04	439	-

0/0, x/0, 0/x : hesaplanamaz

Matrisler Kısmı da, İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Tanımlar'da olduğu gibi 15-16 yaş grubu için belli itemlerden başlanması gerekiyor. Matrisler kısmı için 15-16 yaş grubu bireylere 10. itemden başlanması gerekiyor. Fakat, ilk kez uygulandığı için Matrisler Kısmı da 15-16 yaş bireylere 1. itemden başlanılmıştır.

Tablo 23'de 1. maddede değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) hesaplama yapılamamıştır. 3., 4., 5., 8., 9., 40., 41., 45. -48. maddelerin boyutla içtutarlığı yoktur. Diğer maddeler boyutla içtutarlık göstermektedir.

Tablo 24. K.BIT için Cronbach Alpha Katsayıları

Cronbach Alpha Katsayısı	α	n	k
K.BIT	0.60	441	3
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi	0.79	441	45
K.BIT-Tanımlar	0.87	441	37
K.BIT-Matrisler	0.89	441	48

Tablo 24'de K. BIT testi ve alt testlerinin madde tutarlılığının göstergesi olan Cronbach Alfa Katsayıları (α) verilmiştir. Tüm testin katsayısı $\alpha=0.60$ 'dır. En yüksek değer $\alpha=0.89$ 'la Matrisler'de, en düşük değer $\alpha=0.79$ 'la İfade Edici Sözcük Bilgisi alt testinde tespit edilmiştir.

Tablo 25. K.BIT İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	P
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi	40.13	1.75	111	33.79	4.53	110	219	13.74	p<.01
K.BIT-Tanımlar	27.22	2.62	111	16.23	4.79	110	219	21.20	p<.01
K.BIT-Matrisler	40.05	2.48	111	28.63	7.48	110	219	15.28	p<.01

Tablo 25’de Her üç boyut’ta öğrencileri zeka düzeylerine göre ayırt etme (t) gücüne sahiptir. Boyutların ayırt ediciliği vardır. En yüksek ayırt etme gücü (t) Tanımlar alt testinde t=21. 20 olduğu tespit edilmiştir. En düşük ayırt etme gücü ise Matrisler’de t=15. 28 olarak görülmektedir.

Tablo 26. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 1	1.00	0.00	111	1.00	0.00	110	219	x/0	*
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 2	1.00	0.00	111	1.00	0.00	110	219	x/0	*
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 3	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 4	1.00	0.00	111	0.98	0.13	110	219	1.43	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 5	1.00	0.00	111	0.98	0.13	110	219	1.43	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 6	1.00	0.00	111	1.00	0.00	110	219	x/0	*
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 7	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 8	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-

Tablo 26. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Ayırt Etme Gücü
Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 9	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 10	1.00	0.00	111	0.97	0.16	110	219	1.76	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 11	1.00	0.00	111	1.00	0.00	110	219	x/0	*
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 12	1.00	0.00	111	0.94	0.24	110	219	2.73	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 13	0.99	0.10	111	0.87	0.33	110	219	3.58	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 14	1.00	0.00	111	0.96	0.19	110	219	2.04	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 15	0.95	0.23	111	0.94	0.24	110	219	0.30	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 16	1.00	0.00	111	0.94	0.24	110	219	2.73	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 17	0.99	0.10	111	0.96	0.19	110	219	1.37	-
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 18	0.96	0.21	111	0.69	0.46	110	219	5.46	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 19	1.00	0.00	111	0.93	0.26	110	219	2.94	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 20	1.00	0.00	111	0.96	0.19	110	219	2.04	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 21	1.00	0.00	111	0.92	0.28	110	219	3.13	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 22	0.99	0.10	111	0.93	0.26	110	219	2.42	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 23	1.00	0.00	111	0.95	0.21	110	219	2.29	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 24	0.24	0.43	111	0.07	0.26	110	219	3.55	p<.01

Tablo 26. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Ayırt Etme Gücü
Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 25	0.99	0.10	111	0.94	0.24	110	219	2.19	p<.05
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 26	0.82	0.39	111	0.43	0.50	110	219	6.56	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 27	0.79	0.41	111	0.23	0.42	110	219	10.15	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 28	1.00	0.00	111	0.91	0.29	110	219	3.32	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 29	0.77	0.42	111	0.51	0.50	110	219	4.10	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 30	1.00	0.00	111	0.81	0.40	110	219	5.09	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 31	0.99	0.10	111	0.85	0.35	110	219	3.92	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 32	0.99	0.10	111	0.77	0.42	110	219	5.33	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 33	0.96	0.19	111	0.67	0.47	110	219	6.05	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 34	0.78	0.42	111	0.15	0.36	110	219	11.74	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 35	1.00	0.00	111	0.71	0.46	110	219	6.72	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 36	0.99	0.10	111	0.85	0.35	110	219	3.92	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 37	1.00	0.00	111	0.84	0.36	110	219	4.48	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 38	0.75	0.44	111	0.45	0.50	110	219	4.64	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 39	0.89	0.31	111	0.34	0.48	110	219	10.08	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 40	0.31	0.47	111	0.01	0.10	110	219	6.74	p<.01

Tablo 26. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 41	0.97	0.16	111	0.54	0.50	110	219	8.56	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 42	0.96	0.21	111	0.45	0.50	110	219	9.72	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 43	1.00	0.00	111	0.86	0.34	110	219	4.17	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 44	0.97	0.16	111	0.81	0.40	110	219	4.04	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 45	0.13	0.33	111	0.01	0.10	110	219	3.54	p<.01

0/0, x/0, 0/x : hesaplanamaz

Tablo 26'de 1., 2., 6. ve 11. maddelerde değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır. 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 15., 17., sorular K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir. Diğer maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Tablo 27. K.BIT Tanımlar İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-Tanımlar 1	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-
K.BIT-Tanımlar 2	1.00	0.00	111	0.97	0.16	110	219	1.76	-
K.BIT-Tanımlar 3	0.83	0.38	111	0.64	0.48	110	219	3.30	p<.01
K.BIT-Tanımlar 4	0.99	0.10	111	0.97	0.16	110	219	1.02	-
K.BIT-Tanımlar 5	0.99	0.10	111	0.93	0.26	110	219	2.42	p<.05
K.BIT-Tanımlar 6	0.98	0.13	111	0.82	0.39	110	219	4.21	p<.01
K.BIT-Tanımlar 7	0.99	0.10	111	0.88	0.32	110	219	3.40	p<.01
K.BIT-Tanımlar 8	0.96	0.19	111	0.70	0.46	110	219	5.59	p<.01
K.BIT-Tanımlar 9	0.99	0.10	111	0.53	0.50	110	219	9.57	p<.01
K.BIT-Tanımlar 10	1.00	0.00	111	0.93	0.26	110	219	2.94	p<.01
K.BIT-Tanımlar 11	1.00	0.00	111	0.77	0.42	110	219	5.69	p<.01
K.BIT-Tanımlar 12	1.00	0.00	111	0.72	0.45	110	219	6.57	p<.01
K.BIT-Tanımlar 13	0.90	0.30	111	0.40	0.49	110	219	9.14	p<.01

Tablo 27. K.BIT Tanımlar İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi
Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-Tanımlar 14	0.80	0.40	111	0.24	0.43	110	219	9.93	p<.01
K.BIT-Tanımlar 15	1.00	0.00	111	0.63	0.49	110	219	8.08	p<.01
K.BIT-Tanımlar 16	1.00	0.00	111	0.71	0.46	110	219	6.72	p<.01
K.BIT-Tanımlar 17	0.98	0.13	111	0.44	0.50	110	219	11.14	p<.01
K.BIT-Tanımlar 18	0.99	0.10	111	0.85	0.35	110	219	3.92	p<.01
K.BIT-Tanımlar 19	0.86	0.35	111	0.44	0.50	110	219	7.23	p<.01
K.BIT-Tanımlar 20	0.87	0.34	111	0.34	0.48	110	219	9.29	p<.01
K.BIT-Tanımlar 21	0.99	0.10	111	0.80	0.40	110	219	4.87	p<.01
K.BIT-Tanımlar 22	0.26	0.44	111	0.02	0.13	110	219	5.53	p<.01
K.BIT-Tanımlar 23	0.04	0.19	111	0.01	0.10	110	219	1.35	-
K.BIT-Tanımlar 24	0.35	0.48	111	0.05	0.23	110	219	5.87	p<.01
K.BIT-Tanımlar 25	0.89	0.31	111	0.08	0.28	110	219	20.46	p<.01
K.BIT-Tanımlar 26	0.99	0.10	111	0.56	0.50	110	219	8.88	p<.01
K.BIT-Tanımlar 27	0.95	0.23	111	0.48	0.50	110	219	8.87	p<.01
K.BIT-Tanımlar 28	0.50	0.50	111	0.21	0.41	110	219	4.79	p<.01
K.BIT-Tanımlar 29	0.95	0.23	111	0.47	0.50	110	219	9.05	p<.01
K.BIT-Tanımlar 30	0.63	0.49	111	0.34	0.48	110	219	4.56	p<.01
K.BIT-Tanımlar 31	0.09	0.29	111	0.00	0.00	110	219	3.29	p<.01
K.BIT-Tanımlar 32	0.84	0.37	111	0.25	0.44	110	219	10.70	p<.01
K.BIT-Tanımlar 33	0.51	0.50	111	0.05	0.23	110	219	8.73	p<.01
K.BIT-Tanımlar 34	0.90	0.30	111	0.31	0.46	110	219	11.26	p<.01
K.BIT-Tanımlar 35	0.06	0.24	111	0.04	0.19	110	219	0.91	-
K.BIT-Tanımlar 36	0.23	0.42	111	0.03	0.16	110	219	4.77	p<.01
K.BIT-Tanımlar 37	0.13	0.34	111	0.04	0.19	110	219	2.65	p<.01

Tablo 27’de 1., 2., 4., 23., 35. maddeler K. BIT Tanımlar boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir. Diğer maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Tablo 28. K.BIT Matrisler İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi
Sonuçları

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-Matrisler 1	1.00	0.00	111	1.00	0.00	110	219	x/0	*
K.BIT-Matrisler 2	1.00	0.00	111	0.99	0.10	110	219	1.00	-
K.BIT-Matrisler 3	1.00	0.00	111	0.97	0.16	110	219	1.76	-
K.BIT-Matrisler 4	1.00	0.00	111	0.94	0.24	110	219	2.73	p<.01
K.BIT Matrisler 5	1.00	0.00	111	0.96	0.19	110	219	2.04	p<.05
K.BIT-Matrisler 6	1.00	0.00	111	0.94	0.23	110	219	2.52	p<.05
K.BIT-Matrisler 7	1.00	0.00	111	0.94	0.23	110	219	2.52	p<.05
K.BIT-Matrisler 8	0.99	0.10	111	0.95	0.21	110	219	1.67	-
K.BIT-Matrisler 9	0.97	0.16	111	0.90	0.30	110	219	2.24	p<.05

Tablo 28. K.BIT Matrisler İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi
Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-Matrisler 10	1.00	0.00	111	0.77	0.42	110	219	5.69	p<.01
K.BIT-Matrisler 11	1.00	0.00	111	0.89	0.31	110	219	3.67	p<.01
K.BIT-Matrisler 12	0.98	0.13	111	0.86	0.34	110	219	3.37	p<.01
K.BIT-Matrisler 13	1.00	0.00	111	0.88	0.32	110	219	3.84	p<.01
K.BIT-Matrisler 14	0.99	0.10	111	0.84	0.37	110	219	4.25	p<.01
K.BIT-Matrisler 15	0.98	0.13	111	0.90	0.30	110	219	2.62	p<.01
K.BIT-Matrisler 16	0.93	0.26	111	0.77	0.42	110	219	3.30	p<.01
K.BIT-Matrisler 17	1.00	0.00	111	0.82	0.39	110	219	4.94	p<.01
K.BIT-Matrisler 18	1.00	0.00	111	0.84	0.37	110	219	4.64	p<.01
K.BIT-Matrisler 19	0.99	0.10	111	0.89	0.31	110	219	3.22	p<.01
K.BIT-Matrisler 20	0.99	0.10	111	0.85	0.35	110	219	3.92	p<.01
K.BIT-Matrisler 21	0.98	0.13	111	0.87	0.33	110	219	3.19	p<.01
K.BIT-Matrisler 22	0.99	0.10	111	0.77	0.42	110	219	5.33	p<.01
K.BIT-Matrisler 23	1.00	0.00	111	0.86	0.34	110	219	4.17	p<.01
K.BIT-Matrisler 24	1.00	0.00	111	0.76	0.43	110	219	5.83	p<.01
K.BIT-Matrisler 25	0.94	0.24	111	0.60	0.49	110	219	6.46	p<.01
K.BIT-Matrisler 26	0.96	0.19	111	0.60	0.49	110	219	7.28	p<.01
K.BIT-Matrisler 27	0.98	0.13	111	0.66	0.48	110	219	6.80	p<.01
K.BIT-Matrisler 28	0.93	0.26	111	0.60	0.49	110	219	6.20	p<.01
K.BIT-Matrisler 29	0.84	0.37	111	0.43	0.50	110	219	6.97	p<.01
K.BIT-Matrisler 30	0.93	0.26	111	0.51	0.50	110	219	7.80	p<.01
K.BIT-Matrisler 31	0.98	0.13	111	0.59	0.49	110	219	8.05	p<.01
K.BIT-Matrisler 32	0.95	0.23	111	0.62	0.49	110	219	6.41	p<.01
K.BIT-Matrisler 33	0.95	0.23	111	0.55	0.50	110	219	7.51	p<.01
K.BIT-Matrisler 34	0.98	0.13	111	0.54	0.50	110	219	9.05	p<.01

Tablo 28. K.BIT Matrisler İçin Ayırt Etme Gücü Bağımsız Grup t Testi
Sonuçları (Devam)

	Üst çeyreklik			Alt çeyreklik			Karşılaştırma		
	μ	s	n	μ	s	n	Sd	t	p
K.BIT-Matrisler 35	0.99	0.10	111	0.61	0.49	110	219	8.06	p<.01
K.BIT-Matrisler 36	0.88	0.32	111	0.38	0.49	110	219	9.01	p<.01
K.BIT-Matrisler 37	0.88	0.32	111	0.33	0.47	110	219	10.23	p<.01
K.BIT-Matrisler 38	0.80	0.40	111	0.24	0.43	110	219	10.16	p<.01
K.BIT-Matrisler 39	0.82	0.39	111	0.19	0.40	110	219	11.97	p<.01
K.BIT-Matrisler 40	0.47	0.50	111	0.23	0.42	110	219	3.87	p<.01
K.BIT-Matrisler 41	0.37	0.49	111	0.14	0.35	110	219	3.92	p<.01
K.BIT-Matrisler 42	0.71	0.46	111	0.19	0.40	110	219	9.09	p<.01
K.BIT-Matrisler 43	0.76	0.43	111	0.14	0.35	110	219	11.51	p<.01
K.BIT-Matrisler 44	0.66	0.48	111	0.15	0.36	110	219	8.82	p<.01
K.BIT-Matrisler 45	0.26	0.44	111	0.12	0.32	110	219	2.74	p<.01
K.BIT-Matrisler 46	0.26	0.44	111	0.09	0.29	110	219	3.39	p<.01
K.BIT-Matrisler 47	0.30	0.46	111	0.12	0.32	110	219	3.35	p<.01
K.BIT-Matrisler 48	0.11	0.31	111	0.05	0.23	110	219	1.46	-

0/0, x/0, 0/x : hesaplanamaz

Tablo 28'de 1. maddede değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır. 2., 3., 8., 48. maddeler K. BIT Matrisler boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir. Diğer maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Test-Tekrar-Test Kaufman Kısa Zeka Test'i (K.BIT) uygulamaları tüm boyutları itibariyle Tablo 29'da hesaplanmıştır.

Tablo 29. K.BIT Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları

	r	sd	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi	0.96	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar	0.88	28	p<.01
K.BIT-Sözel	0.94	28	p<.01
K.BIT-Matrisler	0.93	28	p<.01
K.BIT-IQ	0.96	28	p<.01
K.BIT-Toplam	0.95	28	p<.01

Tablo 29'da tüm boyutları itibariyle K. BIT öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedir, test-tekrar-test arasında ilişki vardır. Test-tekrar-test güvenilirliği için 30 denekten oluşan bir örneklem 20 gün arayla ikinci K. BIT uygulaması yapılmıştır. Test-Tekrar-Test'le en yüksek tutarlılık İfade Edici Sözcük Bilgisi'nde ($r=0.96$), en düşük tutarlılık ise Tanımlar'da ($r=0.88$) olarak tespit edilmiştir. K. BIT Toplam da ise ($r=0.95$) 'dır. K. BIT Testi'nin tutarlı bir test olduğu söylenebilir. Bu sonuçlar testin kararlılık güvenilirliğine sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 30. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları

	r	sd	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 1	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 2	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 3	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 4	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 5	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 6	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 7	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 8	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 9	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 10	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 11	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 12	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 13	0.70	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 14	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 15	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 16	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 17	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 18	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 19	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 20	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 21	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 22	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 23	0/0	28	

Tablo 30. K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları (Devam)

	r	sd	p
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 24	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 25	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 26	0.78	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 27	0.84	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 28	0.70	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 29	0.81	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 30	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 31	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 32	0.78	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 33	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 34	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 35	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 36	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 37	0/0	28	
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 38	0.86	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 39	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 40	0.83	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 41	0.67	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 42	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 43	1.00	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 44	0.56	28	p<.01
K.BIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi 45	0/0	28	

0/0 : hesaplanamaz

Tablo 30'da 1. -4., 6. -12., 14., 15., 19. -21., 23., 25., 37., ve 45. maddelerde test-tekrar-test'le değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır. Hesaplama yapılabilen diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır, bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedirler.

Tablo 31. K.BIT Tanımlar Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları

	r	sd	p
K.BIT-Tanımlar 1	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 2	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 3	0.53	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 4	1.00	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 5	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 6	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 7	0.70	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 8	0.70	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 9	1.00	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 10	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 11	1.00	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 12	0.36	28	-

Tablo 31. K.BIT Tanımlar Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları
(Devam)

	r	Sd	p
K.BIT-Tanımlar 13	0.87	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 14	0.79	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 15	0.52	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 16	0.80	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 17	0.74	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 18	0.56	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 19	0.86	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 20	1.00	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 21	0.74	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 22	1.00	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 23	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 24	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 25	0.72	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 26	0.66	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 27	0.93	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 28	0.76	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 29	0.63	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 30	0.78	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 31	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 32	0.69	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 33	0.68	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 34	0.63	28	p<.01
K.BIT-Tanımlar 35	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 36	0/0	28	
K.BIT-Tanımlar 37	0/0	28	

0/0 : hesaplanamaz

Tablo 31’de 1., 2. 5., 6., 10., 23., 24., 31., 35. -37. maddelerde test-tekrar-test’le değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır. Hesaplama yapılabilen maddelerden 12. maddede devamlılık katsayısı manidar değildir, diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır, bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedirler.

Tablo 32. K.BIT Matrisler Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları

	r	Sd	P
K.BIT-Matrisler 1	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 2	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 3	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 4	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 5	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 6	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 7	0/0	28	

Tablo 32. K.BIT Matrisler Test-Tekrar-Test Korelasyon Katsayıları
(Devam)

	r	Sd	P
K.BIT-Matrisler 8	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 9	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 10	0.56	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 11	0.80	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 12	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 13	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 14	0.70	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 15	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 16	0.74	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 17	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 18	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 19	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 20	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 21	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 22	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 23	0.70	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 24	0/0	28	
K.BIT-Matrisler 25	0.83	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 26	0.56	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 27	0.74	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 28	0.74	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 29	0.86	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 30	0.74	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 31	0.91	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 32	0.93	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 33	0.83	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 34	0.89	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 35	0.91	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 36	0.85	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 37	0.87	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 38	0.93	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 39	0.69	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 40	0.83	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 41	0.67	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 42	0.71	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 43	0.74	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 44	0.89	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 45	0.46	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 46	0.70	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 47	1.00	28	p<.01
K.BIT-Matrisler 48	0.74	28	p<.01

0/0 : hesaplanamaz

Tablo 32'de 1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., -8., 9., 13., 20., 21., 24., maddelerde test-tekrar-test'le değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır. Hesaplama

yapılabilen diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır, bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedirler.

Yapılan madde analizleri (Tablo 20-28) ve Test-Tekrar-Test (Tablo 29-32) sonucunda belirtilen maddelerin çok kolay gelmesi bazılarının ise çok zor gelmesi nedeniyle ölçmenin temel amacı olan farkları yakalamak fonksiyonunu yerine getiremediği anlaşılmaktadır. Ayrıca boyutlar içinde maddelerin kolaydan zora doğru sıralamasının yeterince uygun olmadığı görülmektedir. Bu noktalardan söz konusu maddelerin kelimelerinin ve/veya resimlerinin yeni bir çalışmayla değiştirilmesi daha uygundur.

5.2.4. K.BIT Geçerlilik Analizleri

5.2.4.1. K.BIT ve WISC-R İlişkileri

Eşdeğerlik uygulaması için WISC-R ile K. BIT aynı öğrencilere birlikte uygulanmıştır, korelasyon hesaplanmıştır. Tablo 33'de K. BIT ve WISC-R ilişkileri Pearson Korelasyon Matrisi ile hesaplanmıştır.

Tablo 33. WISC-R Değişkeni İle K.BIT İçin Pearson Korelasyon Matrisi

		WISC-R	WISC-R	WISC-R
		Sözel ZB	Performans ZB	Toplam ZB
KBIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi	r	0.49	0.49	0.39
	p	p<.01	p<.01	p<.05
	sd	28	28	28
KBIT-Tanımlar	r	0.39	0.43	0.36
	p	p<.05	p<.05	p<.05
	sd	28	28	28
KBIT-Sözel	r	0.47	0.50	0.40
	p	p<.01	p<.01	p<.05
	sd	28	28	28
KBIT-Matrisler	r	0.37	0.39	0.32
	p	p<.05	p<.05	-
	sd	28	28	28
KBIT-IQ	r	0.48	0.50	0.40
	p	p<.01	p<.01	P<.05
	sd	28	28	28
KBIT-Toplam	r	0.51	0.54	0.47
	p	p<.01	p<.01	P<.01
	sd	28	28	28

Her iki ölçek arasında tüm boyutlarda ilişki vardır. Elde edilen bulgulara göre, WISC-R Sözel ZB; K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi ($r=0.49$, $p<.01$) puanları, K. BIT Tanımlar ($r=0.39$, $p<.05$) puanları, K. BIT Sözel ($r=0.47$, $p<.01$) puanları, K. BIT Matrisler ($r=0.37$, $p<.05$) puanları, K. BIT IQ ($r=0.48$, $p<.01$) puanları ve K. BIT Toplam ($r=0.51$, $p<.01$) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır.

WISC-R Performans ZB; K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi ($r=0.49$, $p<.01$) puanları, K. BIT Tanımlar ($r=0.43$, $p<.05$) puanları, K. BIT Sözel ($r=0.50$, $p<.01$) puanları, K. BIT Matrisler ($r=0.39$, $p<.05$) puanları, K. BIT IQ ($r=0.50$, $p<.01$) puanları ve K. BIT Toplam ($r=0.54$, $p<.01$) puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif ilişkiler göstermektedir.

WISC-R Toplam ZB; K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi ($r=0.39$, $p<.05$) puanları, K. BIT Tanımlar ($r=0.36$, $p<.05$) puanları, K. BIT Sözel ($r=0.40$, $p<.05$) puanları, K. BIT Matrisler ($r=0.32$, $-$) puanları, K. BIT IQ ($r=0.40$, $p<.05$) puanları ve K. BIT Toplam ($r=0.47$, $p<.01$) puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı ve pozitif ilişkiler saptanmıştır.

5.2.5. Norm Çalışması

Testin orijinaline uygun olarak yaş dilimleri için farklı norm çalışması yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 34 - 37'de verilmiştir.

Tablo 34. Alt test Standart Puanları
15-0 Yaş - 15-5 Yaş

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
1	0	1	9
2	0	2	12
3	0	3	15
4	0	4	17
5	0	5	20
6	0	6	23
7	0	7	25
8	2	8	28
9	4	9	31
10	6	10	33
11	8	11	36
12	10	12	39

Tablo 34. Alt test Standart Puanları
15-0 Yaş - 15-5 Yaş (Devam)

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
13	12	13	41
14	14	14	44
15	16	15	47
16	18	16	49
17	19	17	52
18	21	18	55
19	23	19	57
20	25	20	60
21	27	21	63
22	29	22	65
23	31	23	68
24	33	24	71
25	35	25	73
26	37	26	76
27	39	27	79
28	41	28	81
29	42	29	84
30	44	30	87
31	46	31	89
32	48	32	92
33	50	33	95
34	52	34	97
35	54	35	100
36	56	36	103
37	58	37	105
38	60	38	108
39	62	39	111
40	64	40	113
41	65	41	116
42	67	42	119
43	69	43	121
44	71	44	124
45	73	45	127
46	75	46	129
47	77	47	132
48	79	48	135
49	81		
50	83		
51	85		
52	87		
53	89		
54	90		
55	92		

Tablo 34. Alt test Standart Puanları
15-0 Yaş - 15-5 Yaş (Devam)

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
56	94		
57	96		
58	98		
59	100		
60	102		
61	104		
62	106		
63	108		
64	110		
65	112		
66	113		
67	115		
68	117		
69	119		
70	121		
71	123		
72	125		
73	127		
74	129		
75	131		
76	133		
77	135		
78	136		
79	138		
80	140		
81	142		
82	144		

Tablo 35. Alt test Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
1	0	1	16
2	0	2	18
3	0	3	21
4	0	4	23
5	0	5	26
6	0	6	28
7	0	7	31
8	0	8	33

Tablo 35. Alt test Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş (Devam)

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
9	0	9	35
10	0	10	38
11	0	11	40
12	0	12	43
13	0	13	45
14	0	14	48
15	0	15	50
16	0	16	53
17	1	17	55
18	3	18	58
19	5	19	60
20	8	20	62
21	10	21	65
22	13	22	67
23	15	23	70
24	17	24	72
25	20	25	75
26	22	26	77
27	24	27	80
28	27	28	82
29	29	29	85
30	31	30	87
31	34	31	89
32	36	32	92
33	38	33	94
34	41	34	97
35	43	35	99
36	45	36	102
37	48	37	104
38	50	38	107
39	52	39	109
40	55	40	111
41	57	41	114
42	59	42	116
43	62	43	119
44	64	44	121
45	66	45	124
46	69	46	126
47	71	47	129
48	73	48	131
49	76		
50	78		

Tablo 35. Alt test Standart Puanları 15-6 Yaş - 15-11 Yaş (Devam)

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
51	80		
52	83		
53	85		
54	87		
55	90		
56	92		
57	94		
58	97		
59	99		
60	101		
61	104		
62	106		
63	108		
64	111		
65	113		
66	115		
67	118		
68	120		
69	122		
70	125		
71	127		
72	129		
73	132		
74	134		
75	136		
76	139		
77	141		
78	143		
79	146		
80	148		
81	150		
82	153		

Tablo 36. Alt test Standart Puanları 16 Yaş

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
1	0	1	25
2	0	2	27
3	0	3	29
4	1	4	31
5	3	5	33
6	5	6	36
7	7	7	38
8	8	8	40
9	10	9	42
10	12	10	44
11	14	11	47
12	16	12	49
13	17	13	51
14	19	14	53
15	21	15	55
16	23	16	58
17	24	17	60
18	26	18	62
19	28	19	64
20	30	20	67
21	31	21	69
22	33	22	71
23	35	23	73
24	37	24	75
25	39	25	78
26	40	26	80
27	42	27	82
28	44	28	84
29	46	29	86
30	47	30	89
31	49	31	91
32	51	32	93
33	53	33	95
34	55	34	97
35	56	35	100
36	58	36	102
37	60	37	104
38	62	38	106
39	63	39	108
40	65	40	111
41	67	41	113
42	69	42	115

Tablo 36. Alt test Standart Puanları 16 Yaş (Devam)

Sözel		Matrisler	
Ham Puan	Standart Puan	Ham Puan	Standart Puan
43	70	43	117
44	72	44	119
45	74	45	122
46	76	46	124
47	78	47	126
48	79	48	128
49	81		
50	83		
51	85		
52	86		
53	88		
54	90		
55	92		
56	94		
57	95		
58	97		
59	99		
60	101		
61	102		
62	104		
63	106		
64	108		
65	110		
66	111		
67	113		
68	115		
69	117		
70	118		
71	120		
72	122		
73	124		
74	125		
75	127		
76	129		
77	131		
78	133		
79	134		
80	136		
81	138		
82	140		

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
31	0	31	0	31	0
32	1	32	0	32	1
33	1	33	0	33	1
34	2	34	0	34	2
35	2	35	0	35	2
36	3	36	0	36	3
37	4	37	0	37	4
38	4	38	0	38	4
39	5	39	0	39	5
40	5	40	0	40	5
41	6	41	1	41	6
42	7	42	1	42	7
43	7	43	2	43	7
44	8	44	3	44	8
45	8	45	3	45	8
46	9	46	4	46	9
47	10	47	5	47	9
48	10	48	5	48	10
49	11	49	6	49	11
50	11	50	6	50	11
51	12	51	7	51	12
52	12	52	8	52	12
53	13	53	8	53	13
54	14	54	9	54	14
55	14	55	10	55	14
56	15	56	10	56	15
57	15	57	11	57	15
58	16	58	11	58	16
59	17	59	12	59	17
60	17	60	13	60	17
61	18	61	13	61	18
62	18	62	14	62	18
63	19	63	15	63	19
64	20	64	15	64	20
65	20	65	16	65	20
66	21	66	16	66	21
67	21	67	17	67	21
68	22	68	18	68	22
69	23	69	18	69	22
70	23	70	19	70	23
71	24	71	20	71	24
72	24	72	20	72	24

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
73	25	73	21	73	25
74	25	74	21	74	25
75	26	75	22	75	26
76	27	76	23	76	27
77	27	77	23	77	27
78	28	78	24	78	28
79	28	79	25	79	28
80	29	80	25	80	29
81	30	81	26	81	30
82	30	82	26	82	30
83	31	83	27	83	31
84	31	84	28	84	31
85	32	85	28	85	32
86	33	86	29	86	33
87	33	87	30	87	33
88	34	88	30	88	34
89	34	89	31	89	34
90	35	90	31	90	35
91	36	91	32	91	35
92	36	92	33	92	36
93	37	93	33	93	37
94	37	94	34	94	37
95	38	95	35	95	38
96	38	96	35	96	38
97	39	97	36	97	39
98	40	98	36	98	40
99	40	99	37	99	40
100	41	100	38	100	41
101	41	101	38	101	41
102	42	102	39	102	42
103	43	103	40	103	43
104	43	104	40	104	43
105	44	105	41	105	44
106	44	106	41	106	44
107	45	107	42	107	45
108	46	108	43	108	46
109	46	109	43	109	46
110	47	110	44	110	47
111	47	111	45	111	47
112	48	112	45	112	48
113	49	113	46	113	49
114	49	114	46	114	49

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
115	50	115	47	115	50
116	50	116	48	116	50
117	51	117	48	117	51
118	51	118	49	118	51
119	52	119	50	119	52
120	53	120	50	120	53
121	53	121	51	121	53
122	54	122	51	122	54
123	54	123	52	123	54
124	55	124	53	124	55
125	56	125	53	125	56
126	56	126	54	126	56
127	57	127	55	127	57
128	57	128	55	128	57
129	58	129	56	129	58
130	59	130	56	130	59
131	59	131	57	131	59
132	60	132	58	132	60
133	60	133	58	133	60
134	61	134	59	134	61
135	62	135	59	135	62
136	62	136	60	136	62
137	63	137	61	137	63
138	63	138	61	138	63
139	64	139	62	139	64
140	65	140	63	140	64
141	65	141	63	141	65
142	66	142	64	142	66
143	66	143	64	143	66
144	67	144	65	144	67
145	67	145	66	145	67
146	68	146	66	146	68
147	69	147	67	147	69
148	69	148	68	148	69
149	70	149	68	149	70
150	70	150	69	150	70
151	71	151	69	151	71
152	72	152	70	152	72
153	72	153	71	153	72
154	73	154	71	154	73
155	73	155	72	155	73
156	74	156	73	156	74

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
157	75	157	73	157	75
158	75	158	74	158	75
159	76	159	74	159	76
160	76	160	75	160	76
161	77	161	76	161	77
162	78	162	76	162	77
163	78	163	77	163	78
164	79	164	78	164	79
165	79	165	78	165	79
166	80	166	79	166	80
167	80	167	79	167	80
168	81	168	80	168	81
169	82	169	81	169	82
170	82	170	81	170	82
171	83	171	82	171	83
172	83	172	83	172	83
173	84	173	83	173	84
174	85	174	84	174	85
175	85	175	84	175	85
176	86	176	85	176	86
177	86	177	86	177	86
178	87	178	86	178	87
179	88	179	87	179	88
180	88	180	88	180	88
181	89	181	88	181	89
182	89	182	89	182	89
183	90	183	89	183	90
184	91	184	90	184	91
185	91	185	91	185	91
186	92	186	91	186	92
187	92	187	92	187	92
188	93	188	93	188	93
189	93	189	93	189	93
190	94	190	94	190	94
191	95	191	94	191	95
192	95	192	95	192	95
193	96	193	96	193	96
194	96	194	96	194	96
195	97	195	97	195	97
196	98	196	98	196	98
197	98	197	98	197	98
198	99	198	99	198	99

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
199	99	199	99	199	99
200	100	200	100	200	100
201	101	201	101	201	101
202	101	202	101	202	101
203	102	203	102	203	102
204	102	204	103	204	102
205	103	205	103	205	103
206	104	206	104	206	104
207	104	207	104	207	104
208	105	208	105	208	105
209	105	209	106	209	105
210	106	210	106	210	106
211	107	211	107	211	106
212	107	212	108	212	107
213	108	213	108	213	108
214	108	214	109	214	108
215	109	215	109	215	109
216	109	216	110	216	109
217	110	217	111	217	110
218	111	218	111	218	111
219	111	219	112	219	111
220	112	220	113	220	112
221	112	221	113	221	112
222	113	222	114	222	113
223	114	223	114	223	114
224	114	224	115	224	114
225	115	225	116	225	115
226	115	226	116	226	115
227	116	227	117	227	116
228	117	228	118	228	117
229	117	229	118	229	117
230	118	230	119	230	118
231	118	231	119	231	118
232	119	232	120	232	119
233	120	233	121	233	119
234	120	234	121	234	120
235	121	235	122	235	121
236	121	236	123	236	121
237	122	237	123	237	122
238	122	238	124	238	122
239	123	239	124	239	123
240	124	240	125	240	124

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
241	124	241	126	241	124
242	125	242	126	242	125
243	125	243	127	243	125
244	126	244	127	244	126
245	127	245	128	245	127
246	127	246	129	246	127
247	128	247	129	247	128
248	128	248	130	248	128
249	129	249	131	249	129
250	130	250	131	250	130
251	130	251	132	251	130
252	131	252	132	252	131
253	131	253	133	253	131
254	132	254	134	254	132
255	133	255	134	255	133
256	133	256	135	256	133
257	134	257	136	257	134
258	134	258	136	258	134
259	135	259	137	259	135
260	135	260	137	260	135
261	136	261	138	261	136
262	137	262	139	262	137
263	137	263	139	263	137
264	138	264	140	264	138
265	138	265	141	265	138
266	139	266	141	266	139
267	140	267	142	267	140
268	140	268	142	268	140
269	141	269	143	269	141
270	141	270	144	270	141
271	142	271	144	271	142
272	143	272	145	272	143
273	143	273	146	273	143
274	144	274	146	274	144
275	144	275	147	275	144
276	145	276	147	276	145
277	146	277	148	277	146
278	146	278	149	278	146
279	147	279	149	279	147
280	147	280	150	280	147
281	148	281	151	281	148
282	148	282	151	282	148

Tablo 37. Bileşik Standart Puanlar (Devam)

15-0 / 15-5 Yaş		15-6 / 15-11 Yaş		16 Yaş	
Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan	Alttestler standart puan toplamı	Standart Puan
283	149	283	152	283	149
284	150	284	152	284	150
285	150	285	153	285	150
286	151	286	154	286	151
287	151	287	154	287	151
288	152	288	155	288	152
289	153	289	156	289	153
290	153	290	156	290	153
291	154	291	157	291	154
292	154	292	157	292	154
293	155	293	158	293	155
294	156	294	159	294	156
295	156	295	159	295	156
296	157	296	160	296	157
297	157	297	161	297	157
298	158	298	161	298	158
299	159	299	162	299	159
300	159	300	162	300	159
301	160	301	163	301	160

5.3. Karşılaştırma Bulguları

Tablo 38-A. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	3195.16	2	1597.58	7.35	p<.01
Gruplar içi	95250.76	438	217.47		
Toplam	98445.92	440			

Anne Eğitim düzeyi ve K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi değişkeni ile ilgili varyans analizi sonuçlarına göre; anne eğitimi ile K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi değişkeni arasında anlamlı bir fark gözlenmiştir. Anne eğitim düzeyinin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi boyutunda etkili olduğu söylenebilir (Tablo 38-A).

Tablo 38-B. Anne Eğitim Düzeyi KBIT- İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 291 μ= 98.18 s= 15.06	t= 2.71 p<.01 sd= 397	t= 3.09 p<.01 sd= 331
Orta Öğretim	n= 108 μ= 102.65 s= 13.33		t= 1.28 - sd= 148
Yüksek Öğretim	n= 42 μ= 105.93 s= 16.01		

Annelerinin eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Annelerinin eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Örneklemde anne eğitim düzeyine göre belirlenen İlk Öğretim, Orta Öğretim ve Yüksek Öğretim gruplarının K. BIT puanları

arasındaki farklar bir boyutlu varyans analizi (ANOVA) testi ile hesaplanarak; fark tespit edildiği zaman, bu farkların hangi eğitim düzeyleri arasında olduğunun Tukey Testi çoklu karşılaştırma analizi ile belirlenmesi uygun görülmüştür (Tablo 38-B).

Tablo 39-A.Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	432.27	2	216.13	0.96	-
Gruplar içi	98154.68	438	224.10		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, anne eğitim düzeyi değişkenleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki görülememiştir (Tablo 39-A).

Tablo 40-A.Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	1522.97	2	761.49	3.43	p<.05
Gruplar içi	97160.88	438	221.83		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, anne eğitim düzeyi değişkenleri arasında istatistiki açıdan anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Tablo 40).

Annelerinin eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Annelerinin eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 40-B)

Tablo 40-B. Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 291 μ= 98.70 s= 15.30	t= 2.14 p<.05 sd= 397	t= 1.83 p<.05 sd= 331
Orta Öğretim	n= 108 μ= 102.30 s= 13.74		t= 0.40 - sd= 148
Yüksek Öğretim	n= 42 μ= 103.31 s= 14.88		

Tablo 41-A. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	1504.50	2	752.25	3.40	p<.05
Gruplar içi	96757.42	438	220.91		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, anne eğitim düzeyine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (Tablo 41. A).

Tablo 41-B. Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Matrisler İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 291 μ= 98.75 s= 15.03	t= 1.77 p<.05 sd= 397	t= 2.18 p<.05 sd= 331
Orta Öğretim	n= 108 μ= 101.68 s= 13.78		t= 0.96 - sd= 148
Yüksek Öğretim	n= 42 μ= 104.21 s= 16.34		

Annelerinin eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Annelerinin eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 41-B)

Tablo 42-A. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2165.69	2	1082.85	4.91	p<.01
Gruplar içi	96595.12	438	220.54		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, anne eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir. (Tablo 42-A).

Tablo 42-B. Anne Eğitim Düzeyi KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları

	n=	Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	291	t= 2.38 p<.01	t= 2.44 p<.01
	μ= 98.48	sd= 397	sd= 331
	s= 14.86		
Orta Öğretim	108		t= 0.79
	μ= 102.41		-
	s= 14.12		sd= 148
Yüksek Öğretim	42		
	μ= 104.55		
	s= 16.54		

Annelerinin eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Annelerinin eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, annelerinin eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 42-B).

Tablo 43-A. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2534.70	2	1267.35	5.79	p<.01
Gruplar içi	95911.22	438	218.98		
Toplam	98445.92	440			

Baba eğitim düzeylerine göre çocukların K. BIT puanlarının karşılaştırılması yapılırken babaların eğitim düzeylerine göre İlk Öğretim, Orta Öğretim ve Yüksek Öğretim olarak ayrılmıştır. Bu farkların bir boyutlu varyans analizi (ANOVA) testi ile incelenmiştir. Fark tespit edildiğinde baba eğitim düzeyi değişkenine göre K. BIT puanları farkları Tukey Testi çoklu karşılaştırmaları hesaplanmıştır (Tablo 43-A).

Öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, baba eğitim düzeyine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark saptanmıştır.

Tablo 43-B. Baba Eğitim Düzeyi KBIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 219 μ= 98.05 s= 15.42	t= 1.51 - sd= 360	t= 3.32 p<.01 sd= 296
Orta Öğretim	n= 143 μ= 100.49 s= 14.32		t= 2.07 p<.05 sd= 220
Yüksek Öğretim	n= 79 μ= 104.60 s= 13.85		

Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 43-B)

Tablo 44-A. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2417.12	2	1208.56	5.50	p<.01
Gruplar içi	96169.82	438	219.57		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, baba eğitim düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 44-A).

Tablo 44-B. Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Tanımlar İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 219	t= 2.00	t= 3.03
	μ= 97.88	p<.05	p<.01
	s= 15.67	sd= 360	sd= 296
Orta Öğretim	n= 143		t= 1.50
	μ= 101.08		-
	s= 13.54		sd= 220
Yüksek Öğretim	n= 79		
	μ= 104.00		
	s= 14.61		

Babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 44-B)

Tablo 45-A.Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	3238.41	2	1619.20	7.43	p<.01
Gruplar içi	95445.45	438	217.91		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, baba eğitim düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir (Tablo 45-A).

Tablo 45-B. Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n=	219	t= 3.60
	μ =	97.63	p<.05
	s=	15.65	sd= 296
Orta Öğretim	n=	143	t= 1.98
	μ =	101.01	p<.05
	s=	13.65	sd= 220
Yüksek Öğretim	n=	79	
	μ =	104.85	
	s=	14.13	

Babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 45-B)

Tablo 46-A.Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	4545.35	2	2272.68	10.62	p<.01
Gruplar içi	93716.57	438	213.97		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, baba eğitim düzeyi değişkenleri arasında istatistik açısından anlamlı bir fark olduğu bulunmuştur (Tablo 46-A).

Tablo 46-B. Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Matrisler İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
İlk Öğretim	n= 219 μ= 97.20 s= 15.51	t= 2.35 p<.01 sd= 360	t= 4.49 p<.01 sd= 296
Orta Öğretim	n= 143 μ= 101.03 s= 14.58		t= 2.50 p<.01 sd= 220
Yüksek Öğretim	n= 79 μ= 105.82 s= 11.93		

Babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 46-B)

Tablo 47-A. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	5587.91	2	2793.95	13.13	p<.01
Gruplar içi	93172.91	438	212.72		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, baba eğitim düzeyine göre anlamlı farklılık saptanmıştır (Tablo 47-A).

Tablo 47-B. Baba Eğitim Düzeyi KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Öğretim	Yüksek Öğretim
ilk Öğretim	n= 219	t= 2.74	t= 4.90
	μ= 96.90	p<.01	p<.01
	s= 15.21	sd= 360	sd= 296
Orta Öğretim	n= 143		t= 2.64
	μ= 101.27		p<.01
	s= 14.15		sd= 220
Yüksek Öğretim	n= 79		
	μ= 106.42		
	s= 13.53		

Babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi ilk öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının eğitim düzeyi yüksek öğretim olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, babalarının eğitim düzeyi orta öğretim olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 47-B)

Tablo 48-A. Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	3027.16	2	1513.58	6.95	p<.01
Gruplar içi	95418.76	438	217.85		
Toplam	98445.92	440			

Ekonomik durum değişkeni ve K. BIT puanları arasındaki ilişkiler bir boyutlu varyans analiziyle incelenmiştir. Öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, ekonomik durumlarına göre farklılık gösterdikleri saptanmıştır (Tablo 48-A).

Tablo 48-B. Ekonomik Durum KBIT-İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Grup	Üst Grup
Alt Grup	n= 71	t= 1.87	t= 4.29
	μ= 95.94	p<.05	p<.01
	s= 14.09	sd= 365	sd= 143
Orta Grup	n= 296		t= 2.71
	μ= 99.75		p<.01
	s= 15.67		sd= 368
Üst Grup	n= 74		
	μ= 104.99		
	s= 11.16		

Ekonomik durumları orta grup olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, ekonomik durumları orta grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 48-B)

Tablo 49-A. Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	922.41	2	461.20	2.07	-
Gruplar içi	97664.54	438	222.98		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, ekonomik durumlarına göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 49-A).

Tablo 50-A. Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2043.19	2	1021.60	4.63	p<.05
Gruplar içi	96640.67	438	220.64		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, ekonomik durumlarına göre farklılık göstermektedir. (Tablo 50-A)

Tablo 50-B. Ekonomik Durum KBIT-Sözel İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Grup	Üst Grup
Alt Grup	n=	71	t= 3.07
	μ=	95.92	p<.05
	s=	17.24	sd= 143
Orta Grup	n=	296	t= 1.73
	μ=	100.16	p<.05
	s=	14.95	sd= 368
Üst Grup	n=	74	
	μ=	103.39	
	s=	11.63	

Ekonomik durumları orta grup olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, ekonomik durumları orta grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 50-B)

Tablo 51-A.Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2152.06	2	1076.03	4.90	p<.01
Gruplar içi	96109.86	438	219.43		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, ekonomik durumlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir (Tablo 51-A).

Tablo 51-B. Ekonomik Durum KBIT-Matrisler İçin Tukey Testi Sonuçları

	Orta Grup	Üst Grup
Alt Grup	n= 71 μ= 96.87 s= 15.93	t= 1.39 t= 3.05 p<.01 sd= 365 sd= 143
Orta Grup	n= 296 μ= 99.63 s= 14.81	t= 2.50 p<.01 sd= 368
Üst Grup	n= 74 μ= 104.38 s= 13.66	

Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, ekonomik durumları orta grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 51-B)

Tablo 52-A.Ekonomik Durum Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2980.97	2	1490.48	6.82	p<.01
Gruplar içi	95779.85	438	218.68		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, ekonomik durumlarına göre anlamlı bir fark bulunmuştur (Tablo 52-A).

Tablo 52-B. Ekonomik Durum KBIT-Bileşik İçin Tukey Testi Sonuçları

		Orta Grup	Üst Grup
Alt Grup	n= 71	t= 2.07	t= 3.70
	μ= 95.72	p<.05	p<.01
	s= 16.58	sd= 365	sd= 143
Orta Grup	n= 296		t= 2.61
	μ= 99.87		p<.01
	s= 14.82		sd= 368
Üst Grup	n= 74		
	μ= 104.76		
	s= 12.70		

Ekonomik durumları orta grup olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, ekonomik durumları alt grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. Ekonomik durumları üst grup olan öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, ekonomik durumları orta grup olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 52-B)

Tablo 53-A.Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	208.92	2	104.46	0.47	-
Gruplar içi	98237.00	438	224.29		
Toplam	98445.92	440			

Anne-Baba beraberliği değişkeninin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi değişkeni ile ilgili bir boyutlu varyans analizi sonuçları anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuca göre anne ve babanın beraber olmasının K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi boyutunda etkili olmadığı söylenebilir (Tablo. 53-A).

Tablo 54-A.Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	415.36	2	207.68	0.93	-
Gruplar içi	98171.58	438	224.14		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, anne-babalarının beraber olma durumlarına göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 54-A)

Tablo 55-A.Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	269.32	2	134.66	0.60	-
Gruplar içi	98414.54	438	224.69		
Toplam	98683.86	440			

Elde edilen bulgulara göre anne-babaları birlikte yaşayan çocuklar ve anne-babaları ayrı olan çocuklar arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 55-A).

Tablo 56-A.Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	36.87	2	18.44	0.08	-
Gruplar içi	98225.04	438	224.26		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, anne-babalarının beraber olma durumlarına göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 56-A)

Tablo 57-A.Anne-baba Beraber mi? Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	163.13	2	81.56	0.36	-
Gruplar içi	98597.69	438	225.11		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, anne-babalarının beraber olma durumlarına göre fark olmadığı gözlenmiştir (Tablo 57-A).

Tablo 58. Aile Türü Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Çekirdek Aile			Geniş Aile			sd	t	p
	μ	s	n	μ	s	n			
KBIT-İfade Etme	99.76	15.20	409	103.22	11.10	32	439	-1.26	-
KBIT-Tanımlar	99.88	15.02	409	101.72	14.38	32	439	-0.67	-
KBIT-Sözel	99.80	15.16	409	102.75	12.32	32	439	-1.07	-
KBIT-Matris	99.88	15.23	409	101.38	10.77	32	439	-0.55	-
KBIT-Bileşik	99.83	15.23	409	102.44	11.22	32	439	-0.95	-

Aile türü değişkenine göre K. BIT için bağımsız grup t Testi ile hesaplanmıştır. Örneklem aile türü değişkenine göre aileleri çekirdek aile ve geniş aile olan çocukların K. BIT puanları arasında farklılık saptanmamıştır (Tablo 58)

Tablo 59. Okul öncesi Eğitim Almış mı? Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Evet			Hayır			Sd	t	p
	μ	s	n	μ	s	n			
KBIT-İfade Etme	102.39	13.34	179	98.39	15.79	262	439	2.77	p<.01
KBIT-Tanımlar	100.59	14.03	179	99.61	15.59	262	439	0.67	-
KBIT-Sözel	101.53	13.46	179	98.99	15.87	262	439	1.76	-
KBIT-Matris	102.94	12.78	179	97.97	15.97	262	439	3.47	p<.01
KBIT-Bileşik	102.70	13.05	179	98.19	15.94	262	439	3.14	p<.01

Okul öncesi eğitim almış ve okul öncesi eğitim almamış değişkenine göre K. BIT puanları arasındaki farklar bağımsız grup t Testi ile hesaplanmıştır. Okul öncesi eğitim almış olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi, K. BIT Matrisler ve K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, okul öncesi eğitim almamış olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 59)

Tablo 60. Anne Mesleği Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Ev Hanımı			Çalışan			Sd	t	p
	μ	s	n	μ	s	n			
KBIT-İfade Etme	98.73	14.99	345	104.62	13.97	96	439	-3.46	p<.01
KBIT-Tanımlar	99.47	15.25	345	101.96	13.81	96	439	-1.44	-
KBIT-Sözel	99.03	15.26	345	103.55	13.42	96	439	-2.63	p<.01
KBIT-Matris	99.25	15.34	345	102.62	13.14	96	439	-1.96	-
KBIT-Bileşik	98.99	15.23	345	103.72	13.50	96	439	-2.76	p<.01

Anne çalışma durumuna göre çalışan annelerle ve ev hanımı olan annelerin çocuklarının K. BIT puanları arasındaki farklar bağımsız grup t Testi ile hesaplanmıştır. Elde Edilen sonuçlara göre, annesi çalışan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi, K. BIT Sözel ve K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, annesi ev hanımı olan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 60).

Tablo 61-A.Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	1418.59	5	283.72	1.27	-
Gruplar içi	97027.32	435	223.05		
Toplam	98445.92	440			

Öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, babalarının mesleğine göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 61-A)

Tablo 62-A.Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	684.16	5	136.83	0.61	-
Gruplar içi	97902.78	435	225.06		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, babalarının mesleğine göre istatistiği açıdan anlamlı bir ilişki görülmemiştir (Tablo 62-A).

Tablo 63-A.Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	892.54	5	178.51	0.79	-
Gruplar içi	97791.31	435	224.81		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, babalarının mesleği değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 63-A).

Tablo 64-A.Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2994.55	5	598.91	2.73	p<.05
Gruplar içi	95267.37	435	219.00		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği değişkenine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmıştır (Tablo 64-A).

Tablo 64-B. Baba Mesleği KBIT-Matrisler İçin Tükey Testi Sonuçları

	Serbest Meslek	Esnaf- Tüccar	Memur	İşçi
Emekli	n= 45 μ= 97.76 s= 14.40	t= 1.26 - D= 136	t= 0.82 - D= 116	t= 3.19 p<.01 D= 117
Serbest Meslek	n= 93 μ= 100.72 s= 12.26	t= 0.20 - D= 164	t= 2.41 p<.01 D= 165	t= 1.53 - D= 247
Esnaf-Tüccar	n= 73 μ= 100.26 s= 16.99		t= 2.05 p<.05 D= 145	t= 1.08 - D= 227
Memur	n= 74 μ= 105.03 s= 10.41			t= 3.47 p<.01 D= 228
İşçi	n= 156 μ= 97.67 s= 16.77			

Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği işçi olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği emekli olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği esnaf-tüccar olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği serbest meslek olan öğrencilere göre daha yüksektir. (Tablo 64-B)

Tablo 65-A.Baba Mesleği Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	2460.17	5	492.03	2.22	-
Gruplar içi	96300.65	435	221.38		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, babalarının mesleğine göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 65-A)

Tablo 66-A.Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	807.08	2	403.54	1.81	-
Gruplar içi	97638.84	438	222.92		
Toplam	98445.92	440			

Öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, kaç kardeş olduklarına göre farklılık bulunmamıştır. (Tablo 66-A)

Tablo 67-A.Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	44.20	2	22.10	0.10	-
Gruplar içi	98542.74	438	224.98		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, kaç kardeş oldukları değişkeni açısından göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 67-A)

Tablo 68-A.Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	269.05	2	134.52	0.60	-
Gruplar içi	98414.81	438	224.69		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, kaç kardeş değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır (Tablo 68-A).

Tablo 69-A.Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	680.24	2	340.12	1.53	-
Gruplar içi	97581.68	438	222.79		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, kaç kardeş olduklarına göre fark bulunmadığı saptanmıştır (Tablo 69-A).

Tablo 70-A.Kaç Kardeş Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Veryansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	677.22	2	338.61	1.51	-
Gruplar içi	98083.59	438	223.93		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, kaç kardeş oldukları değişkeni açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır (Tablo 70-A).

Tablo 71. Kendine ait odası var mı? Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Var			Yok			D	t	p
	μ	s	n	μ	s	n			
KBIT-İfade Etme	101.25	14.95	329	96.39	14.45	112	439	2.99	p<.01
KBIT-Tanımlar	100.66	14.84	329	98.10	15.25	112	439	1.57	-
KBIT-Sözel	101.04	14.73	329	97.03	15.36	112	439	2.46	p<.05
KBIT-Matris	101.32	13.68	329	96.07	17.65	112	439	3.24	p<.01
KBIT-Bileşik	101.44	14.27	329	95.86	16.28	112	439	3.45	p<.01

Kendi odası olup olmama durumuna göre, kendi odası olan ve olmayan çocukların K. BIT puanları arasındaki farklar bağımsız t Testi ile hesaplanmıştır. Kendine ait odası olan öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi, K. BIT Sözel, K. BIT Matrisler ve K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, kendine ait odası olmayan öğrencilere göre daha yüksektir (Tablo 71).

Tablo 72. Cinsiyet Değişkenine Göre K.BIT İçin Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

	Kız			Erkek			D	t	p
	μ	s	n	μ	s	n			
KBIT-İfade Etme	100.89	12.45	218	99.16	17.04	223	439	1.22	-
KBIT-Tanımlar	100.64	14.59	218	99.40	15.33	223	439	0.88	-
KBIT-Sözel	100.92	14.20	218	99.14	15.68	223	439	1.25	-
KBIT-Matris	100.47	13.94	218	99.52	15.88	223	439	0.67	-
KBIT-Bileşik	100.86	13.95	218	99.20	15.92	223	439	1.17	-

Öğrencilerin tüm alt boyutlardaki K. BIT zeka düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 72)

Tablo 73-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi İçin Bir Boyutlu Varyant Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	0.19	2	0.10	0.00	-
Gruplar içi	98445.73	438	224.76		
Toplam	98445.92	440			

Öğrencilerin K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi zeka düzeyleri, ay olarak yaş dilimine göre fark olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 73-A)

Tablo 74-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Tanımlar İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	0.43	2	0.22	0.00	-
Gruplar içi	98586.51	438	225.08		
Toplam	98586.94	440			

Öğrencilerin K. BIT Tanımlar zeka düzeyleri, ay olarak yaş dilimi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Tablo 74-A).

Tablo 75-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Sözel İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	0.82	2	0.41	0.00	-
Gruplar içi	98683.04	438	225.30		
Toplam	98683.86	440			

Öğrencilerin K. BIT Sözel zeka düzeyleri, ay olarak yaş dilimine göre farklılaşmamaktadır. (Tablo 75-A)

Tablo 76-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Matrisler İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	1.31	2	0.66	0.00	-
Gruplar içi	98260.60	438	224.34		
Toplam	98261.92	440			

Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, ay olarak yaş dilimi değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki bulunamamıştır (Tablo 76-A).

Tablo 77-A. Ay Olarak Yaş Dilimi Değişkenine Göre K.BIT Bileşik İçin Bir Boyutlu Varyans Analizi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F Değeri	Manidarlık Düzeyi
N= 441					
Gruplar arası	0.01	2	0.00	0.00	-
Gruplar içi	98760.81	438	225.48		
Toplam	98760.82	440			

Öğrencilerin K. BIT Bileşik zeka düzeyleri, ay olarak yaş dilimi değişkeni arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 77-A).

Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Sözcük Bilgisi Alt testi İfade Edici Sözcük Bölümünde bazı maddeler için verilen iki cevap doğru kabul edilmiştir. Bu maddelere verilen iki cevapta '1' olarak hesaplanmış, ancak '2' puan verilen cevapların yüzdesi ve frekans dağılımı ayrıca belirtilmiştir. Cevapların yüzdeleri hesaplanarak aşağıdaki tablolarda verilmiştir (Tablo 78-82).

Doğru kabul edilerek puanlanan maddeler:

- Davul (1) - Trampet (2)
- Lamba (1) - Abajur (2)

- Yazar Kasa (1) - Kasa (2)
- Küre (1) - Dünya (2)
- Olta Çengeli(1) - Olta Kancası(2)

Tablo 78' de madde 10 için verilen cevapların yüzdesi hesaplanmıştır.

Tablo 78. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 10 (Davul - Trampet) İçin Frekans Dağılımı

	f	%f
0	4	0.90
1	387	87.75
2	50	11.33
Toplam	441	100.00

Tablo 78' de 387 birey Davul cevabı, 50 birey ise Trampet cevabı vermiştir. Trampet sözcüğünün yüzdesi 11, 33'dür.

Tablo 79' de madde 12 için verilen cevapların yüzdesi hesaplanmıştır.

Tablo 79. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 12 (Lamba - Abajur) İçin Frekans Dağılımı

	f	%f
0	12	2.72
1	386	87.52
2	43	9.75
Toplam	441	100.00

Tablo 79' de 386 birey Lamba cevabı, 43 birey ise Abajur cevabı vermiştir. Abajur cevabının yüzdesi 9.75'dir.

Tablo 80' de madde 24 için verilen cevapların yüzdesi hesaplanmıştır.

Tablo 80. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 24 (Olta Çengeli - Kanca) İçin Frekans Dağılımı

	f	%f
0	381	86.39
1	60	13.60
2	0	0.00
Toplam	441	100.00

Tablo 80' de 60 birey Olta Çengeli cevabı vermiştir. Olta Çengeli sözcüğünün yüzdesi 13. 6'dır

Tablo 81' de madde 29 için verilen cevapların yüzdesi hesaplanmıştır.

Tablo 81. K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 29 (Küre - Dünya) İçin Frekans Dağılımı

	f	%f
0	165	37.41
1	98	22.22
2	178	40.36
Toplam	441	100.00

Tablo 81' de 98 birey Küre cevabı, 178 birey ise Dünya cevabı vermiştir. Dünya sözcüğünün yüzdesi 40. 36'dır.

Tablo 82' de madde 31 için verilen cevapların yüzdesi hesaplanmıştır.

Tablo 82 K.BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Madde 31 (Yazar Kasa - Kasa) İçin Frekans Dağılımı

	f	%f
0	24	5.44
1	397	90.02
2	20	4.53
Toplam	441	100.00

Tablo 82' de 397 birey yazar kasa cevabı, 20 birey ise kasa cevabı vermiştir. Kasa sözcüğünün yüzdesi 4. 53' tür.

SONUÇ

Bu bölümde Kaufman Kısa Zeka Testi'ni (K. BIT) oluşturan alt testler (İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar bölümlerinden oluşan Kelime ve Matrisler at testleri) ve demografik özelliklerle ilgili bulgular özetlenmiş ve tartışılmıştır.

K.BIT Alt testlerine Ait Bulguların Tartışılması

Bulgular güvenilirlik, geçerlilik ve norm çalışmaları şeklinde ele alınmıştır.

K.BIT Alt testleri Madde Analizi ve Güvenirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

K. BIT, Kelime (Tanımlar ve İfade Edici Sözcük Bilgisi) ve Matrisler olmak üzere iki alt testten oluşmaktadır. Araştırmada örnekleme oluşturan 15-16 yaş aralığında 441 deneye testin bütün maddeleri (test durdurma kuralı gözetilmeksizin) uygulanmıştır. K. BIT'i oluşturan alt testlerin güvenilirliğine ilişkin bulgular aşağıda tartışılmıştır.

K. BIT Kelime ve Matrisler alt testleri için yapılan madde analiz işlemlerinde maddelerin boyutla içtutarlılığının olup olmadığı incelenmiştir. Her üç boyut da ölçeğin bütünüyle ilişki göstermektedir. Bu bulgular K. BIT'in güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

K. BIT, İfade Edici Sözcük Bilgisi Bölümü için yapılan madde analiz sonuçlarına göre 1., 2., 6., 11. maddelerde değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) hesaplama yapılamamıştır. 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 15., 17., 20., 22., 23., 24., 36., 38. ve 45. maddelerin boyutla içtutarlılığı yoktur.

- 1., 2., 6., 11. maddeleri için : $r = 0$,
- 3. madde için $r = 0,02$, 4. madde için $r = 0.12$, 5. madde için $r = 0.10$, 7. madde için $r = 0.02$, 8. madde için $r = 0.06$, 9. madde için $r = 0.12$, 10. madde için $r = 0.11$, 15. madde için $r = 0.10$, 17. madde için $r = 0.12$, 20. madde için $r = 0.06$, 22. madde için $r = 0.09$, 23. madde için $r = 0.12$, 24. madde için $r = 0.17$, 36. madde için $r = 0.16$, 38. madde için $r = 0.19$ ve 45. madde için $r = 0.19$ 'dir.

Diğer maddeler boyutla içtutarlılık göstermektedir. En yüksek içtutarlılığa sahip 5 madde sırasıyla şunlardır:

- 41. madde (Huni) $r = 0.49$, $p < .01$
- 39. madde (Can yeleşği) $r = 0.43$, $p < .01$
- 42. madde (Priz) ve 30. madde (Kaktüs) $r = 0.40$, $p < .01$
- 34. madde (Çapa) $r = 0.39$, $p < .01$
- 28. madde (Dürbün) ve 37. madde (Cımbız) $r = 0.37$, $p < .01$

İç tutarlılık (Internal consistency), sık başvurulan bir güvenilirlik ölçütüdür. İç tutarlılığın temel varsayımı, her ölçme aracının belli bir amaca ulaşmak için, deneysel olarak birbirinden bağımsız ünitelerden oluştuğu ve bunların, bütün içinde, bilinen ve birbirlerine eşit ağırlıklara sahip olduğu varsayımıdır. Madde istatistikleri, ölçme aracındaki her maddenin aldığı değer ile, ölçme aracının tümünden alınan toplam değer arasındaki ilişkiyi ifade eder. Araçtaki maddeler, eşit ağırlıkta ve bağımsız üniteler şeklinde ise, her madde değeri ile toplam değerler arasındaki ilişkinin yüksek olması beklenir. Hangi ölçünün altına düşünce güvenirliliğin yetersiz sayılacağı hakkında bir standart vermek güçtür. Bu düzey, araştırmanın amacına ve yapılan ölçmenin niteliğine göre değişir. Sonuçta, hangi test maddelerinin güvenilir ya da güvenilmez olduğunu araştırmacı kararlaştırır. Genellikle, 0. 5'ten küçük katsayıları olan maddelerin güvenilirliklerinden kuşulanıp onların iyi bir madde olmadığı söylenebilir. Belli bir düzeyden daha düşük güvenirliliği olan maddeler genellikle toplam puan hesabından çıkartılır ve daha sonra ki benzeri ölçmelerde bu maddeler ölçü aracına alınmaz (Karasar, 2004: 150).

K. BIT İfade Edici Sözcük bilgisi için ayırt etme gücü bağımsız grup t testi sonucunda elde edilen bulgular şunlardır:

- 1., 2., 6., 11. maddelerde değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) hesaplama yapılamamıştır,
- 3., 4., 5., 7., 8., 9., 10., 15., 17., sorular K.BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir.
- Diğer maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Kelimeler alt testinin Tanımlar bölümünde yapılan madde analiz sonuçlarına göre 1., 2., 3., 4., 7., 23., 35., ve 37., maddelerin boyutla içtutarlılığı olmadığı

görülmüştür. Diğer maddeler boyutla içtutarlılık göstermektedir. Tanımlar bölümündeki maddeler seçilirken orijinalindeki zorluk sıralaması, boş bırakılacak ve ipucu olacak harflerin belirlenmesi, belirlenen harflerin sesli mi, sesiz mi olacağı, kelimelerin kaç harften oluştuğu, günlük hayatta ki kullanım sıklığı özellikle dikkate alınan noktalar olmuştur. Bazı kelimelerin günlük hayatta ki kullanımının azalması ve kültürel farklılık aşılması gereken bir sorun olarak ortaya çıkmıştır.

K. BIT, Tanımlar için ayırt etme gücü bağımsız grup t testi sonuçlarına göre:

- 1., 2., 4., 23., ve 35. maddeler K.BIT Tanımlar boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir.
- Diğer maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Matrisler alt testi diğer bölümlere oranla kültürden bağımsız bir bölüm olduğu için içtutarlılığı ve ayırt ediciliği en iyi sonuçlar veren alt test olmuştur.

K. BIT, Matrisler alt testi için madde analiz sonuçlarına göre:

- 1.maddede değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) dolayı hesaplama yapılamamıştır.
- 3., 4., 5., 8., 9., 40., 41., 45., 46., 47., ve 48. maddelerin boyutla içtutarlılığı yoktur.
- Diğer maddeler boyutla içtutarlılık göstermektedir.

K. BIT Matrisler için ayırt etme gücü bağımsız grup t testi sonuçlarına göre:

- 1. maddede değişkenlik olmadığından (herkes aynı cevabı verdiği için) dolayı hesaplama yapılamamıştır,
- 2., 3., 8., ve 48. maddeler K.BIT Matrisler boyutunda zeka düzeylerini ayırt edici değildir.
- Diğer kalan maddelerin ayırt etme gücü vardır.

Bir maddenin **ayırt etme gücü**, ölçülen değişken bakımından birimler arası farklılığı ne ölçüde ortaya çıkarabildiği ile ilgilidir. Ölçmenin temel amacı ölçülen nesneleredeki farkı yakalayabilmek olduğuna göre ayırt etme gücü ayrı bir önem kazanmaktadır. Bir maddeye, herkes aynı cevabı vermiş ise diğer özellikleri ve önemi ne olursa olsun kimseyi diğerinden ayırt etmediği için ölçekte tutmanın bir

yararı yoktur. Ayırt etme gücü zayıf maddelerin ayıklanması ile ölçek daha kısa ama etkili bir hale getirilmiş olur.

Ayırt etme gücünü belirleme tekniklerindeki temel yaklaşım testin toplamında yüksek puan alanların incelenen madde de yüksek puan almaları gereğinin karşılanıp karşılanmadığıdır. Aynı şekilde ölçeğin toplamında düşük puan alanlar grubunda yer alan bireylerin madde puanlarının da düşük olması gerekir. Üst ve alt çeyrekte yer alan bireylerin her madde için bu konumlarını koruyup korumadıkları test edilir. Başarı testlerinden örneklemek gerekirse çok kolay olduğu için hemen herkes tarafından doğru cevaplandırılan veya çok zor olduğu için hemen hiç kimse tarafından doğru cevaplandırılmayan sorular ayırtma gücü bakımından zayıftır (Karasar, 1998: 32).

Tıpkı ölçeğin içtutarlığındaki gibi ayırt etme gücü için de geçerlik-güvenirlik ikilemi vardır. İchtutarlık maddeler arası, ayırt etme gücü ise madde içinde bireyler arası değişkenlik ile ilgilidir. Geçerlik açısından ayırt etme gücünün yüksek olması gerekir. Yani bireyleri puanlama bakımından birbirinden ne ölçüde farklılaştırabiliyorsa o ölçüde ayırt edicidir. Bu ise büyük ölçüde istatistiksel değer olarak varyansın büyümesine yol açar. Diğer taraftan ölçmenin standart hatası konusunda görüldü ki, varyans büyüdükçe standart hata da büyümektedir. Yani güvenilirlik ölçütlerinden birine göre güvenilirlik düşmektedir. Hatanın, güvenilirliği yükselttiğini düşünmek mümkün mü? Bazı kaynaklarda rastlandığı gibi ayırt etme gücü artıca güvenilirlik artmaz, zincirleme olarak standart sapma büyür, standart hata büyür ve güven aralığının sınırları genişler. Güven aralığının sınırlarının genişlemesi güvenliliğin arttığına delalet etmez, sadece gerçek ölçüm sonucunu tahmin gücünün zayıfladığının ifadesidir (Ergin, 1995: 4).

Test–Tekrar–Test Güvenirliği; Bir testin güvenilirliği hakkında bilgi edinmek için başvurulan yöntemlerden en yaygını, aynı testi aynı gruba değişik zamanlarda tekrarlı olarak uygulamaktır. Bu durumda güvenilirlik katsayısı aynı bireylerin her iki uygulamadan aldıkları puan dağılımları arasındaki korelasyon katsayısıdır. Bu şekilde güvenilirlik hesaplamada; hata varyansı, her bir bireyin performansları arasındaki tesadüfi farklılıkları ifade eder. Bu farklar kontrol altında tutulamayan gürültü, ışık, hava koşulları gibi değişkenlerden kaynaklanabilir veya bireyin bir test durumundan diğerine değişebilen kişisel durumu söz konusu olabilir (Demircioğlu, 2007:22).

Test-Tekrar-Test güvenilirliği bu özelliği ile bir testten elde edilen sonuçların değişik zamanlara göre ne derece genellenebileceğinin ölçüsünü verir. Bu güvenilirlik ne kadar yüksekse, test puanları, test dışındaki çevresel ve bireysel değişimlere o derece az duyarlı olacaktır. Bu güvenilirlik belirlenirken, ölçümlerin yapılacağı zaman aralığı dikkatlice belirlenmelidir. Çünkü, Test-Tekrar-Teste dayalı ölçme sonuçları arasındaki korelasyon, ölçümler arasındaki zaman aralığı arttıkça düşer. Bu güvenilirlik katsayısı aynı zamanda, testin, ölçmek istediği özelliği farklı zamanlarda tutarlı bir şekilde ölçüp ölçmediğini belirler.

Test-Tekrar-Test güvenilirliğine, ölçme konusu olan değişkende değişmenin en az olacağı ve aracın kararlılığı hakkında bilgi edinileceği durumlarda başvurulması uygun olur. Bu yöntemle belirlenecek bir testin güvenilirlik katsayısının en az 0.70 olması gereklidir (Kan, 2006: 102-103).

Yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda örnekleme (n=30) oluşturan yaş grubunda 20 gün arayla yapılan K. BIT Kelime (İfade Edici Sözcük Bilgisi ve Tanımlar) alt testi için Test-Tekrar-Test sonuçları aşağıdaki gibidir:

İfade Edici Sözcük Bilgisi bölümünde:

- 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10.,11.,12., 14.,15.,19., 20., 21., 23., 25.,37. ve 45. maddelerde test-tekrar-test korelasyon katsayısında değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır,
- Hesaplama yapılabilen diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır. Bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedir.

K. BIT, Tanımlar bölümü için yapılan incelemede:

- 1., 2., 5.,6.,10.,23.,24.,31.,35.,36., ve 37. maddelerde test-tekrar-test'te değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır.
- Hesaplama yapılabilen maddelerden 12. madde de test-tekrar-test katsayısı manidar değildir, diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır. Bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedir.

K. BIT, Matrisler alt testi için yapılan incelemede:

- 1., 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 13., 20.,21., ve 24. maddelerde test-tekrar-test'te değişkenlik olmadığından hesaplama yapılamamıştır.

- Hesaplama yapılabilen diğer tüm maddelerde ise test-tekrar-test arasında ilişki vardır. Bu maddeler öğrencilerin kalıcı zeka özelliklerini ölçmektedir.

K.BIT Ölçeği Alt testlerinin Geçerliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

K. BIT, geçerlilik incelemesi doğrultusunda, K. BIT alt testler arası ilişkilere dayalı içsel tutarlılık analizi, sosyodemografik değişkenlere göre analizler ve K. BIT'in kriter geçerliliğine bakılmıştır.

Geçerlilik, bir ölçme aracının ölçmeyi amaçladığı özelliği, başka herhangi bir özellikle karıştırmadan, doğru ve tam olarak ölçebilmesidir. Geçerlik, ölçülmek istenen değişkenin ölçülebilmiş olma derecesidir. Geçerliğin yüksek olması, ölçülmek istenen kavramın gözlenebilir nitelikteki değişkenlerle ifade edilebilmesine bağlıdır. Bu nedenle doğrudan ölçmelerde geçerlik, dolaylı ölçmelere göre daha yüksektir (Ergin, 1995: 2). Geçerlilik, bilimin özü olup bilimsel olduğu kadar felsefi bir sorundur da. Bir ölçmenin geçerli sayılabilmesinin ilk koşulu, onun güvenilir olmasıdır. Nitekim, geçerlik için erişebilecek en üst sınır güvenilirlik katsayısının karekökü kadardır (Karasar, 2004: 151).

Cinsiyetlere göre K. BIT puanları farklarını t-testi uygulanmıştır. 15-16 yaş grubu örnekleminde öğrencilerin tüm alt boyutlardaki zeka düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmamaktadır (Tablo 67).

Türkiye'de yapılan birkaç benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlar;

Leana'nın (2005)'de olan "Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönelimsel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi" çalışmasında ki örnekleme cinsiyet açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Özyaprak'ın (2006)'da "Zihinsel Güçleri ve Yeterlilikleri Gözlem Yoluyla Keşfetme Testinin Uzamsal-Analitik Boyutunun A-2 ve 3-5 Formlarının Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları" çalışmasında ki kız ve erkek öğrencilerin arasında, DISCOVER UAZE'nin parça sayısı, sayfa sayısı ve üstünlük derecesi değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Gürpınar'ın (2006)'da "Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel

Değerlendirilmesi” cinsiyet değişkenine göre ele alındığında, erkeklerin lehine anlamlı bir farklılık saptanmıştır.

Savaşan’ın (2006) ‘da “Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları” çalışmasında elde edilen sonuçlara göre, K.BIT puanlarının, cinsiyet değişkeninden etkilenmediği görülmüştür.

Atalay’ın (2007)’de “Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları” örneklemindeki cinsiyetten kaynaklanan anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Acar’ın (2007)’de “Raven SPM Plus Testi ve Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeğinin 10-11 Yaş Geçerlik, Güvenirlik, Ön Norm Çalışmalarına Göre Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması” çalışmasında cinsiyet arasındaki fark anlamlı düzeyde çıkmamıştır.

Üstün zekalı çocuk kavramında cinsiyetin üzerinde durulmamaktadır (Davaslıgil, 2004a). Üstün zekalı çocuklar yaratıcılık konusunda yaşitlarına göre daha akıcı ve esnek düşünebilmekte, soyut muhakemeleri çok kuvvetli olduğu için olaylara farklı bir bakış açısıyla bakabilmekte, aynı konuda pek çok farklı fikir üretebilmekte ve başkalarının göremediği hedefleri gerçekleştirebilmektedirler (Davaslıgil, 2004b).

Ekonomik durum değişkeni her iki yaş grubu için de ayrı ayrı bir boyutlu varyans analizi (ANOVA) yöntemi ile incelenmiştir. 15-16 yaş grupları için K. BIT İfade Edici Sözcük Bilgisi bölümünde ekonomik durum yükseldikçe test puanlarının yükseldiği, ekonomik durum düştükçe test puanlarının düştüğü gözlemlenmiştir.

K. BIT, Tanımlar bölümünde ise K. BIT test puanları ekonomik düzeye göre farklılık göstermemektedir.

K. BIT, Matrisler alt testinde ekonomik düzey yükseldikçe puanlar artmakta, ekonomik düzey düştükçe puanlar azalmaktadır.

Leana’nın (2005)’de olan “Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönetmel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi” çalışmasında ki örnekleme ailelerin ekonomik durumu açısından anlamlı bir fark bulunmamıştır.

Gürpınar’ın (2006)’da “Bilişsel Değerlendirme Sistemi’nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel

Değerlendirilmesi” ekonomik duruma göre yapılan değerlendirmelerde orta gelir düzeyindeki ailelerin çocukları lehine anlamlı farklılık bulunmuştur.

Savaşan’ın (2006) ‘da “Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları” sonucunda ekonomik durum yükseldikçe K.BIT puanlarının yükseldiği, ekonomik durum düştükçe K.BIT puanlarının da düştüğü saptanmıştır.

Atalay’ın (2007)’de “Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları” ‘da elde edilen bulgulara göre ekonomik durum çocukların K.BIT puanıyla istatistiksel açıdan anlamlı pozitif ilişkiler bulunmuştur. Ekonomik durum yükseldikçe K.BIT puanları da yükselmekte, ekonomik durum düştükçe K.BIT puanları da düşmektedir.

Ailenin yaşam kalitesini etkileyen kaynaklardan biri olan gelir, yaşamla ilgili istek ve ihtiyaçları karşılamada kullanılan bir materyal kaynaktır. Fakat, ailede gelirin kullanım biçimi aile yaşantısının temel elementlerinden biridir. Günümüz, ailesi yeni ihtiyaçları, yeni koşulları, yeni fırsatları karşılamak için devamlı değişime uğramaktadır. Bu nedenden dolayı gelirin kullanımının bugün ve gelecek için planlanarak, tüketim ve tasarruf arasında başarılı bir denge kurulması, yaşam kalitesini yükseltmesi için elzemdir (Ersoy, Avcı 2001:42).

Çoğunlukla sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi yüksek olan ailelerden gelen çocukların, sosyo-ekonomik ve kültürel düzeyi daha aşağıda olan ailelerden gelen çocukları oranla daha başarılı bir sosyal gelişim gösterdikleri savunulur (Yavuzer, 2005: 130). Türkiye’de özellikle üst sosyo-ekonomik kültüre sahip ailelerde, çocuklar bebeklik dönemden itibaren çok zengin uyarıcılara maruz kalmaktadır. Uyarıcı zenginliği sosyo-ekonomik düzeyle doğru orantılı artar. Sosyo-ekonomik durumun yetersizliği davranış tarzları dolayısıyla bilişsel ve ruhsal gelişimi olumsuz etkiler (Cüceloğlu, 2004: 376).

Anne-Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine göre örneklemin K. BIT puanları karşılaştırılmıştır. Örneklem de hem anneler hem babalar eğitim durumlarına göre İlk Öğretim, Orta Öğretim ve Yüksek Öğretim gruplarına ayrılmıştır. Sayısının az olmasına istinaden Okur Yazar olmayan anne-babalar analize dahil edilmemiştir. Orta Okul ve Lise mezunları Orta Öğretim başlığı altında toplanmıştır. Üniversite ve Lisansüstü eğitime sahip olanlar Yüksek Öğretim başlığı altında toplanmıştır.

Analize dahi edilen eğitim gruplarıyla (İlk, Orta ve Yüksek Öğretim) K. BIT puanları arasındaki farklar tek yönlü varyans analizi olan ANOVA testi ile incelenmiştir. Buna göre örneklem yaş grubundaki hem anne hem de babaların eğitim düzeyi ile elde edilen K. BIT puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olan eğitim düzeyleri belirlenmiştir.

Tek yönlü varyans analizi - t testi karşılaştırmaları sonuçlarına göre anne eğitim düzeyinde, Kelime; İfade Edici Sözcük Bilgisi alt testinde İlk Öğretim ile Orta Öğretim arasında Orta Öğretim açısından anlamlı; İlk Öğretim ve Yüksek Öğretim arasında, Yüksek Öğrenim mezunu lehine anlamlı sonuca ulaşılmıştır. K. BIT, Tanımlar alt testinde anne eğitim düzeyine göre her üç boyutta farklılık görülmemiştir. Matrisler alt testinde, annelerin eğitim düzeylerine göre İlk Öğretim ile Orta Öğretim arasında Orta Öğretim açısından anlamlı; İlk Öğretim ve Yüksek Öğretim arasında, Yüksek Öğrenim açısından anlamlı sonuca ulaşılmıştır. K. BIT Bileşik puanında ise Orta Öğretim, İlk Öğretime göre anlamlı ve Yüksek Öğretim, İlk Öğretime göre anlamlı sonuç vermiştir. Baba eğitim düzeyi arttıkça tüm boyutlarda K. BIT puanlarının arttığı saptanmıştır.

Leana'nın (2005)'de olan "Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönetmel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi" analizleri sonucunda annenin eğitim düzeyi açısından anlamlı fark bulunmamıştır. Baba eğitim düzeyi açısından ise anlamlı bir fark bulunmuştur.

Özyaprak'ın (2006)'da "Zihinsel Güçleri ve Yeterlilikleri Gözlem Yoluyla Keşfetme Testinin Uzamsal-Analitik Boyutunun A-2 ve 3-5 Formlarının Geçerlik ve Güvenilirlik Çalışmaları" çalışmasında anne eğitim düzeyi ile uygulanan testten alınan puanlar bakımından anlamlı bir sonuç tespit edilememiştir. Baba eğitim düzeyi ilişkisi de incelendiğinde anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır.

Gürpınar'ın (2006)'da "Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Değerlendirilmesi" sonucu anne babanın eğitim düzeyine göre yapılan incelemelerde üniversite mezunu anne ve babaların çocuklarının puanlarının diğerlerine oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenilirlik ve Ön Norm Çalışmaları" sonucunda 9

yaşındaki bireylerin zeka düzeyleri ana-baba eğitiminden etkilendiği ancak 10 yaşındaki bireylerin zeka düzeyleri ana-baba eğitiminden etkilenmediği görülmüştür.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" örneklemindeki hem annelerin hem de babaların eğitim düzeyi ile elde edilen K.BIT puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark görüldüğü tespit edilmiştir.

Acar'ın (2007)'de "Raven SPM Plus Testi ve Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeğinin 10-11 Yaş Geçerlik, Güvenirlik, Ön Norm Çalışmalarına Göre Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması" çalışmasında elde edilen bulgulara göre, üstün zekalı çocukların ailelerinin eğitim düzeylerine bakıldığında, yarısından fazlasının eğitim düzeyinin yüksek öğretim düzeyinde, daha azının orta öğretim düzeyinde ve çok azının da ilk öğretim düzeyine kadar olan seviyede eğitim aldıkları görülmektedir.

Eğitimin her kademesi bireylere toplumda istendik davranışlara ulaşmalarını amaçlar. En yüksek eğitim kademesinde bulunan kişinin çevresiyle uyumunun daha iyi olacağı düşünülür. Bu sebeple eğitim durumu ebeveynlerin çocuklarına karşı tutumlarının belirlenmesinde de etkili olabilecektir. Yapılan araştırmalara göre ilkökul mezunu olan ebeveyn ile yüksek okul mezunu olan ebeveynin çocuklarına karşı tutumları farklılık gösterebilmektedir (Yeşilyaprak, 2003:29).

Eğitim düzeyi yüksek anne babaların ve kültürlerin, çocukların zihinsel gelişimi ve başarısı için daha yüksek beklentilere sahip olmaları, eğitime verdikleri önem ve kaynağın artmasına, ve bunun da çocuğun bilişsel gelişimine katkıda bulunmasına neden olmaktadır (Akt. Acar: 107)

Çocuk eğitiminde öncelikle anne-baba eğitime önem verilmelidir. Bu amaçla:

- Devlet, ana-baba eğitime sahip çıkmalı, TV, radyo ve basın-yayın organlarında konuya yer verilmelidir.
- Parçalanmış ve ya huzursuz aile ortamlarında duygusal ve sosyal açıdan sağlıklı etkileşim ortamında bulunmayan çocuklar devletçe kurumlarda ele alınmalı ya da yaygınlaştırılacak koruyucu aile kurumlarında yararlanılmalıdır.

- Ana-baba okulları açılmalıdır. Bu kurumlarda anne ve babalara verilecek birer aylık kurslarda çocuk ve gencin gelişim özellikleriyle, onlara iletişimin nasıl kurulacağı anlatılmalı böylelikle anne ve babaların çocuklarına karşı olumlu tutum geliştirmeleri sağlanmalıdır (Yavuzer, 2004:67).

Anne-Baba Çalışma Durumu Değişkenine göre; örneklemden elde edilen K. BIT puanları ile anne-babanın çalışma durumu arasındaki farklar t Testi ile incelenmiştir. Annesi çalışan öğrencilerin K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar ve Matrisler ve Bileşik puanlarında annesi çalışmayan öğrencilere göre daha yüksek olduğu gözlenmiştir. Anne mesleği gruplanmamış sadece çalışıyor ve ev hanımı ayrımı yapılmıştır. Baba mesleği incelenirken; Emekli, Serbest Meslek, Esnaf-Tüccar, Memur ve İşçi olarak gruplama yapılmıştır.

K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar ve Bileşik boyutlarında herhangi bir farklılaşma olmamaktadır. Öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleğine göre istatistiksel açıdan farklılık göstermektedir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği işçi olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği Emekli olan öğrencilere göre daha iyidir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği Esnaf-Tüccar olan öğrencilere göre daha yüksektir. Babalarının mesleği memur olan öğrencilerin K. BIT Matrisler zeka düzeyleri, babalarının mesleği Serbest Meslek olan öğrencilere göre daha yüksektir.

Gürpınar'ın (2006)'da "Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Değerlendirilmesi" çalışmasında anne çalışma durumu ile testten alınan ortalama puanlar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Çalışmayan annelerin çocuklarının annesi çalışan çocuklara göre daha yüksek puanlar aldıklarını tespit etmişlerdir. Baba mesleği çok sayıda gruba orantısız olarak dağılmış olduğu için hesaplama yapılamamıştır.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" K.BIT, Matrisler bölümünde annesi çalışan çocuklar ile annesi ev hanımı olan çocukların puanlarında anlamlı bir fark tespit edilemez iken Kelimeler ve K.BIT Toplam puanına göre,

annesi çalışan çocukların annesi ev hanımı olanlardan daha yüksek puanlar aldıkları saptanmıştır. Deneklerin K.BIT puanlarıyla baba meslekleri değişkeni karşılaştırılmamıştır çünkü babaların mesleği çok sayıda gruba orantısız olarak dağılmış ve bu dağılımları belli gruplar altında toplamak mümkün olmamıştır. Aynı şekilde çalışan baba ve çalışmayan baba olarak gruplandırıldığında bile sayıların birbirine çok uzak olması nedeniyle istatistiki işlem yapılması imkansız olmuştur.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" elde edilen sonuçlara göre, K.BIT testi puanında çalışan anne çocuklar ile ev hanımı anne çocuklarından istatistiksel açıdan anlamlı derecede yüksek puan almış oldukları belirlenmiştir.

Diplomasının hakkını vermesi ve mesleki açıdan tatmin olması, çalışan annenin "ruh sağlığını" olumlu etkilemektedir. Böyle durumlar da annenin davranışlarına olumlu olarak yansır. Buna karşılık ise çalışmayan anne, mesleğinin yapamamanın sıkıntısı ve rutin ev işleri nedeniyle olumsuz bir davranış şeklinde çocuğuna yansıtabilir. Bu durumda, çalışan anne zamana hükmedebildiğinde, zamanı verimli bir şekilde kullanabildiğinde, çalışmayan anneye kıyasen daha iyi iletişim kurma şansına sahiptir (Yavuzer, 1995: 78). Annenin çalışmasının çocuğun gelişiminde olumlu bir etkisi de babanın çocuğun bakımı ve sorumluluğunda rol üstlenmesidir. Çocuğun baba ile ilişkisi daha yeterli ve olumlu model oluşturur. Çalışan annelerin çoğu çocuk sahibi olmadan önce de çalışan kadınlardır. Çocuğun, yaşam ortamına uyum sağlarken rastladığı sorunlarına çözüm getirebilecek problem çözme becerisi gelişmiş bireylerdir. Bu durum bebeklik döneminden başlayarak, bilişsel gelişim açısından fırsat yaratırken, okul ve sosyal yaşamında başarılı olabilmesi için çocuğun yeteneklerini uyarır ve geliştirir (Yavuzer, 2004: 132).

Örneklem grubundaki bireylerin elde ettikleri K. BIT puanları ile deneklerin **kardeş sayısı** değişkeni arasındaki ilişki örneklem yaş grubu için bir boyutlu varyans analizi ile incelenmiştir. K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar, Matrisler ve Bileşik boyutlarda kardeş sayısı değişkenine göre farklılık görülmemektedir.

Gürpınar'ın (2006)'da "Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Değerlendirilmesi" çalışmasındaki sonuçlara göre, kardeş sayısı değişkenine göre tüm alt testler ve toplam test puanlarından anlamlı bir fark rastlanmamıştır.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" çalışmasında ki bulgulara göre kardeş sayısı değişkenine göre 9 yaş grubunda ki çocuklarda anlamlı bir fark tespit edilmemiştir fakat 10 yaş grubunda az kardeşi olanların lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" örneklem grubundaki bireylerin kardeş sayısı arttıkça K.BIT puanlarında düşme, kardeş sayısı azaldıkça K.BIT puanlarında yükselme olmaktadır.

Acar'ın (2007)'de "Raven SPM Plus Testi ve Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeğinin 10-11 Yaş Geçerlik, Güvenirlik, Ön Norm Çalışmalarına Göre Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması" yaptığı çalışmasında kardeş sayısı arasında anlamlı ilişki bulunmuştur.

Ülkemizde ailelerin çocuk sayısı genelde birden fazladır Çocukların her biri ilgi bekler; özen ister. Aralarında ayırım yapılmaz. Her birinin beklentisi ayrıdır ve bir an önce yerine getirilmesini isterler. Bir diğ erinde öncelik tanındığında kırılırlar.

Tek çocuk sahip olmanın avantaj ve dezavantajları şöyledir: Tek çocuğun beslenme, giyim ve eğitimi ana-baba açısından daha kolaydır. Bu bakımdan tek çocuk, çok çocuğa oranla daha iyi yaşam ve eğitim imkanlarına sahiptir. Buna karşılık, tek çocuğun oyun arkadaşlığın azlığı, onun için önemli bir engeldir. Oyun arkadaşı olmadığı takdirde, çocuk, oyundan zevk almaz olur, yetişkinlerle konuşmayı ve onları dinlemeyi yeğler ve işlerinde ana-babaya yardımcı olur, oyun oynamak zamanla ona gereksiz, saçma bir faaliyet gibi gelir (Göka, 2004:174).

Çocuğun gelişiminde kardeş çok önemli bir faktördür. Hiç kimse, kardeşlerin yerini tutamaz. O ortam, çocuğu sosyal yaşama hazırlar. Tek çocuk, yeni bir deneyim girişiminde bulunmaktan nefret eder. O, ana-babası ile olan ilişkilerinden memnundur ve bunu yeterli bulur. Yetişkinlerle ilişki kurması bazı durumlarda çocuğun kendisini yaşlılarından kendisini üstün görmesine sebep olabilir. Böyle durumlarda güvensizlik duygusu ve sıkıntı artar.

Okul öncesinde ebeveynine bağımlı olan tek çocuk, bunu okul yaşamında da sürdürmek ister. Hep yardıma alışan çocuğun, kendine olan güveni kalmayabilir ve tek başına başaramayacağı endişesi yerleşebilir. Bu sebeple sınıftaki ortak çalışmalardan kendini çeker (Yavuzer, 2005: 114-115).

Örnekleme oluşturan çocukların **kendi odası olup olmama durumu** ve K. BIT puanları ile ilişkisi örneklem grubu için bağımsız gruplar t Testi ile incelenmiştir. Kendine ait odası olan öğrencilerin K: BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar, Matrisler ve Bileşik zeka düzeyleri, kendine ait odası olmayan öğrencilere göre daha yüksektir.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" deneklerin kendi odaları olup olmamalarını incelerken 9 yaş grubunda anlamlı bir fark tespit edilemez iken 10 yaş grubunda olanların lehine anlamlı bir fark tespit edilmiştir.

Atalay'ın (2007) 'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K. BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" örnekleme oluşturan çocukların kendi odası olup olmama durumu ve K. BIT puanları ile ilişkisi örneklem grubu incelenmiştir. Buna bağlı olarak kendi odası olanlar olmayanlara kıyasen K. BIT puanlarında daha yüksek puanlar elde etmişlerdir.

Aile Türü Değişkenine göre; öğrencilerin tüm K. BIT alt boyutlardaki zeka düzeyleri arasında istatistiksel açıdan fark görülmemiştir. Aile türleri çekirdek ve geniş olarak gruplanmıştır. Zeka düzeyleri arasında herhangi bir farklılığın tespit edilememesi denek sayısı arasındaki farktan kaynaklanıyor olabilir. Çünkü geniş aileye mensup denek sayısının az olması analizlerde güvenilirliği zedeleyebilir. Örneklemede çekirdek aileye mensup denek sayısı 409 iken, geniş aileye sahip denek sayısı 32'dir.

Gürpınar'ın (2006)'da "Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş Grubu için Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Değerlendirilmesi" aile türü değişkenine göre yapılan değerlendirmelerde çekirdek aile türünden gelen öğrencilerin puanlarının geniş aile türünden gelen öğrencilerin puanlarından daha yüksek bulunmuştur.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" sonucuna göre çekirdek aile türüne sahip olan çocukların elde ettiği puanlarla geniş aile türünde yaşayan çocukların elde ettikleri puanlar açısından anlamlı bir fark görülmemiştir.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" örneklem grubunda çekirdek

aile türüne sahip olan çocukların elde ettiği puanlarla, geniş aile türünde yaşayan çocukların elde ettikleri puanlar açısından anlamlı bir fark görülmemiştir.

Aile, insan ilişkilerinin sergilendiği bir sahne gibidir. Çocuklar bu aile sahnesinde, insan ilişkilerini, bütün karmaşık yönleriyle gözlemler ve yaşarlar. İnsan ilişkilerini belirleyen anlaşma, uzlaşma, bağlılık, işbirliği gibi olumlu nitelikleri evde kazanırlar. Anlaşmazlık, çekişme ve çatışma gibi olumsuz nitelikleri de evde öğrenirler. Bu nedenle, aile içindeki ilişkilerin temelini, ana ve babanın karşı tutumunu oluşturmaktadır (Yörükoğlu, 1998: 126-127).

Her ne kadar ülkemizde artık geniş aile yerini ana-baba çocuktan çekirdek aileye bıraktıysa da, hala yer büyüklerin otoritesine dayalı geleneksel aile anlayışı geçerliliğini korumaktadır. İster aynı daireyi paylaşmak, isterse ayrı evi paylaşmak şeklinde olsun, dede ve büyükannenin çocukla yakın teması sıklaştıkça ana-babanın beklediğimiz eğitim denge ve tutarlılık ilkesi bozulmaktadır. Bu durumda, ana-babasından olumsuz yanıt alan çocuk, soluğu büyükanne veya dede de alır ve istediğine kolayca kavuşur. Bazı durumlarda da büyükler, kendi geleneksel terbiye yöntemlerinin en sağlıklı yöntem olduğuna inanırlar ve ister beslenme isterse terbiye ile ilgili olsun kendi kızlarına ve oğullarına çocuklarıyla ilişki fırsatı vermezler (Yavuzer, 1995: 43).

Öğrencilerin **anne-baba beraber mi?** Değişkenine göre K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar, Matrisler ve Bileşik boyutlarında zeka düzeyleri farklılaşmamaktadır. Bu farklılaşmama gruplar arasındaki denek sayısındaki farktan kaynaklanıyor olabilir. Anne ve babası birlikte olan denek sayısı 431, anne-babası ayrı olan 7 ve her ikisinden birinin vefat etmiş olma sayısı 3'tür.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" elde edilen bulgulara göre K.BIT puanlar ve anne-baba beraberliği arasında anlamlı bir fark tespit edilememiştir.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" sonucunda anne-babalarının birlikte ya da ayrı oluşları ve K.BIT puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Aile, çocuğun gerek kişiliğinin gelişimi, gerekse ruh ve beden sağlığı açısından büyük bir önem taşır. Çocuğun sağlıklı aile ilişkilerinden mahrum

kalması, onun duygusal gelişimini etkilediği gibi, bedensel ve zihinsel gelişimini olumsuz etkiler. Anne ya da babadan birinin kaybı veya ayrılıkları demek olan dağılmış aile ortamı, bebeklik döneminde gerçekleşirse, anne-çocuk arasındaki duygusal ilişkileri azalttığında bebeğin duygusal besiyi yeterince alamaması, onun büyüme ve gelişimini geliştirip, engelleyebilir. Bunun yanı sıra, dağılmış aile şartları çocuğun oturmak, ayakta durmak gibi hareki gelişimi ile dil gelişimini geciktirebilir ve bazı konuşma bozuklukları görülebilir. Dikkatinin bir konuya toplanması konusunda uğranılan güçlük, çocuğun öğrenmesini ve akıl yürütmesini engelleyebilir (Yavuzer, 2004: 51).

Örneklemdaki deneklerin **okul öncesi eğitim alıp almama durumları** ve elde ettikleri K. BIT puanları örneklem grubu için bağımsız gruplar t testi ile karşılaştırılmıştır. Okul öncesi eğitim almış olan öğrencilerin K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar, Matrisler ve Bileşik boyutlarında zeka düzeyleri, okul öncesi eğitim almamış öğrencilere göre daha yüksektir.

Savaşan'ın (2006) 'da "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" analizlerinde, 9 yaş grubunda okul öncesi eğitimden yararlanan grup, yararlanmayanlara göre Kelime alt testlerinde daha yüksek puanlar elde etmiştir. 10 yaş grubuna bakıldığında ise okul öncesi eğitimden yararlananlar yararlanmayanlara göre hem Kelime alt testlerinde, hem Matrislerde hem de K.BIT Bileşik puanlarında daha yüksek puanlar elde etmişlerdir.

Atalay'ın (2007)'de "Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları" okul öncesi eğitim alıp almama durumları ve elde ettikleri K.BIT puanları karşılaştırılmıştır. Örneklem grubunda okul öncesi eğitim alan grup, almayanlara göre Kelime alt testlerinde daha yüksek puanlar elde etmişlerdir.

Okul öncesi kurumları en önemli yararlarından biri, bu kurumların, çocuklara uzman elemanlar rehberliğinde, sosyal deneyim fırsatı hazırlamaları ve çocukların sorunlarını çeşitli tekniklerle ortaya koyarak bunlara çözüm aramalarıdır (Yavuzer, 2005: 103).

Aile çevresindeki koşulları ne denli iyi ve elverişli olursa olsun, çocuğu yaşlarıyla birlikte uygun bir ortamda ve uzman eğitimcilerin gözetiminde temel öğrenim olan ilk okula hazırlamak, daha olumlu sonuçlar vermektedir, kaldı ki,

ülkemizin ekonomik ve toplumsal yapısı sonucu, aileler, çocuklarının maddi ve manevi gereksinimlerine yeterince karşılamamakta, gerekli çağdaş pedagojik formasyondan yoksun bulunmakta ve çocukların eğitim ve öğreniminde devletin desteğine ihtiyaç duymaktadırlar (Yavuzer, 2005: 179).

Okul öncesi eğitim alan okul çağı çocuğu, meraklı, ilgili, çevresindeki nesnelere tanıyabilen, akıcı konuşabilen, akıcı konuşabilen, renkleri, şekilleri tanıyan, kısa-uzun, büyük-küçük kavramlarını bilen ve öğrenmeye hazır bir çocuk olarak okula başlayacaktır. Okula başlayan çocuğa, çabalarının ana-baba tarafından saygıyla karşılandığı çocuğa hissettirilmelidir ve aynı zamanda bu çabalar pekiştirmeli, desteklenmelidir. Okula giden çocuk, öğrenme faaliyetinin ana-babası tarafından önemsendiği ve değerlendirildiğini bilmelidirler (Yavuzer, 1995: 59-60).

Kriter Geçerliliğini belirlemeye yönelik çalışmalarda ise K. BIT ile elde edilen puanlar WISC-R zeka testinden elde edilen puanlar ile karşılaştırılmıştır. İncelemenin sonucunda K. BIT; İfade Edici Sözcük Bilgisi, Tanımlar, Matrisler ve Bileşik boyutlarında elde edilen puanlar ile WISC-R zeka testi sözel, performans ve toplam puan arasında ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı sonuç tespit edilmiştir.

Öneriler

Genel Öneriler:

Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda, gelecekte K.BIT ile ilgili çalışma yapmayı düşünen araştırmacılara, yol göstermesi amacıyla aşağıdaki öneriler belirtilmiştir:

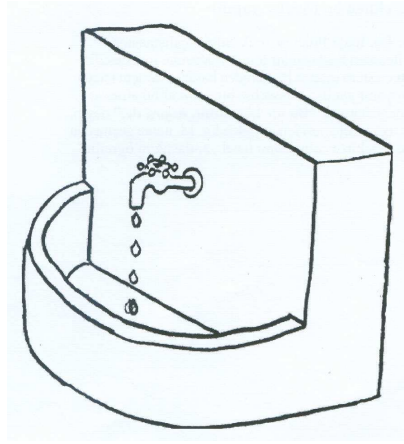
- Bu araştırmanın örneklemini 15 -16 yaşındaki çocuklar ile sınırlandırılmıştır. K.BIT 4 ve 90 yaş arasındaki bireyler için geliştirilmiş bir değerlendirme sistemidir. Diğer yaşlar için de gerekli olan ön norma çalışmalarının bütün Türkiye çapında tamamlanması önerilmektedir.
- K.BIT'in ne için, nasıl ve kimlere uygulanacağı konusunda yol gösterici, aydınlatıcı bilgilerin psikolojik danışman, özel eğitim uzmanları ve öğretmenlere yönelik yapılacak hizmet içi eğitim çalışmalarında yer alması sağlanmalıdır.

- Okul ve klinik ortamlarında bireylere zihinsel ön tanı gerektiren durumlarda fazla zaman almayan ve uygulaması pratik olan araçlar yeterli olmadığı için K.BIT'in kullanılabilir hale getirilmesi önerilir.
- Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin ön tanı amaçlı ülkemizde yaygın olarak kullanılan zeka testlerine alternatif olarak kullanılması ve bu bireylerin hangi alanda, ne boyutta farklı yeteneklere sahip olduklarının belirlenerek gelişimlerini destekleyecek fırsat olanaklarının yaratılması için K.BIT'in geliştirilmesi tavsiye edilmektedir.
- Bu çalışmadan sonra yapılacak çalışmalarda, hazırlanacak olan bilgi formlarına çocuğun ve ebeveynlerin kitap okuma alışkanlıkları, televizyon izleme alışkanlıkları, televizyonda takip ettikleri program türleri, günde ne kadar zamanı bilgisayar ve internet ilgilenecek geçirdikleri, gazete veya dergileri düzenli olarak okuyup okumadıkları, ebeveynlerin ve okulun çocuklar için ne sıklıkla eğitim gezileri yaptıkları vb. verileri sağlayacak sorular eklenmelidir.

K.BIT Maddelerine Yönelik Öneriler:

- Öz Türkçe kelimeler için hedeflenen yaş aralıkları göz önünde bulundurularak Türk kültürüne uygun gereken düzenlemeler yapılmalıdır.
- Yapılan madde analizleri (Tablo 19-27) ve test-tekrar-test (Tablo 28-31) sonucunda belirtilen maddelerin çok kolay gelmesi bazılarının ise çok zor gelmesi nedeniyle ölçmenin temel amacı olan farkları yakalamak fonksiyonunu yerine getiremediği anlaşılmaktadır. Ayrıca boyutlar içinde maddelerin kolaydan zora doğru sıralamasının yeterince uygun olmadığı görülmektedir. Bu noktalardan söz konusu maddelerin kelimelerinin ve/veya resimlerinin yeni bir çalışmayla değiştirilmesi daha uygundur.
- Aşağıda verilen Kelime Alt testi İfade Edici Sözcük Bilgisi bölümündeki bazı maddeler orta dereceli zorluğa sahip, yeni geliştirilen testte rahatlıkla kullanılabilecek ayırt edicilik gücünde oldukları halde, cevaplayıcılar tarafından resimleri dolayısıyla eleştirilmiştir. Daha ayırt edici olacağı düşünüldükçe yanlarında bulunan resimlerle değiştirilmesi önerilmiştir (Araştırma kapsamı dışında küçük grup üzerinde eleştirilen ve önerilen resimler yan yana gösterilmiş olup, isimleri istendiği zaman istenilen cevaba

ulaşma oranı, hem hızlanmış hem de artmıştır). Aşağıda bu maddelerle ilgili olan resimlere alternatif, kendi kültürümüze daha yakın resimler verilmiştir. Aşağıdaki Şekil 3, 4, 5, 6, 7 de Şekil A'lar yerine Şekil B'lerin ölçüğe konulmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

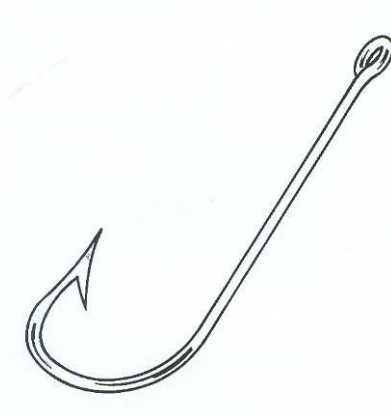

A

B

Şekil 4. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (18. Madde) çeşme (A) ve önerilen çeşme resmi (B).

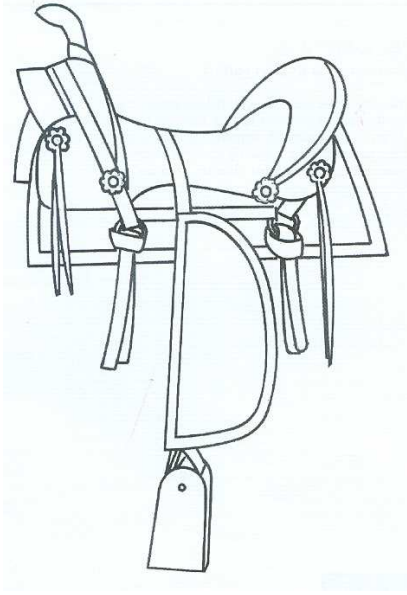

A

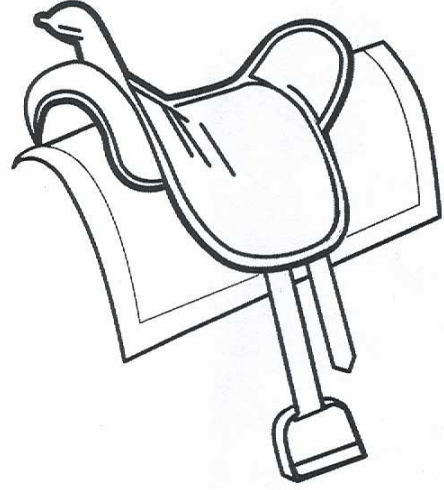

B

Şekil 5. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (24. Madde) çengel, olta çengeli (A) ve önerilen çengel, olta çengeli resmi (B).

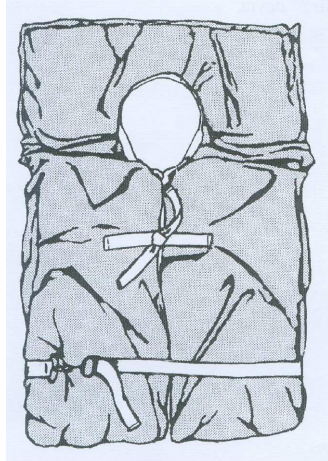

A

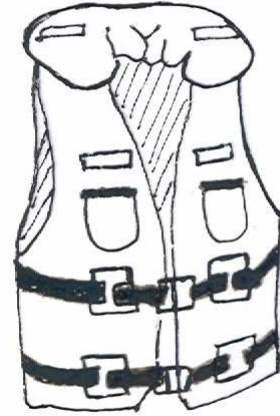

B

Şekil 6. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (27. Madde) eyer (A) ve önerilen eyer resmi (B).

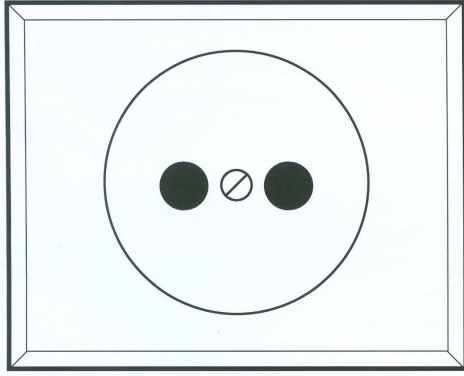

A

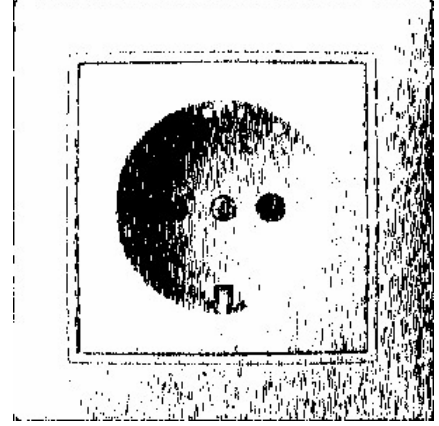

B

Şekil 7. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (39. Madde) can yeleği (A) ve önerilen can yeleği resmi (B).

A

B

Şekil 8. Kaufman Kısa Zeka Testi (K.BIT) Kitapçığındaki (42. Madde) priz (A) ve önerilen priz resmi (B).

KAYNAKÇA

- Acar, S., (2007). **“Raven SPM Plus Testi ve Roets Liderlik Değerlendirme Ölçeğinin 10-11 Yaş Geçerlik, Güvenirlik, Ön-Norm Çalışmalarına Göre Üstün Zekalı Olan ve Olmayan Öğrencilerin Liderlik Özelliklerinin Karşılaştırılması”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Ağrasoy, M. (2003). **“4-5 Yaş Çocukların Zihinsel Gelişimlerinin Değerlendirilmesinde Renkli Raven Progressive Matrislerinin Kullanılması”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Akarsu, F. (2001). **Üstün Yetenekli Çocuklar, Aileleri ve Sorunları**. Ankara: Eduser Yayınları.
- Akarsu, F. (2004). **“Üstün Yetenekliler”**, Yer aldığı eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Ed)., **Üstün Yetenekli Çocuklar**. İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları.
- Akkutay, Ü. (1984). **Enderun Mektebi**. Ankara, Gazi Üniversitesi Basımevi.
- Akyüz, Y. (1999). **Türk Eğitim Tarihi**, İstanbul: Kültür Koleji Yayınları.
- Anastasia, A. (1988). **Psychological Testing**. New York: Macmillan, Publishing Company.

- Atalay, Z. Ö. (2007). **“Kaufman Kısa Zeka Testi (Kaufman Brief Intelligence Test-K.BIT) 13-14 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Üstün Zekalılar Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Ataman, A. (1998), **“Üstün Zekalı Çocuklara Ana-Babaları ve Öğretmenleri Nasıl Yardımcı Olabilir?”**, A.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 15, Sayı: 1, Ankara, Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Ataman, A. (2003). **“Rastlanma Sıklığı Yüksek Olan Özel Gereksinimli Çocuklar”** , Özel Eğitime Giriş. Ed. Ataman A., Ankara, Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Atılgan, H., Kan, A., Doğan, N. (2007). **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aydın, S. (1994). **Eğitime Farklı Bir Bakış**. İzmir, TÖV Yayınları.
- Bellanca, J. (1998). **Active Learning Handbook for The Multiple Intelligence Classroom**. USA: Skylight Training and Publishing, Inc.
- Bilgili, A. E. (2004). **“Bir Türk Eğitim Geleneği Olarak Enderun’un Yeniden İnşası”**, Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı (31-45), İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:64, I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi:2.
- Buzan, T. (2000). **Aklın Gücü**. Çeviri: Gültekin Yazgan. (1. Baskı). İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Bümen, T. N. (2005). **Okulda Çoklu Zeka Kuramı**. (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Canivez, Gary L.; Ryan Neitzel and Blake E. Martin (2005). "Construct Validity of the Kaufman Brief Intelligence Test, Wechsler Intelligence Scale for Children-Third Edition, and Adjustment Scales for Children and Adolescents" **Journal of Psychoeducational Assessment**. 2005; 23.
- Christopher, E. Chin, Heloise Marie L. Ledesma, Paul T. Cirino, Rose A. Sevcik, Robin D. Morris, Jan C. Frijters and Maurreen W. Lovet. (2001). **Journal of Learning Disabilities**, Volume:34, Number: 1.
- Clark, B. (1997). **The Integrative Education Model: System and Models Programs For Gifted and Talented**. Renzulli, J. S. (ED:). Creative Learning Press, Inc.
- Cohen, R. J., Swerdlik, M. E. and Smith, D. K. (1992). **Psychological Testing and Assessment**, 2. Edition, MT. View, Mayfield Publishing.
- Cutts, E. N., Moseley, N. (2001). "Üstün Zekalı ve Yetenekli Çocukların Eğitimi" (1. Baskı). Çeviri:İsmail Ersevimi,İstanbul: Özgür Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (2004). **İnsan ve Davranışı**. Psikolojinin Temel Kavramları, (13. Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağlar, D. (2004). "Üstün Zekalı Çocukların Özellikleri" Yer aldığı eser R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili (Ed.) **Üstün Yetenekli Çocuklar: Seçilmiş Makaleler Kitabı**, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları:63 I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi yayın Dizisi: 1.
- Çepni, S., Bayrakçeken, S., Yılmaz, A., Yücel, C., Semerci, Ç., Köse, E., Sezgin, F., Demircioğlu, G., Gündoğdu, K. (2007) "**Ölçme ve Değerlendirme**" (1. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Davaslıgil, Ü. (2004a). **Üstün Zekalıların Eğitiminde Yönetimsel Önlemler** (Ders Notu). İstanbul Üniversitesi, Özel Öğretim Anabilim Dalı.

- Davaslıgil, Ü. (2004b). **Üstünlerde Kişisel Eğitsel ve Mesleki Rehberlik** (Ders Notu). İstanbul Üniversitesi, Özel Öğretim Anabilim Dalı.
- Davaslıgil, Ü. Leana, M. Z. (2004). “**Üstün Zekalıların Eğitim Projesi**”, Yer aldığı eser A. Kulaksızoğlu, A. E. Bilgili ve M. R. Şirin (Ed.), 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları, 64, 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi: 2.
- Davaslıgil, Ü., Uzun, M., Çeki, E., Köse, A., Çapkan, N., Şirin, M. R. (2004). “**Üstün Yetenekli Çocukların Eğitim Tarihi İçindeki Yeri**”, 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Bildiriler Kitabı, İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları, 64, 1. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi Yayın Dizisi: 2.
- Demircioğlu, G. (2007). “**Geçerlik ve Güvenirlik**”, Yer aldığı eser E. Karip (Ed.) Ölçme ve Değerlendirme. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Enç, M. (2005). **Üstün Beyin Gücü**, (2. Baskı). Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.
- Ergin, D. Y. (1995). “**Ölçeklerde Geçerlik ve Güvenirlik**” Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı: 7, İstanbul.
- Ergin, T. (2003). “**Bilişsel Değerlendirme Sistemi (Cognitive Assessment System-CAS) Beş Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Norm Çalışması**”, Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi.
- Ersoy, Ö. ve Avcı , N. (2004). “**Üstün Zekalı ve Üstün Yetenekliler**”. M. R. Şirin, A. Kulaksızoğlu ve A. E. Bilgili. Üstün Yetenekli Çocuklar, Seçilmiş Makaleler Kitabı. İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları.
- Ersoy, Ö., Avcı, N. (2001). **Özel Eğitim**. İstanbul, Ya-pa Yayıncılık
- Feldman, S.R. (1996). **Understanding Psychology**. Mc. Graw, Hill inc Massachusetts.

- Fox, L., Brody, L., (1983). **Learning-Disabled/Gifted Children, Identification and Programming**, Baltimore, University Park Press.
- Gardner, H. (1999). **Çoklu Zeka: Görüşmeler ve Makaleler**. İstanbul: Enka Okulları Vakfı.
- Gardner, H. (2003). **Zihin Çerçevesi Çoklu Zeka Kuramı**, Çev: Ebru Kılıç, İstanbul: Alfa Basın Yayıncılık.
- Goleman, D. (2000). **Duygusal Zeka Neden IQ'dan Daha Önemlidir?**. Çev: Banu Seçkin Yüksel, İstanbul: Varlık Yayınları.
- Göka, E. (2004). **“Çocuk ve Çevre”**, Ailede Çocuk Eğitimi Dergisi, Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal araştırmalar genel Müdürlüğü Yayınları.
- Guilford, J. P. (1985) **“The Structure of Intellect Model”**, Handbook of Intelligence, Ed. B. Wolman, New York, Wiley Publishing.
- Gürpınar, N. (2006). **“Bilişsel Değerlendirme Sistemi'nin (CAS) 8 Yaş grubu İçin Ön Norm Çalışması ve Üstün Zekalı ve Yetenekli Öğrencilerin Bilişsel Değerlendirmesi”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Öğretim Anabilim Dalı.
- Hallahan, D. P., Kaufman, J. M. (1991). **Exceptional Children: Introduction To Special Education**. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Horn, John L. (1986). **“Intellectual Ability Concepts, Advances in The Psychology of Human Intelligence”** Volume 3, New Jersey, Lawrence Erlbaum Ass Pub.
- Horn, J. L. And Noll, J. (1994). **“A System for Understanding Cognitive Abilities: A Theory and The Evidence On Which it is Based, in Current Topics in Human Intelligence”** , Volume 4, Theories of Intelligence, Norwood, N. J. Ablex.
- Kagan, S., Kagan, M. (1998). **Multiple Intelligences**. The Complete Book. San Clemente, Kagan Publishing.

- Karasar, Niyazi (1998). **Araştırmada Rapor Hazırlama**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 8. Basım
- Karasar, Niyazi (2004). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 13. Basım
- Kaufman, A. S. (2000). **“Intelligence Tests And School Psychology: Predicting The Future By Studying The Past”**, Psychology in the schools.
- Kaufman, A. S., Kaufman, N. L. (1990). Kaufman Brief Intelligence Test (K.BIT), Manual. USA: Circle Pines, American Guidance Service.
- Kaufman, N. L. (1983) **“Interpretive Manual for The Kaufman Assessment Battery for Children”**, Circle Pines, MN, American Guidance Service.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). **Ergenlik Psikolojisi**, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A. (2003). **Farklı Gelişen Çocuklar**, Epsilon Yayıncılık, İstanbul.
- Kulaksızoğlu, A., Bilgili, A., E., Şirin, M. R. (2004). **Üstün Yetenekli Çocuklar Bildiriler Kitabı**, İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Kuzgun, Y. (2004). **Eğitimde Bireysel Farklılıklar**. Ankara: Nobel.
- Leana, Z. M. (2005). **“Üstün Zekalı ve Normal Çocuklarda Yönetmel Fonksiyonlar: Londra Kulesi Testi”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı.
- Mısırlı, T. Ö. (2003). **“Üstün Yetenekli Çocuklarda Mükemmeliyetçilik”**. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Trabzon.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2005). **“T.C. Milli Eğitim Bakanlığı’nın 2004-2005/2005-2006 Öğretim Yılı İlleri Bazında İstanbul Şehri Lise Okullarında Öğretim Şekline Göre Öğrenci Cinsiyet Dağılımı İstatistik Verileri”**. <http://www.meb.gov.tr>.
- Moscow, H. (1978). **Introduction**, Boston, Little, Brown and Company.

- Oléron, P. (1987). **L'Intelligence de L' Homme**, Çev: Ela Güngören, Cep Üniversitesi.
- Öner, N. (1997). **Türkiye'de Kullanılan Psikolojik Testler: Bir Başvuru Kaynağı**, (3.Baskı), İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Özgüven, E. (1994). **Psikolojik Testler**. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.
- Özsoy, Y. (1984). **“Üstün Yetenekli Çocuklar ve Eğitimleri”**, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 1, Sayı:1, Eskişehir, Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Özsoy, Y., Özyürek, M., Eripek, S. (2002). **Özel Eğitime Giriş**, (12.Baskı), Ankara: Karatepe Yayınları.
- Özyaprak, M. (2006). **“Zihinsel Güçleri ve Yeterlilikleri Gözlem Yoluyla Keşfetme Testinin Uzamsal-Analitik Boyutunun A-2 ve 3-5 Formlarının Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışmaları”**. Yayınlanmamış Yüksek Lisan Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Öğretim Anabilim Dalı.
- Ramazan, O. (1997). **“WJ-Rcog Görsel Eşleşme, Çizip Çıkarma, Görsel Tamamlama ve Resim tanıma Testlerinin Güvenirlilik, Geçerlilik ve Ön Norm Çalışması”**. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı.
- Raven, J. C. (1960). **Guide to Using the Standart Progressive Matrices**, London, H. K. Lewis.
- Raven, J., Raven, J.C., Court, J.H. (2004). **Standart Progressive Matrices**. Raven Manuel: Section 3. UK: Oxford Psychological Press.
- Robinson, A., Clinkenbeard, P. R. (1998). **“Giftedness: An Exeptionality Examines”**, Annual Review of Psychology.
- Saban, A. (2001). **Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Savaşan, G. (2006). **“Kaufman Kısa Zeka Testi (Kaufman Brief Intelligence Test-K-BIT) 9-10 Yaş Çocukları Üzerinde Geçerlik, Güvenirlik ve Ön Norm Çalışmaları”**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Üstün Zekalılar Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Sattler, J.M. (2001). **Assessment of Children: Cognitive Applications**, San Diego.
- Selçuk, Z. (1999). **Gelişim ve Öğrenme - Eğitim Psikolojisi**. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Shepard, R., Fasco, D., Osborne, H. F. (1999). **“Intrapersonal Intelligence: Affective Factors in Thinking”**. Education. Vol.119,4.
- Silverman, L.K. (1993). **The Quest for Meaning: Counseling Issues with Gifted Children and Adolescents. Counseling Gifted & Talented**. USA: Colorado, Love Publishing Company.
- Solso, R. L. (1995). **Cognitive Psychology** (6 th edition). Boston: Allyn and Bacon.
- Spatar, H.M. (1995). **“Zeka Testlerinin Serüveni”**. Bilim ve Ütopya. Ekim, Sayı:16, İstanbul.
- Sternberg, R. J. (2000). **“The Concept of Intelligence, In R. J. Sternber”**, Hand Book of Intelligence, Cambridge, UK, Cambridge University Press.
- Sternberg, R. J. (2003). **“The Concept of Intelligence”, In R. J. Sternberg** (Ed.) , Handbook of Intelligence, Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Şemin, R. (1978). **Stanford-Binet Ölçeğinin İstanbul Çocuklarına Uygulanması**. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları.

- Uzun, M. (2004). **Üstün Yetenekli Çocuklar El Kitabı. I. Türkiye Yetenekli Çocuklar el Kitabı. I. Türkiye Üstün Yetenekli Çocuklar Kongresi, Yayın Dizisi:2, İstanbul: İstanbul, Çocuk Vakfı Yayınları:64.**
- Ülgen, G. (1997). **Eğitim Psikolojisi.** Ankara: Alkım Yayınevi.
- Wechsler, D. (1952). **Manual For The Wechsler Intelligence Scale for Children,** New York, Psychological Corporation.
- Wechsler, D. (1974). **Manuel for the Wechsler Intelligence Scale for Children-Revised,** New York, The Psychological Corporation.
- Woodcock, R. W. (1990) **WJ-R Technical Manual.** Allen, TX: DLM Teaching Resources
- Yavuzer, H. (1995). **Çocuk Eğitimi El Kitabı,** (1. Basım), Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2004). **Okul Çağı Çocuğu,** (10. Basım), Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Yavuzer, H. (2005). **Çocuk Psikolojisi,** (28. Basım), Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Yeşilyaprak, B. (2003). **“Siz Başrolü Seçtiniz”** Çalışan Anne ve Çocuk. İstanbul: Çocuk Gelişimi ve Eğitimi. Morpa Kültür Yayınları.
- Yılmaz, T. (1995). **“Zekayı kim, nasıl tanımlar?”** Bilim ve Ütopya. Ekim, Sayı: 16, İstanbul.
- Yörükoğlu, A. (1998). **Çocuk Ruh Sağlığı.** (22. Baskı), Özgür Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

EK A KİŞİSEL BİLGİ FORMU

1. Adı ve Soyadı:.....Cinsiyeti:.....
2. Doğum Tarihi (Gün, Ay, Yıl):.....
3. Okulu/Sınıfı:.....
4. Anne Adı ve Soyadı:.....
5. Annenin Cep Telefonu:.....
6. Annenin Mesleği:.....
7. Annenin İş Telefonu-Adresi:
8. Annenin Eğitim Durumu: (Aşağıdaki seçeneklerden uygun olan şıkkın yanındaki kutuya çarpı işareti koyunuz.)
 - Okuryazar Değil
 - Okuryazar
 - İlkokul Mezunu
 - Ortaokul Mezunu
 - Lise Mezunu
 - Üniversite Mezunu
 - Lisansüstü Mezunu
9. Annenin Ev Adresi ve Ev Telefonu:.....
.....
10. Babanın Adı ve Soyadı:.....
11. Babanın Cep Telefonu:.....
12. Babanın Mesleği:.....
13. Babanın İş Telefonu-Adresi:.....

14. Babanın Eğitim Durumu:(Aşağıdaki seçeneklerden uygun olan şıkkın yanındaki kutuya çarpı işareti koyunuz.)
- Okuryazar Değil
 - Okuryazar
 - İlkokul Mezunu
 - Ortaokul Mezunu
 - Lise Mezunu
 - Üniversite Mezunu
 - Lisansüstü Mezunu
15. Babanın ve Adresi ve Ev Telefonu:.....
.....
16. İlkokul 1. sınıfa başlamadan önce herhangi bir okul öncesi kuruma (Anaokuluna) gittiniz mi? (Ne kadar süreyle gittiğinizi de belirtiniz).
.....
17. Aileniz sadece Anne-Baba ve Çocuktan oluşan "ÇEKİRDEK AİLE" mi?
.....
18. Anne, Baba ve kardeşlerinizin dışında sizinle yaşayan biri var mı? (Anneanne, Babaanne, Hala, Teyze gibi).....
19. Sen de dahil olmak üzere kaç kardeşsiniz?
20. Ablan var mı? Kaç tane?.....
21. Ağabeyin var mı? Kaç tane?.....
22. Senden küçük kardeşin var mı? Kaç tane (Cinsiyeti)?.....
23. Ailendeki çocuklar arasında kaçınıcı çocuksun?.....
24. Evinizde kendine ait bir odan var mı?
25. Oturduğunuz ev size mi ait yoksa kira mı?.....
26. Anneniz ve Babanız düzenli olarak kitap ve dergi okur mu?.....
27. Evinize her gün düzenli olarak gazete alınıyor mu? Kaç tane?.....

28. Ailenin aylık geliri yaklaşık olarak ne kadardır? (Aşağıdaki seçeneklerden uygun olan şikkın yanındaki kutuya çarpı işareti koyunuz.)

- 250 - 500 YTL
- 501 - 1000 YTL
- 1001 – 2000 YTL
- 2001 – 3000 YTL
- 3001 YTL ve üstü

EK B

K.BIT UYGULAMALARI İÇİN İZİN YAZISI ÖRNEKLERİ

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/ 1920
Konu : Anket (Adviye YONUS)

04./08/2006

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE
(Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi)

- İlgi: a) Valilik Makamının 04.08.2006 tarih ve 580/1917 sayılı onayı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığının 18.08.2003 gün ve 2430 sayılı emri.
c) İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesinin 04.07.2006 tarih ve 1679 sayılı yazısı.

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalılar Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adviye YONUS "Kaufman Zeka Testi'nin 15-16 yaş Standardizasyonu" konulu anket uygulaması yapma isteği İLGİ (a) Valilik Oluru ile uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi, gereğinin İLGİ (a) Valilik Oluru doğrultusunda, İlçe Millî Eğitim Müdürlüklerinin bilgisinden sonra Okul Müdürlüklerine gerekli duyurunun anketçi tarafından yapılmasını, işlem bittikten sonra 2(iki) hafta içinde sonuçtan Müdürlüğümüz Kültür Bölümüne rapor halinde bilgi verilmesini arz ederim.

M. Hayri BİLİCİ
Müdür a.
Şube Müdürü

EKLER :
Ek-1. İLGİ (a) Valilik Oluru
Ek-2. Onaylı Anket soruları

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 2125261382
E-Mail : kultur34@meb.gov.tr **Web :** <http://istanbul.meb.gov.tr/bolumler/kultur>
4440632

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.34.00.18.580/1917
Konu: Uygulama(Adviye YONUS)

04 Ağustos 2006

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a-)İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dekanlığı'nın 04. 07.2006 tarih ve 1679 sayılı yazısı.
b-)Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma,Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı'nın 18.08.2003 tarih ve B.0.0.APK.0.03.05.02/2430 sayılı emri.

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlılar Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adviye YONUS, "Kaufman Zeka Testi' nin 15-16 Yaş Standardizasyonu" isimli tez çalışmasını ek listede isimleri belirtilen okullarımızda 2006-2007 eğitim öğretim yılında uygulamak istedikleri ilgi(a) yazıları ile bildirilmektedir.

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekâlılar Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adviye YONUS' un, yukarıda belirtilen konudaki anket çalışmasını, ek listede isimleri belirtilen okullarımızda, bilimsel amaç dışında kullanılmaması koşuluyla, Okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, idarenin uygun gördüğü zamanda, İLGİ(b)Bakanlık emri esasları dahilinde 2006-2007 eğitim öğretim yılında uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde Olurlarınıza arz ederim.

M. Ata ÖZER
Millî Eğitim Müdürü

EKLER :
Ek-1. İLGİ (a)yazı ve ekleri

OLUR
03..08/2006
Adem KARAHASANOĞLU
Yalı a.
Vali Yardımcısı

4440632

NOT : Verilecek cevapta tarih, kayıt numarası, dosya numarası yazılması rica olunur.
Adres : İstanbul Millî Eğitim Müdürlüğü A.Blok Ankara cad. No:2 Cağaloğlu 526
13 82

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
HASAN ALİ YÜCEL EĞİTİM FAKÜLTESİ
DEKANLIĞI

Sayı : 1649
Konu :

04 Temmuz 2006
Tarih: / /2006

İSTANBUL İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜNE.

Fakültemiz Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalı Eğitim yüksek lisans programı öğrencilerinden 2501040713 numaralı Advie YONUS'un "Kaufmann Zeka Testi'nin 15-16 Yaş Standardizasyonu" isimli tez çalışmasını yürütebilmesi Müdürlüğünüze bağlı ekte yeralan liselerde 2006-2007 eğitim-öğretim yılında uygulama çalışması yapabilmesi hususunda bilginizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Yusuf AYÇI
Dekan

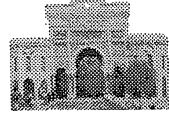
EK: Bölüm Başkanlığı Yazısı
Okullar Listesi

Not: Yanıtlarda yazımızın gün ve sayısının belirtilmesi rica olunur.
Tel: (0212) 440 00 00 Dahili : 13000 Fax : 513 05 61
Adres: Süleymaniye Mah. Prof.Cavit Orhan Tütengil Sok. No: 6 Beyazıt/İSTANBUL

24. 5/2 10.

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
HASAN ALİ YÜCEL EĞİTİM FAKÜLTESİ
ÖZEL EĞİTİM BÖLÜMÜ BAŞKANLIĞI

03.01.2006

Sayı: 1

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dekanlığına,

Bölümümüz Üstün Zekâlılar Eğitimi Yüksek Lisans programında, 2501040713 numara ile kayıtlı olan Adviye YONUS "Kaufmann Zekâ Testi'nin 15-16 Yaş Standardizasyonu" isimli tez çalışmasını yürütebilmesi için aşağıda belirtilen İstanbul ili liselerinde 2006-2007 Eğitim-Öğretim Yılında uygulama yapması gerekmektedir. Gereğini bilgilerinize saygılarımla arz ederim.

OYI
04.01.2006
AY

Prof. Dr. Ümit DAVASLIGİL
Özel Eğitim Bölüm Başkanı

Ek 1: Okullar listesi

243/3 no.

LİSELER

İlçeler	Resmi okullar	Özel okullar
Bağcılar	Bağcılar Lisesi	Birikim Lisesi
	Mahmutbey Lisesi	Cihangir Lisesi
	Orhangazi Lisesi	Ensar Lisesi
	Mehmet Niyazi Altuğ Lisesi	
	Barbaros Lisesi	
Bahçelievler	Bağlar Lisesi	Özel Ar-El Fen Lisesi
	Kocasinan Lisesi	Özel Gökkuşluğu Lisesi
	Kemal Hasoğlu Lisesi	Elit Gençler Lisesi
	Yenişosna Lisesi	Özel Safiye Sultan Lisesi
	Çobançeşme Lisesi	
Bakırköy	Ataköy Cumhuriyet Lisesi	Florya Lisesi
	Ataköy Lisesi	İstek Bilge Kaan Lisesi
	Bakırköy Lisesi	Kültür Lisesi
	Sabri Çalışkan Lisesi	Selim Pars Lisesi
Beşiktaş	Etiler Lisesi	Amerikan Robert Lisesi
	Beşiktaş Lisesi	Ata Lisesi
	Yenilevent Lisesi	Mef Lisesi
	Bingül Erdem Lisesi	Özel Şişli Terakki Lisesi
	Arnavutköy Korkmaz Yiğit Lisesi	Özel Musevi Lisesi
Beyoğlu		Özel Zapyon Rum Lisesi
Büyükdere	Bahçeşehir Atatürk Lisesi	Beykent Lisesi
	Beylikdüzü 75.Yıl Cumhuriyet Lisesi	Bahçeşehir Lisesi
	Çakmaklı Cumhuriyet Lisesi	Beyfen Lisesi
	İncirtepe Lisesi	Fatih Lisesi
	Esenyurt Lisesi	
Beykoz	Fevzi Çakmak Lisesi	Özel Ted İstanbul Vakfı Koleji Lisesi
	Paşabahçe Ferit İnal Lisesi	
	Fevzi Çakmak Lisesi	
Esenler	Ataşalam Lisesi	Akçınar Lisesi
	Başakşehir Lisesi	Çınar Lisesi
	İbrahim Turhan Lisesi	Devran Lisesi
	Amiral Vehbi Ziya Dümer Lisesi	
Eyüp	Eyüp Lisesi	Özel Kemer Lisesi
	Reffhan Tümer Lisesi	Tek Lisesi
	Alibeyköy Lisesi	

El.3/4.00

	Otakçılar Lisesi	
Fatih	Davutpaşa Lisesi	Özel İklim
	Gelenbevi Lisesi	Akasya Lisesi
	Kocamustafapaşa Lisesi	Oğuzkaan Lisesi
	Yedikule Lisesi	Sultan Fatih Lisesi
	Vatan Lisesi	Özel Fener Rum Lisesi
Gaziosmanpaşa	Habipler Lisesi	Mavigün Lisesi
	Küçükköy Atatürk Lisesi	Şefkat Lisesi
	Mehmet Akif Ersoy Lisesi	İstek Kaşgarlı Mahmut Lisesi
	Plevne Lisesi	
	Vefa Poyraz Lisesi	
Kartal	Kartal Lisesi	Yirmibirinci Yüzyıl Lisesi
	Kartal Yakacak Lisesi	Ahmet Şimşek Lisesi
	Semiha Şakir Lisesi	Ortadoğu Lisesi
	Süleyman Demirel Lisesi	İstek Uluğbey Lisesi
	Samandıra Lisesi	
Kadıköy	İntaş Lisesi	Saint Joseph Fransız Lisesi
	Kazım İşmen Lisesi	Kalamış Lisesi
	Türkiye Emlak Bankası Ataşehir Lisesi	Irmak Lisesi
	Fenerbahçe Lisesi	Özel İstanbul Çevre Lisesi
	50. Yıl Tahran Lisesi	Fenerbahçe Spor Kulübü L.
Küçükçekmece	Halkalı Mehmet Akif Ersoy Lisesi	Özel İlke Lisesi
	Küçükçekmece Lisesi	Özel Uğur Lisesi
	Marmara Lisesi	
	Sefaköy Lisesi	
	Eşref Bitlis Lisesi	
Pendik	Pendik Lisesi	İkbal Lisesi
	Kurtköy Lisesi	
	Tanık Buğra Lisesi	
	Rauf Denктаş Lisesi	
	Kaynarca Şevket Sabancı Lisesi	
Sarıyer	Hüseyin Kalkavan Lisesi	Özel Acarlar Lisesi
	Özdemir Sabancı Emirgan Lisesi	Darüşşafaka Lisesi
	Cumhuriyet Lisesi	Acarlar Lisesi
	Vehbi Koç Vakfı Lisesi	FMV Ayazağa Işık Lisesi
		Yüzyıl Lisesi
Şişli	Mecidiyeköy Lisesi	Özel Bilgi Lisesi

El. 7/15
10.

	Şişli Lisesi	FMV Işık Lisesi
	Yunus Emre Lisesi	Notre Dame De Sion Lisesi
	Nuri Akın Lisesi	Saint Michel Lisesi
	Halil Rifat Paşa Lisesi	Özel Boğaziçi Lisesi
		Özel Pangaltı Ermeni Lisesi
Ümraniye	Ümraniye Anadolu Lisesi	Özel Eyüboğlu Lisesi
		Sezin Lisesi
		Bilimsel Eğitim Merkezi Lisesi
		Alev Lisesi
Üsküdar	Çağrıbey Anadolu Lisesi	Özel Arda Asalet Lisesi
	Haydarpaşa Anadolu Lisesi	Batıfen Lisesi
	Hüseyin Avni Sözen Anadolu Lisesi	Bilfen Lisesi
	Ahmet Keleşoğlu Anadolu Lisesi	İstek Belde Lisesi
		Üsküdar Amerikan lisesi /
		Bağlarbaşı Lisesi

T.C.
SARIYER KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.M.E.M.34.22.18.580/ 331
Konu : Anket (Adviye YONUS)

1.8./01/2007

..... MÜDÜRLÜKLERİNE
SARIYER

İlgi: Valilik Makamının 04..08.2006 tarih ve 18.580/1917 sayılı onayı.

İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Özel Eğitim Bölümü Üstün Zekalılar Eğitimi Yüksek Lisans Programı öğrencisi Adviye YONUS'un "Koufman Zeka Testi'nin Yaş Standardizasyonu" konulu anket uygulaması yapma isteği ile ilgili ilgi Valilik Onayı ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi, ilgi Valilik Onayı doğrultusunda gereğinin yapılmasını rica derim.

EKİ :1 Adet Onay
DAĞITIM
HÜSEYİN KALKAVAN LİSESİ
ÖZDEMİR SABANCI EMİRGAN LİSESİ
İSTİNYE LİSESİ
VEHBİ KOÇ VAKFI LİSESİ
ÖZEL ACARLAR LİSESİ
ÖZEL DARÜŞŞAFAKA LİSESİ
FMV AYAZAĞA IŞIK LİSESİ
ÖZEL YÜZYIL IŞIL LİSESİ

Mehmet AKGÜNDOĞDU
Müdür a.
Şube Müdürü

19.01.2007

Mustafa Bay

SARIYER LİSESİ	
CELEN ETRAK	
Tarih	: 19.1.2007
Sayı	:
Dosya No.	: 370/73

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

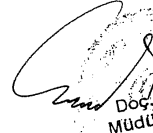
Sayı: 13732

Tarih:
25 KASIM 2005

Sayın Prof. Dr. Ümit DAVASLIGİL' e ve Advıye YONUS' a tebliğ edilmiştir.

Enstitümüz Yönetim Kurulu'nun 27.10.2005 tarihli ve 39 sayılı toplantısının 245. maddesi aşağıya çıkartılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla rica ederim.

Doç. Dr. Mahmut AK
Müdür Yardımcısı

Madde 245 – Enstitümüz Üstün Zekalılar Eğitimi Anabilim Dalı'nda 2501040713 numara ile kayıtlı yüksek lisans öğrencisi Advıye YONUS hakkında Anabilim Dalı Başkanı Prof.Dr.Ümit DAVASLIGİL'den gelen 28.09.2005 tarihli yazı incelendi.

Yapılan görüşmeler sonunda adı geçen öğrencinin, a) Danışmanlığına Prof.Dr.Ümit DAVASLIGİL'in atanmasına, b) Tez konusunun "Kaufman Zekâ Testinin Geçerlilik, Güvenirlilik ve Standardizasyon Çalışması" şeklinde olmasının kabulüne oybirliği ile karar verildi.

23.11.2005 S. KAKŞA
F. YILMAZ

